

การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

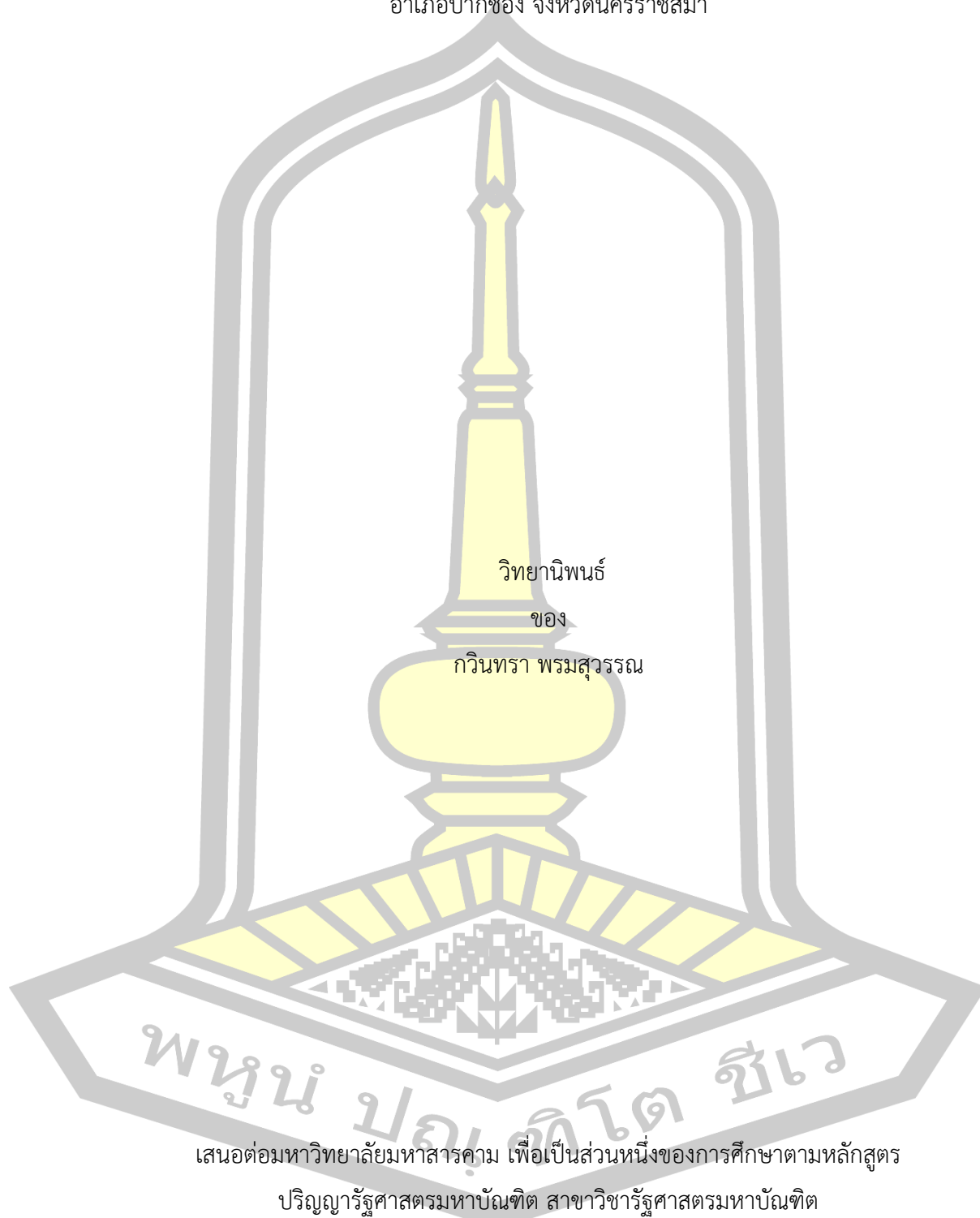
วิทยานิพนธ์
ของ
กวิษฐา พรหมสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มิถุนายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านซับยาง ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

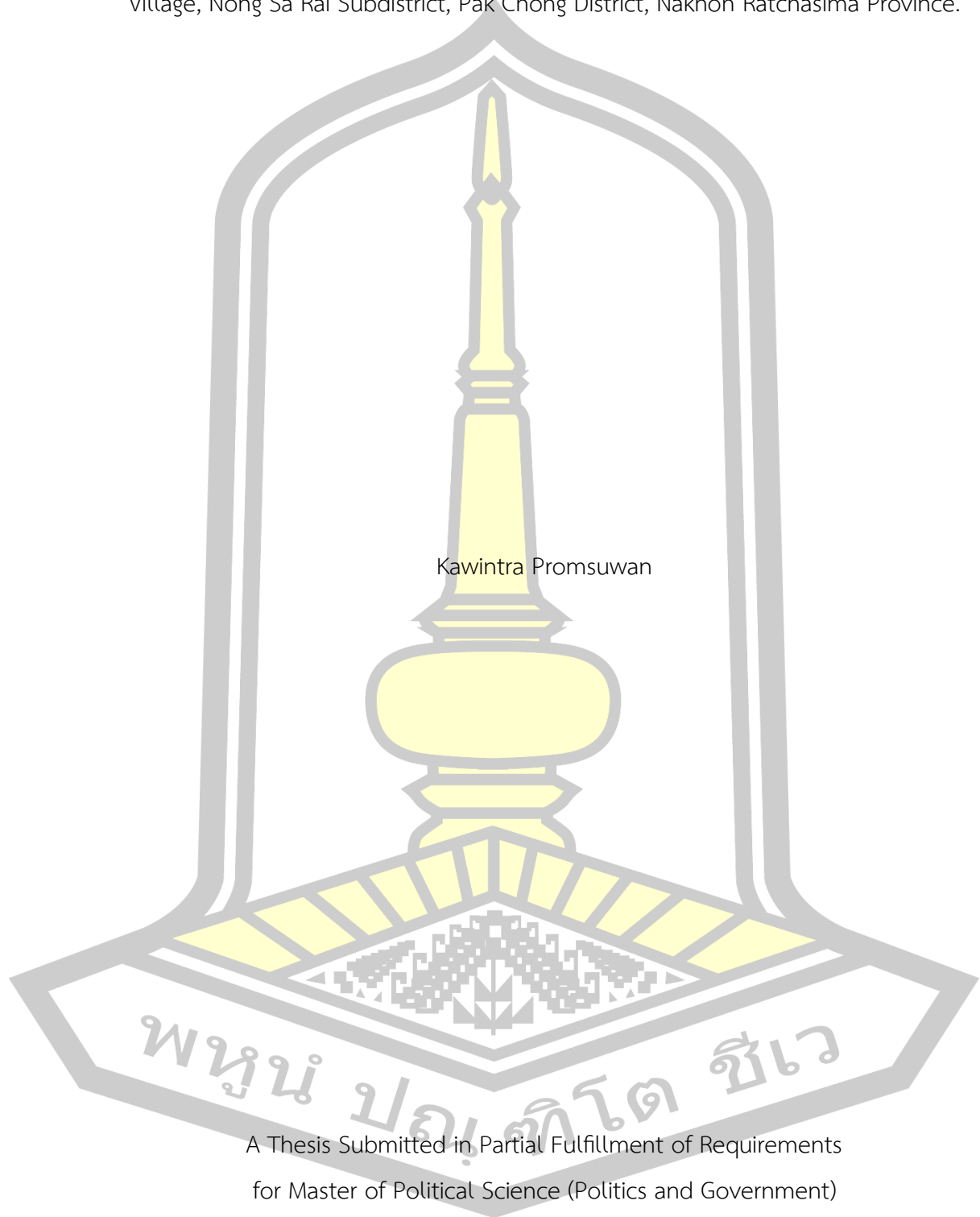
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มิถุนายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Operating and improving the quality of life for the rural housewife group in Sub-Yang
Village, Nong Sa Rai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province.

Kawintra Promsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

June 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวกวิษฐา พรหม
สุวรรณ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. จีรศักดิ์ โพภาวิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. นิลุบล ไพเราะ)

.....กรรมการ

(อ. ดร. ชินวัตร เชื้อสระคู)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. ภาณุ โพธิ์สิงห์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เจริญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา		
ผู้วิจัย	กวิณทรา พรหมสุวรรณ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรุบล ไพเราะ		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน เพื่อศึกษาการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 ราย ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้รู้ จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 10 คน กลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) การดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพสตรีของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา การจัดตั้งกลุ่มและการจัดการกลุ่มพบว่า กลุ่มเริ่มก่อตั้งกลุ่มจากการส่งเสริมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักจะประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ต่างกัน เช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก บัญชี ประชาสัมพันธ์ การตลาด และสมาชิก การวางแผนและการจัดทำแผนธุรกิจพบว่ากลุ่มมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและสามารถกำหนดเป้าหมายทางการเงินและการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน และการวางแผนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเช่น ทุนการผลิต วัตถุดิบ และแรงงาน ทำให้สามารถประมาณความต้องการและบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างแม่นยำ การจัดการตลาดพบว่า กลุ่มจะพิจารณาจากต้นทุนการผลิตเป็นหลัก แล้วกำหนดกำไรที่ต้องการซึ่งการปรับราคาในกรณีขายส่งนั้นเป็นเรื่องที่พิจารณาอย่างละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดและความต้องการของลูกค้า การจัดการบัญชีพบว่ากลุ่มมีการทำบัญชีอย่างง่าย ๆ ที่แสดงรายการที่เป็นรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของกลุ่ม และข้อจำกัดในการพัฒนากลุ่มพบว่า การขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด เช่น การเงินที่ขาดแหล่งเงินทุนในการให้กู้ยืมหรือช่วยเหลือเพื่อนำมาผลิตสินค้า

2) ผลการดำเนินงานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัย
 ยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านร่างกายพบว่า สมาชิกมีความพึง
 พอใจต่อการนอนหลับ มีกำลังพลเพียงพอที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และมีความพึง
 พอใจต่อภาวะสุขภาพของตนเอง โดยการเจ็บป่วยไม่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหรือการทำกิจกรรมต่าง
 ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมการดูแลสุขภาพในกลุ่ม ด้านจิตใจพบว่า การเข้าร่วมกลุ่มทำให้สมาชิก
 รู้สึกมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความมั่นใจและกล้าแสดงบทบาท และมีความสามารถในการ
 พัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังมีเพื่อนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาชีวิต ด้านสังคมพบว่า มีการแสดง
 ความคิดเห็นทางสังคมและสนับสนุนกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ
 สร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และมีการพัฒนาตนเองในด้านอาชีพและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า
 สมาชิกรู้สึกว่ามีความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพและ
 ความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีการคุ้มครองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม

คำสำคัญ : การดำเนินงาน, กลุ่มพัฒนาสตรี, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, การบริหารจัดการ, ผลลัพธ์ที่
 ชุมชน

TITLE	Operating and improving the quality of life for the rural housewife group in Sub-Yang Village, Nong Sa Rai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province.		
AUTHOR	Kawintra Promsuwan		
ADVISORS	Assistant Professor Nilubol Palorh , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2024

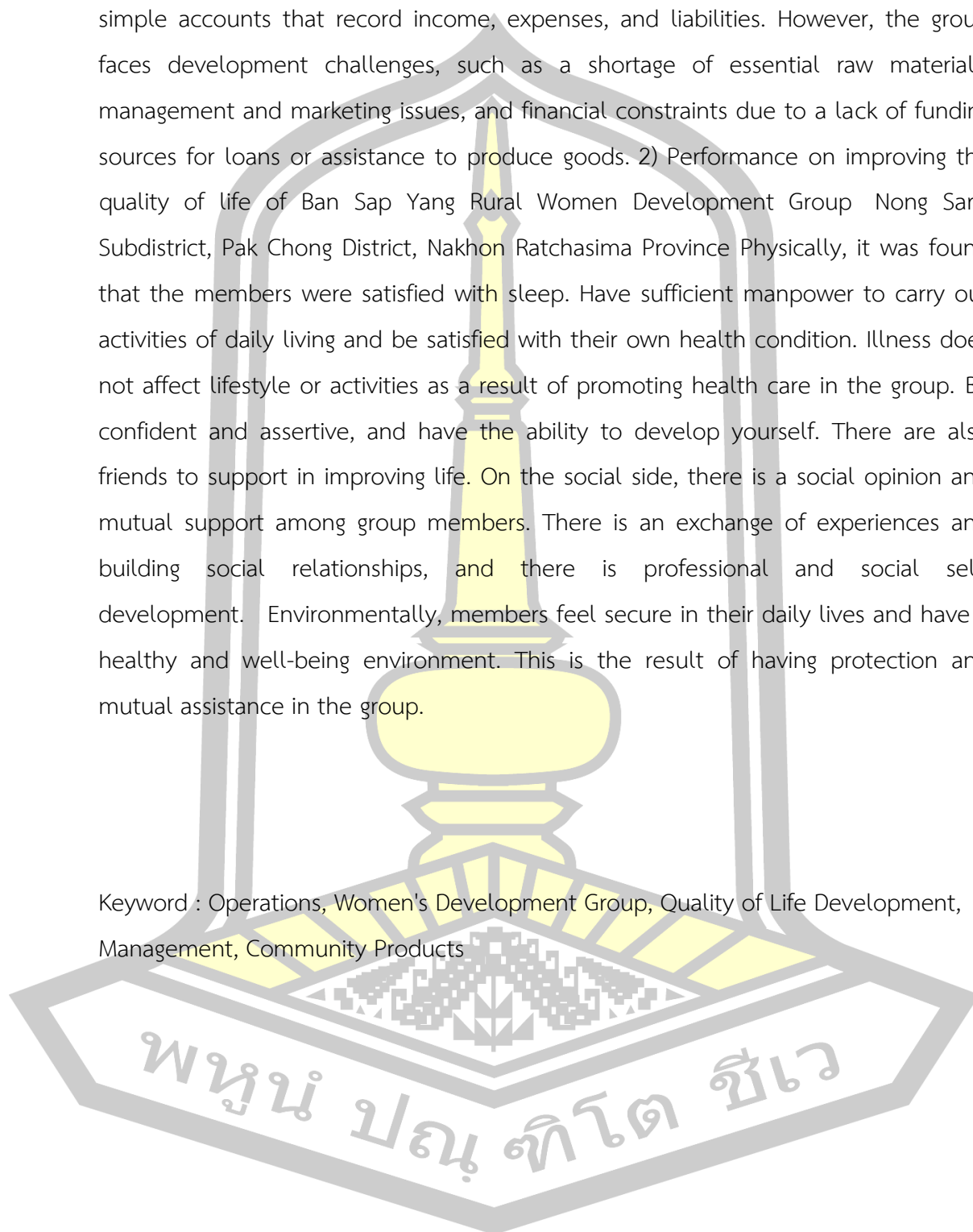
ABSTRACT

The research aims to study on Operating and improving the quality of life for the rural housewife group in Sub-Yang Village, Nong Sa Rai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province. To study the operation and improvement of the quality of life of rural women in Ban Sap Yang. Nong Sarai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province is a qualitative research with 20 informants. A group of 5 practitioners, a group of 10 practitioners, and a group of 10 individuals.

Research Findings 1) The operations to promote women's occupations by the Rural Women's Development Group of Ban Sap Yang, Nong Sarai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province, began with the establishment of the group facilitated by relevant agencies. The group consists of various positions with distinct responsibilities, such as President, Vice President, Secretary, Treasurer, Accountant, Public Relations, Marketing, and Members. Regarding planning and business strategy, the group has shown an effective approach in organizing activities and setting clear financial and operational targets. This includes resource planning for production funds, raw materials, and labor, allowing for precise demand forecasting and achieving desired outcomes. In terms of market management, the group primarily considers production costs when determining desired profits. Price adjustments for wholesale transactions are carefully deliberated to align with market

conditions and customer demand. For accounting management, the group maintains simple accounts that record income, expenses, and liabilities. However, the group faces development challenges, such as a shortage of essential raw materials, management and marketing issues, and financial constraints due to a lack of funding sources for loans or assistance to produce goods. 2) Performance on improving the quality of life of Ban Sap Yang Rural Women Development Group Nong Sarai Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province Physically, it was found that the members were satisfied with sleep. Have sufficient manpower to carry out activities of daily living and be satisfied with their own health condition. Illness does not affect lifestyle or activities as a result of promoting health care in the group. Be confident and assertive, and have the ability to develop yourself. There are also friends to support in improving life. On the social side, there is a social opinion and mutual support among group members. There is an exchange of experiences and building social relationships, and there is professional and social self-development. Environmentally, members feel secure in their daily lives and have a healthy and well-being environment. This is the result of having protection and mutual assistance in the group.

Keyword : Operations, Women's Development Group, Quality of Life Development, Management, Community Products

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาและการทำวิจัยทำให้เกิดความภาคภูมิใจ จากความสำเร็จในครั้งนี้ได้รับการให้โอกาสจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิลุบล ไพเราะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้การชี้แนะแนวทาง จุดประกายความคิด ตลอดจนได้ทุ่มเททั้งกำลังใจและกำลังกายซึ่งอาจกล่าวได้ว่าท่านเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ได้มอบโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ และให้การดูแลช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ โพภาวิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ และอาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เป็นผู้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะกรรมการกลุ่ม กลุ่มพัฒนาศตรชนบทบ้านชัยยาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ยอมเสียสละเวลาเพื่อบอกเล่าเรื่องราวและสถานการณ์สำคัญของกลุ่มฯ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ครบถ้วนและสมบูรณ์ขึ้นมาได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือจากพี่ น้อง และเพื่อน ๆ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวทุกคน ที่มอบโอกาสในการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเป็นแรงบันดาลใจสูงสุดอีกทั้งเป็นพลังกาย พลังใจให้เข้มแข็งและอดทนจนถึงวันสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

กวิณทรา พรหมสุวรรณ

พญนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

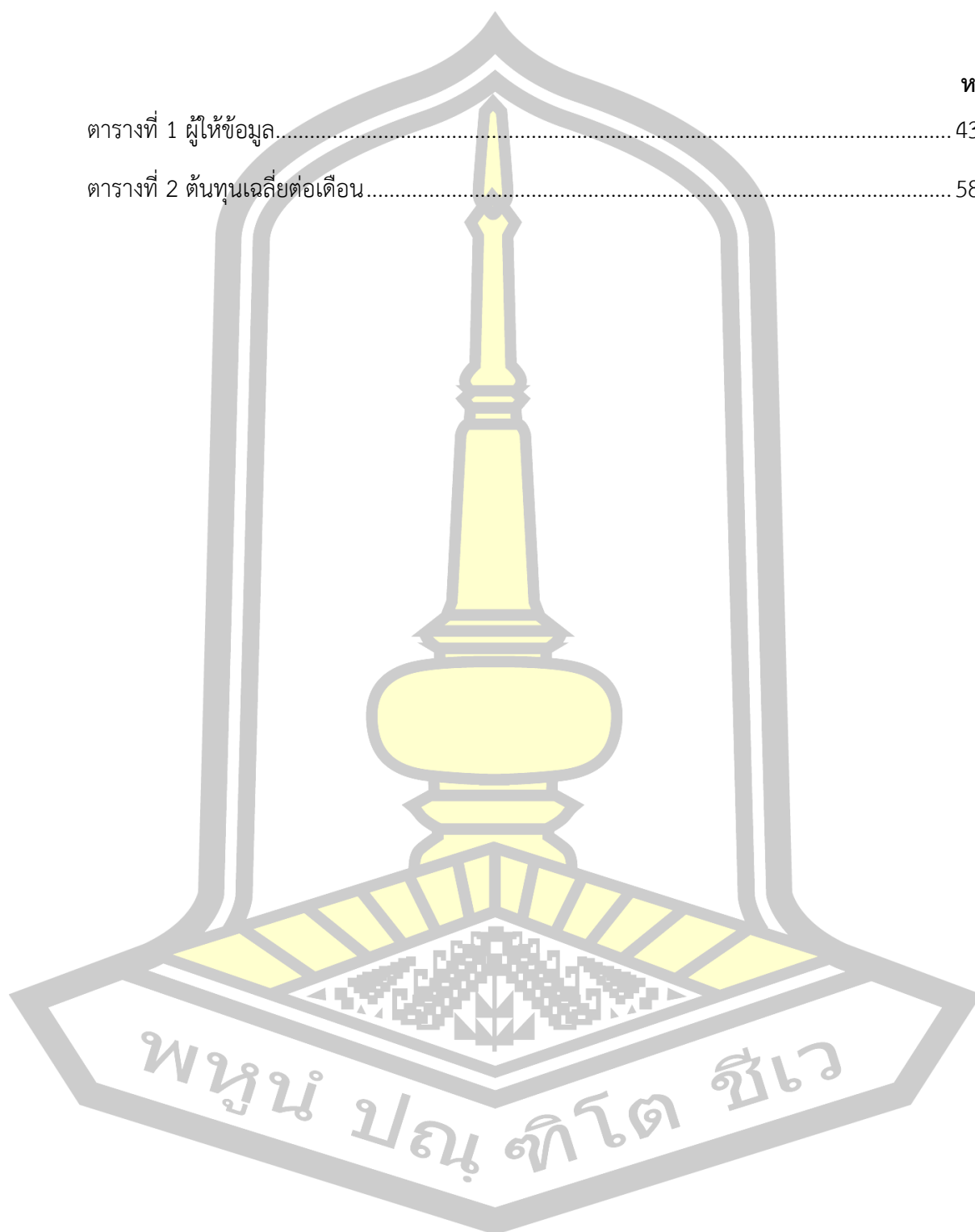
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 คำถามการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2	5
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน.....	7
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	14
2.4 บริบททั่วไป.....	23
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28

2.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย	40
บทที่ 3	41
วิธีดำเนินการวิจัย	41
3.1 รูปแบบการวิจัย	41
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	44
3.4 การนำเสนอข้อมูล	44
บทที่ 4	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.1 ศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพสตรีของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบล หนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	46
4.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	74
บทที่ 5	77
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
5.1 สรุปผล	77
5.2 อภิปรายผล	82
5.3 ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก	95
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	95
ประวัติผู้เขียน	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล.....	43
ตารางที่ 2 ต้นทุนเฉลี่ยต่อเดือน.....	58

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด	40
ภาพที่ 2 หนังสือรับรองการจัดตั้งกลุ่มของกลุ่มพัฒนาศรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา	48
ภาพที่ 3 รายชื่อสมาชิกกลุ่มพัฒนาศรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา	51
ภาพที่ 4 แผนผังขั้นตอนการทำงาน	60
ภาพที่ 5 การตัดเย็บเสื้อ	61
ภาพที่ 6 การรีดผ้าเพื่อจัดส่งให้ลูกค้า	61
ภาพที่ 7 ที่นอนปิกนิกสำหรับเด็ก	62
ภาพที่ 8 ที่ปิกนิกนอนพับได้	62
ภาพที่ 9 ที่นอนปิกนิกลายการ์ตูน	63
ภาพที่ 10 ที่นิกปิกนิกพร้อมหมอน	63
ภาพที่ 11 เสื้อเชิ้ตลายสก๊อตสีเขียว	64
ภาพที่ 12 ผ้ากันเปื้อนสำหรับเด็ก	64
ภาพที่ 13 ชุดครูสีแถบเขียว	65
ภาพที่ 14 เสื้อเชิ้ตลายสก๊อตสีฟ้า	65
ภาพที่ 15 ชุดครูแถบสีชมพู	66
ภาพที่ 16 ชุดพลสีชมพู	66
ภาพที่ 17 ชุดนักเรียนสีม่วง	67
ภาพที่ 18 ชุดพลสีส้ม	67
ภาพที่ 19 ชุดนักเรียนสีแดง	68
ภาพที่ 20 ชุดนักเรียนมีเนกไท	68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

เมื่อปี 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างรุนแรงและกว้างขวางโดยวิกฤตการณ์ครั้งนั้นค่อยๆ ก่อตัวขึ้นขณะที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วระหว่างปี 2533-2538 และได้สะสมปัญหาไว้อย่างต่อเนื่องทั้งในภาคสถาบันการเงินและภาคเอกชน ในที่สุดเศรษฐกิจฟองสบู่ก็แตกจนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี 2540 ที่ต่อมาได้ลุกลามขยายไปทั่วภูมิภาคเอเชีย จนได้รับการขนานนามว่า “โรคต้มยำกุ้ง” จึงทำให้กลุ่มเศรษฐกิจ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน หรือภาคเอกชนต่างๆ ที่ก่อตัวขึ้นเพื่อสร้างรายได้ยุบตัวลงเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ และปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่เกิดในสังคมไทย คือ การประสบปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสำคัญต่างในระดับโลกกฎกติกาใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันใน หลายด้านส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว วิกฤตเศรษฐกิจและกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมอย่างเห็นได้ชัด (ผุสดีทิพทัส, 2540)

แนวโน้มปัจจุบันสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สัดส่วนของภาคเกษตรกรรมลดลง แต่การจ้างแรงงานของเกษตรกรรมยังคงสูงเท่าอุตสาหกรรม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย โดยระบุสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ครอบคลุมทั่วถึงและยั่งยืนพร้อมทั้งเศรษฐกิจฐานรากให้มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น โดยการสร้างโอกาสเพื่อให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน และสร้างโอกาสอย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงระบบตลาดในทุกระดับ สร้างงานให้ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นควบคู่ไปกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นรากฐานการสร้างรายได้ ยกระดับและสร้างเสถียรภาพการสร้างรายได้ เกษตรกรรมพร้อมกับการพัฒนาอาชีพและแนวทางสร้างรายได้เสริมนอกฤดูกาล สนับสนุนการเข้าถึง ทรัพยากรและแหล่งลงทุนในการประกอบอาชีพที่กว้างขวาง และกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงมากขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาทักษะความสามารถทั้งด้านการผลิตและการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มโอกาสการประกอบสัมมาชีพที่หลากหลาย การพัฒนากลุ่มสตรีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่เพียงระดับประเทศเท่านั้นแต่ได้มีการตระหนักถึงความสำคัญนี้ในระดับสากลด้วยดังจะเห็นได้จากการมีแผนปฏิบัติการของโลกว่าด้วยการพัฒนากลุ่มสตรี (world plan of action for U.N. Decade of woman) (วิเศษ สุจินพรหม, 2544) และการเปิดโอกาสกลุ่มสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับนั้นควรจะต้องถือความสามารถเป็นเกณฑ์ตัดสินใจให้ใช้เพศเป็นข้อจำกัดเช่นในวิถึปฏิบัติดั้งเดิม (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2526)

จากนโยบายของรัฐบาลที่มีวัตถุประสงค์ในการยกระดับและส่งเสริมศักยภาพสตรี เพื่อสร้างความเสมอภาคในสังคม และขยายการพัฒนาบทบาทของสตรีที่มีอยู่ในสังคมประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2565) โดยในปัจจุบันประชากรเพศหญิงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นมากกว่า เพศชาย แต่ยังคงขาดการสนับสนุนและสร้างโอกาสในหลากหลายเรื่อง เช่น บทบาททางการเมืองทั้ง ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น บทบาทในการมีส่วนร่วมต่อชุมชน บทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศ โดยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนี้ เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนพัฒนา บทบาทสตรีแห่งชาติ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2555 จากการที่ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก เป็นการสร้างปรากฏการณ์ใหม่ในทางการเมืองเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้หญิงได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจฐานรากภายในชุมชนซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในปัจจุบัน การส่งเสริมพัฒนากลุ่มอาชีพเป็นนโยบายแก้ไข ปัญหาความยากจนประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพก่อนให้เกิดรายได้กลับสู่ชุมชน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้หญิงทุกคนในประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมให้เกิดการสร้างอาชีพจากกองทุน มีการรวมตัวกันในระดับชุมชนและระดับจังหวัด เป็นทั้งกลุ่มสตรีและกลุ่มแม่บ้านในการสร้างผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายทั้งเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม โดยใช้เงินทุนจากการกู้ยืมของกองทุน ซึ่งมีดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดดอกเบี้ย ลดภาระในการจ่ายเงินคืนใช้ให้แก่กองทุน ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในชุมชนแล้ว ยังเป็นเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่สตรี พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และเป็นการช่วยบรรเทาทุกข์ให้ทุกคนเข้าใจปัญหาของสตรีมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการลดปัญหาความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ ก็ด้วยมาจากปัญหาด้านการเงิน ในครอบครัว ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทและการก่อความรุนแรงต่อผู้หญิง ถ้าหากผู้หญิงเหล่านั้นมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพของตัวเองแล้ว ก็จะมีทางเลือกในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนั้น จะช่วยสร้างผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ใหม่ๆ ภายในชุมชน จะก่อให้เกิดการยอมรับบทบาทสตรีมากยิ่งขึ้น (ศราวุธ สังข์วรรณะ, 2556)

กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในช่วง พ.ศ. 2541 โดยมาจากการเกิดเดิมสตรีในหมู่บ้านซึ่งมีอาชีพหลักคือการทำไร่ ประมาณ 10 ครัวเรือน ได้นำเศษผ้ามาเย็บต่อกันเป็นผ้าห่ม ปลอกหมอน ใช้กันเองในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็นำมาจำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ปี 2538 และในปี 2540 กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอาชีพสตรี ตามโครงการนโยบายกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนก.) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับเงื่อนไขในแต่ละภูมิภาค การพัฒนากลุ่ม

สตรีเพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนในพื้นที่โครงการ กลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า งบประมาณ 25,000 บาท โดยได้รับจักรเย็บผ้า 1 หลัง กรรไกรตัดผ้า เข็ม ด้าย และผ้า เนื่องจากกลุ่มสตรียังไม่มี ความชำนาญในเรื่องการออกแบบ และการตัดเย็บเท่าที่ควรและสนับสนุนฝึกสอนเกี่ยวกับการออกแบบและวิธีการตัดเย็บรูปแบบต่าง ๆ และได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรี โดยใช้ชื่อ “กลุ่มพัฒนา สตรีชนบทบ้านชัยยาง” ปัจจุบันมีการผลิตผ้าห่มนวมออกขายจะผลิตได้ดีปีละ 2-3 เดือนช่วงหน้าหนาวทั้งในอำเภอ ต่างอำเภอ ต่างจังหวัด และทั่วประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรี ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบ้านชัยยางมาโดยตลอด จึง ต้องการศึกษารื่องการดำเนินงานของกลุ่มสตรีรวมถึงต้องการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ควบคู่ กันไปด้วย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.3 คำถามการวิจัย

1. การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2566 – พฤษภาคม 2567 โดยมีการทบทวนวรรณกรรม การออกแบบเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อรายงานผลการศึกษา

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นก่อตั้งกลุ่ม ข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม การบริหารจัดการของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ขั้นลงมือการปฏิบัติดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า การตัดเย็บผ้าห่ม

กลุ่มพัฒนาสตรี หมายถึงกลุ่มแม่บ้านที่ได้รวมตัวจัดตั้งกลุ่มประกอบอาชีพในช่วงหลังฤดูกาลทำการเกษตร โดยมีกิจกรรมกลุ่มคือการผลิตเครื่องนอน ผ้าห่ม ในช่วงฤดูหนาวการดำเนินการ โดยการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเสริมให้กลุ่มสตรีมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาตนเอง ครอบครัว

การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง กระบวนการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกันซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ (Management) มีดังนี้ 1) การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้ 2) เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือการสร้างกำไร 3) การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (Efficiency) (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (Effectiveness) (บรรลุเป้าหมายคือ ประโยชน์สูงสุด) 4) การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง การนำเศษผ้ามาเย็บต่อกันเป็นผ้าห่ม ปลอกหมอน ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็นำมาจำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจวิธีการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. สามารถนำผลการดำเนินงานมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่น ๆ ได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบท บ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เห็นภาพรวมที่ครอบคลุมเนื้อหา โดยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดการรวมกลุ่ม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 2.4 บริบททั่วไป
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม

การรวมกลุ่มเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะช่วยเพิ่มผลประโยชน์แก่องค์กรธุรกิจหรือกลุ่มที่ขาดความสามารถในการแข่งขันหรือมีทรัพยากรที่ไม่เพียงพอผ่านการเชื่อมโยงทักษะและสินทรัพย์ร่วมกันและช่วยยกระดับการเข้าถึงตลาดรวมทั้งเพิ่มโอกาสจากความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน การรวมกลุ่มสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายธุรกิจการสร้างเครือข่ายคุณค่า หรือการรวมกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่แก้ปัญหาในด้านการทำกินและปัญหาที่สมาชิกแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขเองได้ตามลำพัง ทั้งนี้การเริ่มต้นกลุ่มจะต้องมีลักษณะประการหนึ่งร่วมกันคือความตั้งใจในความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มและความชัดเจนในความต้องการพัฒนาตนเองและกลุ่มร่วมกันความร่วมมือที่กล่าวไปข้างต้นจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาพร้อมกับปัจจัยแวดล้อมอื่น เพราะรูปแบบของการสร้างความร่วมมือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการสร้างเครือข่ายเท่านั้น ซึ่งต้องพิจารณาถึงการสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มแล้ว ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างการบริหารกลุ่มที่ชัดเจน การมีทีมผู้นำกลุ่มที่มีความรู้มีวิสัยทัศน์สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากสมาชิกกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง (Tumma, 2014, p. 164; Markmit & Suksawat, 2017, p. 103)

คำว่า “กลุ่ม” เป็นคำที่มีความหมายที่กว้างซึ่งอาจหมายถึงการจัดหมวดหมู่ ชนิด ประเภท ของคนหรือสิ่งของที่เหมือนกันหรือเป็นสิ่งที่คล้ายคลึงกัน ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ต้องการที่จะศึกษากลุ่มสตรีซึ่งเป็นกลุ่มคนในสังคม ดังนั้นคำว่ากลุ่มในที่นี้จึงหมายถึงกลุ่มคนในสังคมหรือกลุ่มสังคมกำเนิดกลุ่ม ปรัชญาการณทางธรรมชาติของสังคมมนุษย์อยู่ คือ การรวมกลุ่มไม่ว่าจะอยู่ในสมัยใดหรือสังคมใด มนุษย์มักจะมีการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเสมอ มูลเหตุของการรวมกลุ่มนั้นมีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพของสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ในแต่ละแห่งซึ่งกลุ่มทางสังคม

วัฒนธรรม เหตุผลของความผูกพันทางสังคมวัฒนธรรมตลอดจนประเพณีละความเชื่อถือต่างๆ ที่เป็นสายใยแห่งการเชื่อมโยงความผูกพันซึ่งกันและกัน ลักษณะของกลุ่มอีกแบบหนึ่งก็คือกลุ่มทางเศรษฐกิจ : การเมืองซึ่งเป็นกลุ่มที่รวมกันภายใต้เหตุผลของการมีอุดมคติหรือผลประโยชน์ในทางการเมืองกลุ่มแบบนี้รวมกันภายใต้เหตุผลของการมีผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจนอกจากนั้น ยังมีกลุ่มร่วมกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในแต่ละสังคมนั้นเป็นตัวกำหนดลักษณะสภาพของการเกิดกลุ่มขึ้นในสังคมที่สำคัญที่สุด (แสง รัตนมงคลมาส. 2513)

กลุ่มทุกกลุ่มมีกำเนิดขึ้นมา เนื่องจากสมาชิกเหล่านั้นมีความผูกพันกันทางจิตใจหรือทางโครงสร้างให้เข้ามารวมกันเพราะเหตุว่าแต่ละคนต้องการได้รับความพอใจจากกันและกัน หรือ อาจจะมีผลประโยชน์ร่วมกัน (พนม ลัมอารีย์. 2529) นอกจากประเด็นสำคัญที่ว่ากลุ่มเกิดขึ้นจากพื้นฐานของการสนองความต้องการหรือเป้าประสงค์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มแล้วยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดกลุ่มได้ดังนี้

- 1) เนื่องจากการที่อยู่ใกล้ชิดกันของบุคคล ทั้งนี้เพราะความใกล้ชิดกันมักจะมีผลทำให้คนมีความสนใจซึ่งกันและกัน
- 2) ความคล้ายคลึงกันในบางสิ่งบางอย่าง การที่มีอะไรเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรามีความสัมพันธ์กัน มีแรงดึงดูดใจเข้าใกล้กันและคบค้าสมาคมกันมากที่สุด
- 3) การอยู่ในสถานการณ์ตึงเครียดร่วมกัน ภาวะที่ทำให้คนเรามีความรู้สึกตึงเครียดหรือรู้สึกอันตรายนั้น มักจะเป็นแรงกดดันหรือผลักดันให้บุคคลที่เผชิญสถานการณ์เช่นนั้นรวมกัน มักมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจจะสัมพันธ์กันในระยะสั้นหรือยาวก็ได้แล้วแต่เหตุการณ์ นักวิชาการต่างๆ

ศักยภาพของกลุ่ม

ศักยภาพของกลุ่ม (Potential) หมายถึงความสามารถแฝงที่มีอยู่ในคน หรือชุมชนที่ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้แต่ถ้ามีการกระตุ้นส่งเสริมจะทำให้เกิดการพัฒนาดังนั้นศักยภาพกลุ่ม หมายถึง ทุนชุมชน ซึ่งการให้ความหมายของทุนชุมชนนั้นก็มีความหลากหลาย แตกต่างกันไปเช่นเดียวกับความหมายของคำว่าพัฒนาและมีความเชื่อมโยงต่อการสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นในชุมชน ดังนี้คือ ทุนชุมชนทั้ง 4 ด้าน คือ ทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทุนการเงิน นับได้ว่าชุมชนทั้ง 4 ด้าน เป็นศักยภาพของกลุ่มมีแฝงอยู่ในคน หรือชุมชนอันนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยแนวทางในการพัฒนาชุมชนแนวทางหนึ่งก็คือ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนซึ่งการพัฒนาชุมชนจะเกิดขึ้นได้นั้นทุนชุมชนทั้ง 4 ต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1. ศักยภาพโดยรวม มีความสามารถในการจัดการสินค้าชุมชน สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าของคนในชุมชน คนในชุมชนมีประสบการณ์ในธุรกิจมากขึ้น
2. การรวมกลุ่ม มีการรวมกลุ่มพัฒนาขนาดของกลุ่มขยายเพิ่มจำนวนสมาชิกมากยิ่งขึ้น กลุ่มมีความสามัคคีระหว่างสมาชิก

3. ผู้นำทางธุรกิจ เกิดผู้นำทางธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการมีการยอมรับในชุมชนให้เป็นตัวแทนหรือผู้นำทางธุรกิจ

4. ทรัพยากรท้องถิ่น มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการผลิต และเกิดความเป็นนิยมไทยรักในภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการมีตลาดรองรับในผลิตภัณฑ์ การพิจารณาความสำเร็จด้านผลิตภัณฑ์ การมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับในชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวผลิตภัณฑ์ 2) ผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาคุณภาพ เช่น การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์รหัสแห่งไทย มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฮาลาล ลิขสิทธิ์ทางปัญญา มาตรฐานสินค้าไทยพัฒนาชุมชน เป็นต้น 3) มีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้นมีการประกวดผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับสินค้า ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดนำส่งเสริมการนิยมนิยมไทยเป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ด้านการทำธุรกิจอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถพิจารณาความสำเร็จด้านการทำธุรกิจอย่างยั่งยืนได้ดังนี้ 1) ชุมชนได้ร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อทำธุรกิจ การตลาดได้ด้วยตนเอง 2) มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นของชุมชน 3) มีการบริหารจัดการโดยชุมชนที่ดี 4) เป็นความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง 5) มีความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ 6) มีความรู้สึกเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ในตำบล 7) รายได้เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และผู้ประกอบการ 8) ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสรุปศักยภาพของชุมชนจะทำให้ชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างงานและสร้างได้ให้กับคนในชุมชน ลดการอพยพย้ายถิ่นสู่เมือง การทำกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ลดการอพยพย้ายถิ่นฐานสู่เมือง การทำกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรที่เป็นพื้นฐานสำคัญของประเทศ

จากความหมายสามารถสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มขึ้นมาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ประการใดประการหนึ่งร่วมกัน ในการสร้างรายได้ อาชีพ ความมั่นคงในครอบครัวและชุมชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน

2.2.1 การบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (public administration) หรือใช้ในหน่วยราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การของรัฐ หรือองค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไร คำว่า “การจัดการ” (management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (manager) จะหมายถึง บุคคลในองค์การซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์การ

การบริหารจัดการ (management) หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการบริหารจัดการ (management process) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การวางแผน (planning) เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์และพิจารณาถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องตัดสินใจว่าบริษัทมีวัตถุประสงค์อะไรในอนาคต และจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น

การวางแผนประกอบด้วย

- องค์การ
- 1.1 การดำเนินการตรวจสอบตัวเอง เพื่อกำหนดสถานการณ์ในปัจจุบันของ
 - 1.2 การสำรวจสภาพแวดล้อม
 - 1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์
 - 1.4 การพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต
 - 1.5 การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร
 - 1.6 การประเมินแนวทางปฏิบัติงานที่วางไว้
 - 1.7 การทบทวนและปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

1.8 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการวางแผนเป็นไปอย่างทั่วถึง

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนในการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงานนั้น หรือเป็นการจัดแบ่งงานและจัดสรรทรัพยากรสำหรับงานเพื่อให้งานเหล่านั้นสำเร็จ การจัดองค์การประกอบด้วย

- 2.1 การระบุและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ
- 2.2 การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ (duties)
- 2.3 การรวมหน้าที่ต่างๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน (positions)
- 2.4 การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงาน
- 2.5 การรวมตำแหน่งงานต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม และสามารถบริหารจัดการได้
- 2.6 การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่
- 2.7 การทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์การเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด
- 2.8 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดองค์การเป็นไปอย่างทั่วถึง

2.9 การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์

2.10 การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ

2.11 การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา

2.12 การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่าง ๆ

2.13 การทบทวนและปรับปรุงภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์เมื่อ

สถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด

2.14 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดคนเข้าทำงานเป็นไป
อย่างทั่วถึง

3. การนำ (leading) เป็นขั้นตอนในการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และชักนำ
ความพยายามของพนักงานให้บรรลุเป้าหมายองค์การ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความพยายามของ
ผู้จัดการที่จะกระตุ้นให้พนักงานมีศักยภาพในการทำงานสูง ดังนั้นการนำ (leading) จะช่วยให้งาน
บรรลุผลสำเร็จ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา การนำประกอบด้วย

3.1 การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้
ทราบ

3.2 การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่าง ๆ

3.3 การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานของการปฏิบัติงาน

3.4 การให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงาน

3.5 การยกย่องสรรเสริญและการดำเนินนโยบายยุติธรรมและถูกต้อง
เหมาะสม

3.6 การจัดทาสภาพแวดล้อมมากระตุ้นการจูงใจ โดยการติดต่อสื่อสารเพื่อ
สำรวจความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

3.7 การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะของความเป็นผู้นำเมื่อ
สถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

3.8 การติดต่อสื่อสาร โดยทั่วทุกแห่งในกระบวนการของภาวะความเป็น
ผู้นำ

4. การควบคุม (Controlling) เป็นการติดตามผลการดำเนินงาน และแก้ไขปรับปรุงใน
สิ่ง ที่จำเป็น หรือเป็นขั้นตอนของการวัดผลการดำเนินงาน และดำเนินการแก้ไขเพื่อให้บรรลุผล ที่
ต้องการการควบคุมประกอบด้วย

4.1 การกำหนดมาตรฐาน

4.2 การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

4.3 การแก้ไขความบกพร่อง

4.4 การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

4.5 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการควบคุมเป็นไปอย่างทั่วถึง

2.2.2 การจัดการ

การจัดการ (Management) หมายถึง ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน (ที่เรียกว่า ผู้บริหาร) เข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำซึ่งไม่อาจประสพผลสำเร็จจากการแยกกัน ทำให้สามารถบรรลุผลได้ด้วยดี ซึ่งความสำคัญของการจัดการ จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดนั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผน และตัดสินใจโดยผ่านการกลั่นกรองจากฝ่ายจัดการที่ได้พิจารณาข้อมูลต่างๆ อย่างใช้ดุลพินิจ ซึ่งการจัดการเป็นเทคนิคที่สมาชิกในองค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงานมีความตั้งใจ เต็มใจช่วยเหลือให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยมีขอบเขตการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะต้องแสวงหา วิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน ให้องค์กรเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

สุธี ขวัญเงิน (2559: 13-44) กล่าวถึง ความแตกต่างของการจัดการ (Management) และ การบริหาร (Administration) ว่าโดยทั่วไปแล้วสองคำนี้ใช้แทนกันได้ โดยมีการให้ความหมาย 3 แนวทางคือ

แนวทางที่ 1 การบริหารเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และการจัดการเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนที่สนับสนุนความหมายนี้ได้แก่ โอลิเวอร์ ลอดอล, ฟลอเรนซ์ รวมทั้ง สปรีกเลและแลนสเบิร์ก

แนวคิดที่ 2 การจัดการเป็นความหมายทั่วไปโดยรวมการบริหารเข้าไปด้วย แนวทางนี้มองว่า การจัดการเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์กรธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารก็คือส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดในขั้นการจัดการบรรลุผล

แนวคิดที่ 3 การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน เป็นความหมายที่เป็นที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันนี้ แต่การนิยามใช้จะแตกต่างกัน โดยคำว่า การจัดการจะใช้ในหน้าที่การบริหารระดับสูงในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงาน และการควบคุมในองค์กรธุรกิจ ส่วนคำว่า การบริหาร จะใช้ในหน้าที่ เช่นเดียวกับ การจัดการแต่ใช้ในองค์กรรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตาม 2 คำนี้มักจะใช้แทนที่กันและกัน

การจัดการจะมีความสำเร็จหรือล้มเหลวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมและกระบวนการทางการจัดการ ถ้าหากเจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการละเลยหรือไม่สนใจ ปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไปตามมีตามเกิด หรือตามความเคยชิน จะทำให้ประสิทธิภาพงานตกต่ำ ดังนั้นการปรับกิจกรรมให้ตามทันกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการทันต่อเทคโนโลยี มีความสมดุล และเกิดผลสำเร็จ

การจัดการ ถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติที่เป็นสากลในการบริหารงาน กระบวนการจัดการประกอบด้วยหน้าที่การจัดการ 5 ประการดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้ เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาผลสำเร็จที่ต้องการ และหนทางที่จะทำได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือการพัฒนาระบบการทำงาน เพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี การจัดโครงสร้างองค์กรคือการจัดโครงสร้างงานที่ประกอบด้วย การกำหนดตำแหน่งงาน การจัดกลุ่มงานเป็นหน่วย เป็นแผนกหรือเป็นกอง การมอบอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างที่ดีจะต้องสามารถชี้ชัดได้ว่าใครต้องทำงานใด และใครจะต้องรายงานต่อใคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดการมีระเบียบในขณะปฏิบัติงานเป็นกลุ่มอย่างดี

3. การจัดสรรคนเข้าทำงาน (Staffing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรธุรกิจมีกำลังคนที่มี ประสิทธิภาพพร้อมในการทำงานในทุกตำแหน่งงาน หลักการและนโยบายของห้ามที่การจัดการเกี่ยวกับบุคคลที่ใช้ยึดถือปฏิบัติก็คือ การพยายามให้เป็นไปตามหลักการ “Put the Right Man on the Right Job” หรือทุกตำแหน่งมีบุคลากรที่มีความสามารถพร้อมและเหมาะสมกับงานที่ทำให้มาที่สุดตลอดเวลาตนเอง

4. การสั่งการ (Directing) หมายถึง กิจกรรมทางการจัดการโดยผู้นำหรือผู้บริหารในการบังคับบัญชาในการทำงานต่างๆ ภายในโครงสร้างองค์กรดำเนินไปโดยราบรื่นมีการประสาน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน

5. การควบคุม (Controlling) มีขั้นตอนที่สำคัญคือ การวัดผลงานและสิ่งที่ได้มีการเปรียบเทียบผลงานกับเป้าที่ตั้งไว้ และการดำเนินการแก้ไขเมื่อมีสิ่งผิดปกติ หรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้การควบคุมจะต้องมีการพิจารณาตกลงใจให้ชัดเจนว่าจะวัดผลงานอะไร จะมีวัดโดยวิธีการอย่างไร จะใช้เกณฑ์อะไรเป็นตัววัดให้ผลงานคลาดเคลื่อนจากที่กำหนดไว้ในแผนด้วยกลไกของการควบคุม

ขอบเขตความหมายและข้อแตกต่างของหน้าที่การจัดการดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้ เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาผลสำเร็จที่ต้องการ และหนทางที่จะทำได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือการพัฒนาระบบการทำงาน เพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี การจัดโครงสร้างองค์กรคือการจัดโครงสร้างงานที่ประกอบด้วย การกำหนดตำแหน่งงาน การจัดกลุ่มงานเป็นหน่วย เป็นแผนกหรือเป็นกอง การมอบอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โครงสร้างที่ดีจึงต้องสามารถชี้ชัดได้ว่าใครต้องทำงานใด และใครจะต้องรายงานต่อใคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดการมีระเบียบในขณะปฏิบัติงานเป็นกลุ่มอย่างดี

3. การจัดสรรคนเข้าทำงาน (Staffing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรธุรกิจมีกำลังคนที่มี ประสิทธิภาพพร้อมในการทำงานในทุกตำแหน่งงาน หลักการ และนโยบายข้อห้ามที่การจัดการ

เกี่ยวกับบุคคลที่ใช้ยึดถือปฏิบัติก็คือ การพยายามให้เป็นไปตามหลักการ “Put the Right Man on the Right Job” หรือทุกตำแหน่งมีบุคลากรที่มีความสามารถพร้อมและเหมาะสมกับงานที่ทำให้มากที่สุดตลอดเวลาตนเอง

4. การสั่งการ (Directing) หมายถึง กิจกรรมทางการจัดการโดยผู้นำหรือผู้บริหารในการบังคับบัญชาในการทำงานต่างๆ ภายในโครงสร้างองค์กรดำเนินไปโดยราบรื่นมีการประสาน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน

5. การควบคุม (Controlling) มีขั้นตอนที่สำคัญคือ การวัดผลงานและสิ่งที่ได้มีการเปรียบเทียบผลงานกับเป้าที่ตั้งไว้ และการดำเนินการแก้ไขเมื่อมีสิ่งผิดปกติ หรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผลงานคลาดเคลื่อนจากที่กำหนดไว้ในแผนด้วยกลไกของการควบคุม การควบคุมจะต้องมีการพิจารณาตกลงใจให้ชัดว่าจะวัดผลงานอะไร จะมีวัดโดยวิธีการอย่างไร จะใช้เกณฑ์อะไรเป็นตัววัด

กล่าวโดยสรุป กระบวนการจัดการที่ประกอบด้วยหน้าที่งาน การจัดการทั้ง 5 ประการนี้ จึงเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่พึงปฏิบัติ เพื่อการบริหารงานและบริหารคนให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องในการจัดการมี 3 สิ่งคือ

1. การจัดการเกี่ยวกับด้านความคิด คือการต้องคอยคิดวิเคราะห์สถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้องค์กรธุรกิจสามารถ “วางแผน” เพื่อให้สามารถมีทางเลือกแผนงานที่ดีที่สุด

2. การจัดการเกี่ยวกับสิ่งของ คือการจัดการองค์กรเพื่อให้มีการจัดแบ่งกิจกรรมและจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถรวมเป็นกลุ่มงานที่ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเกี่ยวกับคน คือเป็นส่วนของการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อการบริหารปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดการที่เกี่ยวข้องกับคน มี 3 หน้าที่ คือการจัดคนเข้าทำงานเพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถ และสั่งการเพื่อให้มีการจูงใจผู้ทำงาน โดยมีศิลปะการปกครองบังคับบัญชาที่ดี มีการควบคุมเพื่อติดตามดูและกำกับการทำงานให้เข้าสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้

ตุลา มหาสุรานนท์ (2554: 73) อ้างถึงในศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2542: 444) กล่าวถึงการจัดการว่าเป็นกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การชี้นำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling)

ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ ได้นำทรัพยากรการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม บริบทขององค์กร สามารถสรุปการบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐาน 4 ด้าน ดังคำกล่าวของดอกจันท์ คำมีรัตน์, บุญทัน ดอกไธสง และ อิมรอน มะลูลีม (2552) กล่าวถึง ทรัพยากรในการบริหาร (Resources) ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถ ในการจัดการทรัพยากรในการบริหารสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท หรือเรียกย่อ ๆ ว่า 4 M คือ

1. บุคลากร (Man) มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานให้พนักงานแต่ละคนต้องผ่าน กระบวนการฝึกฝนทักษะความสามารถก่อนเข้างาน จึงจะมอบหมายงานที่มีลักษณะเหมาะสมกับทักษะที่มีให้แต่ละคนเป็นไปตามแนวทฤษฎีการจัดการตามระบบราชการ(Bureaucratic management) ที่องค์การควรจะถูกบริหารบนพื้นฐานของเหตุผล และไม่เป็นส่วนตัว โดยการแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน มีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงาน ให้เกิดความเชี่ยวชาญอยู่ตลอดเวลา สร้างคนให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมต่อการทำงานและการเรียนรู้งานใหม่ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ เป็นการบริหารคนให้มีประสิทธิภาพตาม แนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) กล่าวถึง การบริหารคนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารและเรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการบริหารที่ผู้บริหารแต่ละคนนำไปใช้ใน กระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. งบประมาณ (Money) มีการกำหนดแนวทางการบริหารการใช้จ่ายเงินหรือต้นทุน การผลิตอย่างประหยัดและคุ้มค่า ให้ได้ผลลัพธ์มากกว่าต้นทุนที่กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารการเงิน องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการตามแนวคิดของวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) กล่าวถึง การควบคุมการผลิตงานที่มีผลงานที่ไม่มีคุณภาพให้น้อยที่สุด ซึ่งมาจากเทคนิค เครื่องมือเครื่องใช้ พนักงานผลิตที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นหลักของการบริหารในด้านการควบคุม และพัฒนาสิ่งเหล่านี้อยู่ตลอดเวลาการใช้เครื่องมืออย่างระมัดระวังและช่วยกันดูแล รักษา เพื่อให้ต้นทุนการผลิตที่มีในกระบวนการต่างๆเป็นไปอย่างประหยัดคุ้มค่า ทำให้องค์กรมีเงินไปพัฒนาด้านอื่นๆ หรือการจัดสวัสดิการอื่นเพิ่มเติมให้พนักงานได้ต่อไป กล่าวคือการบริหารการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเชิงกลยุทธ์ได้โดยคำนึงถึง 1) ลักษณะการดำเนินงานขององค์กร 2) ลักษณะ ธุรกิจในอนาคต 3) สภาพแวดล้อม 4) การจัดสรรทรัพยากร 5) การปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

นอกจากนั้นการบริหารการเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่านี้มีความสอดคล้องกับการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่ต้องการเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) ในเชิงการแข่งขัน เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมวิธีการในการแข่งขันแก่ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน(Function) ต่างๆ มุ่งเน้นให้แผนงานตามหน้าที่พัฒนากลยุทธ์ขึ้นมาโดยอยู่ภายใต้กรอบของกลยุทธ์ เช่น แผนการผลิต แผนการตลาดแผนการดำเนินงานทั่วไป แผนการด้านทรัพยากรบุคคล แผนการเงิน เป็นต้น

3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) โดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมาให้มีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกำหนดให้พนักงานทุกคน ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการฝึกฝน และทำความเข้าใจรวมถึงเทคนิคต่างๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษาและป้องกันอันตรายหรือความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้

4. การจัดการ (Management) มีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานที่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรโดยทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อหากลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนแนว

ทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นกลยุทธ์การบริหารที่มีความครอบคลุม

การจัดการ 4M โดยใช้หลักการควบคุมเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยที่ต้องควบคุมปริมาณงาน ควบคุมคุณภาพของงาน ควบคุมเวลาการทำงานของพนักงาน และควบคุมค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร และต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับพนักงานทุกคนรวมทั้งผู้บริหารด้วยกันโดยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการภายใน ได้แก่การรักษามาตรฐานการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพการสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในการผลิตให้กับพนักงานและการบริการลูกค้าที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.3.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต ความหมายโดยทั่วไปแล้วจะหมายถึง การรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิต การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งยูเนสโก (UNESCO, 1993: 40 อ้างถึงใน ชุมพร แสง และคณะ, 2555: 4) ได้นิยามคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม และระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของ มนุษย์ ดังนั้นคุณภาพชีวิตจึงเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO, 1998: 17 อ้างถึงใน ทิพย์วัลย์ เรืองขจร, 2554: 15) ได้ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสถานศึกษาชีวิตของตนเอง

ตามบริบทของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ใช้ชีวิตอยู่และสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ ความคาดหวัง มาตรฐาน และความกังวลใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ คุณภาพชีวิตเป็นมิติที่มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต ระดับความเป็นตัวของตัวเอง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางสังคม ความเชื่อบุคคลและสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และพาดิลา และแกรนท์ (Padilla and Grant, 1985: 45-60 อ้างถึงใน รัตนาวดี จูตะยานนท์, 2545: 10) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่าเป็นการรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงได้ตามภาวะคุณภาพ โดยวัดจากความสามารถในการทำงานที่ต่าง ๆ ของร่างกาย ทัศนคติของตนเองต่อสุขภาพ ความพอใจในชีวิต และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งคำว่า คุณภาพชีวิตนั้นเป็นชื่อใหม่ของ ความดั้งเดิม (Old Notion) ซึ่งเรียกกว้าง ๆ ว่าการเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) คือ การเป็นอยู่ที่ดีของ ตนเอง และสิ่งแวดล้อมตามสภาวะทั่วไปในด้านส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (Want) เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความสุขหรือความพึงพอใจ แต่ในทางสังคมและสภาพแวดล้อมการมีชีวิตอย่างมีคุณภาพต้องไม่เป็นการระหรือก่อให้เกิดปัญหาในสังคม นอกจากนี้

เฟอเรนส์ (Ferrans, 1990: 15-21 อ้างอิงถึง ฤกษ์งามผล ชื่นอิม, 2555: 30) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกเป็นปกติสุข (Sense of Well-being) ของบุคคลซึ่งเป็นผลต่อความรู้ ความพึงพอใจแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ

ทางการศึกษาไทย ได้มีนักศึกษานำแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตมา ศึกษาวิจัย อาทิ สิริ ฮามสุโพธิ์ (2543: 3) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตที่ขอบธรรมสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ค่านิยม ของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ สอดคล้องกับชาญชัย อินทรประวัติ (2547: 33) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของบุคคล หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์และได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ และสัญญา มาลาอี (2547: 19) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ ได้แก่ ด้านจิตใจ ความรู้ ความสามารถ อารมณ์และความรู้สึก และด้านร่างกาย คือ มีสุขภาพ ภาวะที่ดี สภาพความเป็นอยู่และสภาพการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม ฉะนั้นคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นชีวิตที่มีความสุข สุขใจ และสามารถดำรงชีวิตด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมได้ตามสภาวะ

กล่าวโดยสรุปความหมายของ คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิต การมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจะต้องไม่ ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและสังคม

2.3.2 แนวคิดของคุณภาพชีวิตของ

งานของจันทนา ศรีธรรมมา (2538) ได้เสนอแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของมนุษย์และระดับ คุณภาพชีวิต โดยแบ่งระดับความต้องการออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 Bio-physical Needs เป็นความต้องการทางชีวภาพซึ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ปัจจัยที่ต้องการได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ การได้รับปัจจัยเหล่านี้มาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับที่ต่ำสุด (Minimal Level)

ระดับที่ 2 Psycho-social Needs เป็นความต้องการทางสังคม ปัจจัยที่ต้องการได้แก่ การศึกษา การคมนาคม การขนส่ง บริการสังคมอื่นๆ ฯลฯ การได้รับปัจจัยเหล่านี้ร่วมกับ Bio-physical Needs นำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับพึงพอใจ (Satisfaction Level)

ระดับที่ 3 Personal Aspiration เป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน เช่น ความต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ ฯลฯ บุคคลที่

บรรลุความต้องการระดับนี้จะมีระดับคุณภาพชีวิตที่สูง (Maximal Level) แต่สภาพชีวิตในระดับนี้ มักจะทำให้มนุษย์มีสิ่งที่อยู่บิโศกและบริโศกอย่างฟุ่มเฟือย มีความเป็นอยู่ที่โดดเด่นทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นผลกระทบต่อดัชนีคุณภาพชีวิตที่จะค่อยๆลดลงจนอยู่ในระดับที่พึงพอใจ เนื่องจากลดระดับความต้องการลง

สรุปได้ว่า ประชาชนที่จะมีคุณภาพชีวิตในระดับที่พอใจนั้น โดยส่วนใหญ่จะได้รับการตอบสนองความต้องการ 4 ระดับ ได้แก่ 1 ถึง 4 ตามแนวคิดของมาสโลว์ นั้นหมายความว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความต้องการตั้งแต่ด้านร่างกาย (ขั้นพื้นฐาน) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยความต้องการผูกพันของสังคม และความต้องการการยกย่อง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.3.3 ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

พัชรี หล้าแหล่ง (2556:8-9) กล่าวถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

1) ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับตนเองและครอบครัว คือ การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่นไร้ซึ่งปัญหา

2) ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับสังคมและประเทศชาติ เมื่อประชากรในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้คุณภาพชีวิตในสังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษาการประกอบอาชีพ และรายได้ของประชากร เป็นต้น

WHO (1948 อ้างถึงใน ภัทราภา สุขสง่า และ พรรณทิพา ศักดิ์ทอง, 2557 : 204) องค์การอนามัยโลกในฐานะเป็นองค์กรหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย มองเห็นว่า "ร่างกาย จิตใจ สังคมที่ดีและการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ที่ดี" ถึงแม้ว่าข้อกำหนดนี้จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตามในระยะแรกผลสัมฤทธิ์ของแนวคิดที่ว่านี้เกิดกับกลุ่มประชาชนในวัยทำงานในโลกตะวันตกซึ่งหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้คำแนะนำในเรื่องสุขภาพ ภายนอก ร่างกาย และมีการชักชวนให้มีการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้เชื่อมโยงไปสู่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเรา ซึ่งในช่วงนั้นสุขภาพ (Health) ถูกให้ความหมายว่า เป็นสภาวะของความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม มิใช่หมายถึงแต่เพียงปราศจากโรค และความอ่อนแอเท่านั้น แต่การดำเนินการพัฒนาด้านการสาธารณสุขกับการพัฒนาด้านการศึกษา การรู้และ เทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการรักษาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้านเดียว ขณะที่การเจ็บป่วยด้านอื่นๆ กลับไม่ได้รับการดูแล ในเดือนพฤษภาคม 1998 ที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัย โลก (World Health Organization Assembly) เพิ่มคำว่า "Spiritual Well-being" หรือ "สภาวะทาง จิตวิญญาณ" เข้าไปในคำนิยามเดิม ดังนั้น ความหมายของคำว่า "สุขภาพ" หลังจากนั้น จึงรวมความหมายถึง สภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ หรือ สภาวะที่

สมบูรณ์ทุกๆ ทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้ง 4 มิติ ซึ่งความหมายในแต่ละด้าน คือ

1) สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

2) สุขภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

3) สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ใน ที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดีและมีสันติภาพ เป็นต้น

4) สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูงเข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึงพระนิพพาน หรือ พระผู้เป็นเจ้าหรือความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน สุขภาวะทาง จิตวิญญาณ จึงหมายถึงมิติทางคุณค่าที่สูงสุดเหนือไปจากโลกหรือภาพภูมิทางวัตถุ การมีศรัทธา และมีการเข้าถึงคุณค่าที่สูงส่ง ทำให้เกิดความสุขอันประณีตลึกล้ำ

ความหมายของสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน สุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตเป็นสุขภาพที่ทำให้ความเข้าใจได้ง่าย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ตลอดเวลา สุขภาวะทางสังคม เป็นการแสดงออกรวมกันของสังคม ซึ่งต้องทำความเข้าใจและยอมรับรวมกันของทั้งสังคม และ สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) เป็นสุขภาพที่ทำให้ความเข้าใจได้ยากและเป็นขั้นสูงสุดของสุขภาพ องค์รวม ก่อนหน้านี้ในปี ค.ศ. 1986 การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของแคนาดา ในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) นั้น ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้น โดยได้ถูกบันทึกไว้ว่า "ความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและ สังคม ปัจเจกบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่มและความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลงหรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม" ในอนาคตไม่มีจุดสิ้นสุดแต่สามารถประยุกต์ แนวคิดได้ในแต่ละบุคคล กลุ่มชุมชนหรือประชาชน สำหรับหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพนี้เป็น แนวคิดที่เน้นการปฏิบัติใหม่ขึ้นมาทั้งหมด โดยยึดเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter) และสิ่งที่เพิ่มเข้ามาในโครงสร้างของคุณภาพชีวิต มี 5 ประเด็น ที่ผ่านมา คือ ระดับทักษะของแต่ละคน ผ่านการกระทำทางชุมชนและการให้บริการสาธารณสุข ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมนโยบาย และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในที่นี้การส่งเสริมสุขภาพ แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบสองอย่าง ได้แก่ สิ่งสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเป็นการสร้างสุขภาพโดยทั่วไปสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการทางสังคม และทางด้านวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสุขภาพ จะนำไปสู่การพิจารณา การวางแผน ออกแบบโครงสร้างสภาพแวดล้อมใหม่และการแลกเปลี่ยนเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งผลที่ตามมาที่คาดหวังในการส่งเสริมสุขภาพกับผลสะท้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้ประเด็นหลักนี้ จึง สัมพันธ์กับคำว่า "สุขภาพที่แท้จริงเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต"

คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องสำคัญมากของบุคคลและสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นความสำคัญระดับตนเองและครอบครัว คือ การมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ สุขภาพอนามัยดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่ ครอบครัวยั่งยืน ไม่มีปัญหาความสำคัญระดับสังคม และประเทศชาติ เมื่อประชากร ในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ของประชากร เป็นต้น

นัฐพงศ์ เทพจารี (2549:40) คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคล และสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ระดับการมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาบุคคล แต่ละคนแต่ละครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษามีแนวคิดและเจตคติที่ดีการรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นการมีอาชีพมีรายได้มีคุณธรรมและศีลธรรม ฯลฯ หากทุกคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ ก็เท่ากับว่าสามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและสังคมให้มีคุณค่ามีความเจริญงอกงามพัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงหรือ หดไป เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะ เป็นพิษ ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดีอยู่ดีมีความสุขสมบูรณ์

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตมีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคล เป็นสิ่งที่มีความค่า และ สังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาบุคคลแต่ละคน และแต่ละครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา การมีแนวคิดและเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้ มี คุณธรรมและศีลธรรม ฯลฯ ถ้าคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้ดังที่กล่าวมาข้างต้นก็จะสามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและสังคมให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติ ปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงได้

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของคุณภาพชีวิตคือ คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผล ไม่ใช่เฉพาะแต่เพียงตัวบุคคล หากแต่ยังส่งผลไปถึงประเทศชาติ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้สังคมและประเทศชาติ ดียิ่งขึ้นไปด้วย

2.3.5 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตที่ดี ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบมากมายแต่ละองค์ประกอบก็มีความสำคัญมากน้อยต่างกันตามทัศนะคติของแต่ละบุคคลหรือแต่ละสังคม โดยมีนักวิชาการเสนอองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตที่มีความแตกต่างกันบางรายละเอียด ดังนี้

Wallace (1974:6 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ทองพันธ์, 2555:9) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่ให้ความพึงพอใจ (Satisfaction) แก่บุคคลทั้งทางด้านร่างกาย (Physical) และจิตใจ (Psychological) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

Ferrel (1995 อ้างถึงใน พัทธี หล้าแหล่ง 2556:9) ได้สรุปถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน คือ

- 1) ความผาสุกด้านร่างกาย (Physical Well-being) เป็นความสุขของบุคคลในการควบคุมหรือบรรเทาความเจ็บป่วยและคงไว้ซึ่งการทำหน้าที่ของร่างกาย
- 2) ความผาสุกด้านจิตใจ (Psychological Well-being) เป็นการเผชิญต่อความรู้สึกเจ็บป่วยของบุคคล เช่น ความเครียด ความรู้สึกกลัว ความวิตกกังวล
- 3) ความผาสุกด้านวิญญาณ (Spiritual Well-being) ได้แก่ ความหวัง และ ความเชื่อ ในด้านศาสนา
- 4) ความผาสุกด้านสังคม (Social Well-being) เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมและบทบาทในสังคม

Zhan (1992 อ้างถึงใน พัทธี หล้าแหล่ง 2556:10) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยบุคคลสามารถรู้และประเมินได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) เป็นการรับรู้ในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิต
- 2) ด้านอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง การยอมรับและการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง รวมถึงภาพลักษณ์ของตน
- 3) ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and Functioning) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านร่างกาย สุขภาพ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
- 4) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socioeconomic) เป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจ ในด้านสังคมทั่วไป รวมถึงรายได้ อาชีพ และการศึกษา

Campbell (1972:51 อ้างถึงใน ธนิตา รัตน์, 2554:12) ได้เสนอว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร และสภาพที่อยู่อาศัยของครอบครัว
- 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคง
- 3) ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องในชีวิต

Liu (1975:12 อ้างถึงใน จักรี สว่างไพร, 2552:23) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตมีองค์ประกอบปัจจัย 2 ด้าน คือ ด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตวิทยา ได้แก่

อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเชื่อ และค่านิยมของบุคคล ส่วนด้านที่สอง คือ ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่าของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่า องค์ประกอบด้านจิตวิสัย เพราะเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ

Power Bullinger and WHOQOL Group (2002:18 อ้างถึงใน ชุมพร แสง และคณะ, 2555:6) กล่าวถึง เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ด้วยการทบทวนแนวคิดของคุณภาพชีวิต และศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และ อัตวิสัย (Self-Report Subjective) จะประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือ การรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคมการรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะ

ได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ตัวตนได้มีกิจกรรมสันตนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช (2540:66-67 อ้างถึงใน ธนิตา รัตน์, 2554:11) ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

1. ความสมบูรณ์ด้านร่างกายและสติปัญญา หมายถึง การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องมีความเป็นปกติของร่างกายและสติปัญญาเป็นพื้นฐาน ได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจการงานได้ดีเช่นเดียวกับคนอื่นๆ สามารถศึกษาเล่าเรียน คิดไตร่ตรองหาเหตุผลต่างๆ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใสมั่นคง ไม่แปรปรวน หงุดหงิด โมโหง่าย มีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี โอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่น การมีพื้นฐานจิตใจที่ดี จะช่วยให้บุคคลเกิดความสุขและสงบในการดำรงชีวิต

3. ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับการ ยอมรับจากคนทั่วไป อันเนื่องมาจากมนุษย์สัมพันธ์อันดี มีความสามารถในการปรับตัว ยอมรับความสามารถและความสำคัญของผู้อื่น ดังนั้น จึงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของบุคคลและสิ่งแวดล้อม และ การมีความคิดที่จะปรับปรุงพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงคุณค่าและประโยชน์ตลอดไป ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่เหมาะสมกลมกลืน และเข้ากันได้ดีกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสมบูรณ์ด้านปัจจัยการดำรงชีพ หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหาสิ่งจำเป็นต่างๆ ที่จะช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างดีตามฐานะของตนเอง ตลอดจนสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และยุคสมัย ปัจจัยจำเป็นเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ การพักผ่อน บุคคลจะต้องจัดหาให้มีความจำเป็นในสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมของตน การมีปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตที่พอเพียง ย่อมช่วยให้บุคคลมีความสุข สะดวกสบายไม่ลำบาก และย่อมนำไปสู่ความสุขและความพอใจในชีวิต

องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1980) ได้สรุปว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กับการศึกษาภาวะสุขภาพ โภชนาการ สิ่งแวดล้อม การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ศาสนา ค่านิยม จริยธรรม และกฎหมาย รวมทั้งองค์ประกอบด้านจิตวิทยา เกณฑ์ในการมองคุณภาพชีวิตมอง 2 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์ (Objective) วัด โดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็นชัดเจน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และด้านจิตวิทยา (Subjective) เป็นข้อมูลทางจิตวิทยา โดยสอบถามความรู้สึกเจตคติต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิตการรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่การดำรงชีวิตรวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความพึงพอใจในชีวิต

นิพนธ์ คันธเสวี (2526:85-87) ได้จำแนกองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 6 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านความคิด ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

ชาร์มา (1988 อ้างถึงใน ยุติ สลักนาวิระ, 2536) ได้เสนอมีองค์ประกอบหลายด้านที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ได้แก่ อาหารภาวะสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน การมีงานทำ ค่านิยม ศาสนา จริยธรรม กฎหมาย และองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา

เด็นแฮม (Denham. 1991:48 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ แสงทอง, 2549: 13) กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 5 ด้านคือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมสุขภาพกายสุขภาพจิตบุคลิกภาพและประวัติในอดีต

องค์การอนามัยโลก ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตโดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อชุดภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540: 18-19) ดังนี้

1) ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของประชาชน ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนการรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานการรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของประชาชน เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิดความจำสมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวลการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณศาสนาการให้ความหมายของชีวิตและความเชื่ออื่นๆ ในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิตมีผลต่อการเอาชนะอุปสรรคเป็นต้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วยรวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระไม่ถูกกักขังมีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวกมีแหล่งประโยชน์ ด้านการเงินสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับ

ข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยใช้เครื่องวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อชุดภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ขององค์การอนามัยโลก ที่พัฒนาโดย สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2540) โดยระบุองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตอย่างละเอียด การรับรู้สภาพทางร่างกาย เช่น ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย ความสบาย หรือความเจ็บปวด ความสามารถในการจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ความสามารถในการเคลื่อนไหวและปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ความสามารถในการทำงานโดยไม่ต้องพึ่งพาหรือการแพทย์อื่น ๆ ด้านจิตใจ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกต่อตนเอง เช่น ความมั่นใจ ความสามารถในการตัดสินใจ หรือการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อทางวิญญาณหรือความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น ความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต ความคมนาคมสะดวก หรือการเงิน การมีโอกาสในการได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การมีกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมในเวลาว่าง การรับรู้และการเข้าใจถึงด้านต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุงและดูแลชีวิตอย่างเต็มที่ได้ในทุก ๆ ด้านของชีวิตของพวกเขา

2.4 บริบททั่วไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง

1. สถานที่

ที่ทำการกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง เลขที่ 19/1 หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา

2. ประวัติความเป็นมา

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา แยกมาจากบ้านไทรงาม หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2538 โดยใช้ชื่อว่า “บ้านชัยยาง” เนื่องจากในหมู่บ้านมีต้นยางขนาดใหญ่ และมีคลองน้ำไหลผ่าน แรกตั้งหมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือน 286 ครัวเรือน ประชากร 460 คน ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายประกอบ โฉมเมืองปัก ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือน 360 ครัวเรือน ประชากร 1,062 คน มีนายอเนก ทำสวน คือผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน อาชีพหลัก คือทำไร่ และรับจ้าง

ประวัติผลิตภัณฑ์

แต่เดิมสตรีในหมู่บ้าน ประมาณ 10 ครัวเรือน ได้นำเศษผ้ามาเย็บต่อกันเป็นผ้าห่ม ปลอกหมอน ใช้กันเองในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็นำมาจำหน่ายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง

ปี 2538 ทุกหมู่บ้านได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัฒนาสตรี พ.ศ. 2538 โดยมีคณะกรรมการ 10 คน

ปี 2540 กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอาชีพสตรี ตามโครงการนโยบาย กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กน.) โครงการกลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้างบประมาณ 25,000 บาท โดยได้รับจักรเย็บผ้า 1 หลัง กรรไกรตัดผ้า เข็ม ด้าย และผ้า

เนื่องจากกลุ่มสตรียังไม่มี ความชำนาญในเรื่องการออกแบบ และการตัดเย็บเท่าที่ควร จึงได้เชิญ อาจารย์โรงเรียนนิคมชลประทานสงเคราะห์ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านมาเป็นที่ปรึกษา กลุ่มฝึกสอนเกี่ยวกับการออกแบบและวิธีการตัดเย็บรูปแบบต่าง ๆ และได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรี โดยใช้ชื่อ “กลุ่ม พัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง” ตั้งแต่นั้นมา

ปี 2541 กลุ่มได้รับการสนับสนุนตามโครงการผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง จากนิคมสร้างตนเอง ลำตะคอง กรมประชาสัมพันธ์ จำนวนเงิน 76,000 บาท เพื่อนำมาเป็นทุนในการดำเนินงานแต่ยังขาดทุนขยาย การดำเนินงาน จึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น

แรงจูงใจในการผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์)

เนื่องจากอากาศในเขตอำเภอปากช่องค่อนข้างหนาวเย็น และชาวบ้านซึ่งมีซึ่งมีอาชีพหลักคือการทำไร่ ประสบปัญหาฝนแล้ง ไม่มีผลผลิตส่งขาย ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือน จึงได้ผลิตผ้าห่ม นวมออกขาย ต่อมาประสบปัญหาการตลาดเนื่องจากผ้าห่มคุณภาพดีมาก ไม่ขาดง่าย การตลาดขายได้น้อยลง จะผลิตได้ดีปีละ 2-3 เดือนช่วงหน้าหนาว รายได้ไม่พอค่าครองชีพจึงได้ทำการผลิตที่นอนปิกนิกเด็กนักเรียน โดยมุ่งเน้นการตลาดไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในอำเภอ ต่างอำเภอ ต่างจังหวัด และทั่วประเทศในปัจจุบัน

3. วิถีชีวิต / วัฒนธรรม / สิ่งแวดล้อม

บ้านชัยยาง ชาวบ้านส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากหลายจังหวัด เช่น สุพรรณบุรี อ่างทอง อุทัยธานี นครปฐม สุรินทร์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ และขอนแก่น ซึ่งวัฒนธรรมเดิมของแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกันไป แต่เมื่อทุกคนย้ายมาอยู่ในชุมชนเดียวกัน ก็ไม่ยึดถือวัฒนธรรมเดิมของจังหวัดตนแต่ทุกบ้านจะนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหมือนกันทุกบ้าน คือพระพุทธรูป และศาลพระภูมิ ประจำบ้าน ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลางหมู่บ้าน ฉะนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงไม่ขึ้นอยู่กับความเชื่อและวัฒนธรรมแต่อย่างใด จะมุ่งเน้นด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า ขยายการตลาดผลิตภัณฑ์ และพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน

4. วัตถุดิบ

การผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์) ประกอบด้วยวัตถุดิบ ดังนี้

1. ผ้าทอมือ, ผ้าพิมพ์ลาย, ผ้าไหม, ผ้าทุกชนิด
2. ผ้าใยสังเคราะห์
3. ด้าย, เครื่องมือในการตัดเย็บ

ต้นทุนการผลิต

- ต้นทุนการผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (ผ้าลายดอก) ต้นทุน 100 บาท / ชิ้น
- ราคาขายส่ง 135-145 บาท / ชิ้น
- ต้นทุนการผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (ผ้าทอมือ) ต้นทุน 135 - 140 บาท / ชิ้น
- ราคาขายส่ง 180 บาท / ชิ้น

5. กระบวนการผลิต

ในอดีตกลุ่มสตรีฯ ได้เย็บผ้าโดยใช้มือเย็บกันตามบ้านของแต่ละคน เมื่อรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพ และมีงบประมาณในการจัดสร้างอาคาร จัดซื้อเครื่องจักรอุตสาหกรรม จึงได้มีกำลังในการผลิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน และผลิตได้จำนวนมากตามการสั่งซื้อของลูกค้า

กระบวนการผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์) มีขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกผ้าตามที่ลูกค้าชอบและต้องการ
2. ตัดใยสังเคราะห์ให้ได้ขนาดเหมาะกับผ้า
3. ผนึก (เย็บ) แผ่นใยกับผ้าเข้าด้วยกัน
4. ตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อนำออกจำหน่าย
5. ปี 2545 บรรจุที่นอนปิกนิกเด็กเพื่อจำหน่ายโดยใช้ถุงพลาสติกใส
6. ปัจจุบัน บรรจุที่นอนปิกนิกเด็กด้วยกระเป๋าสีฟ้าใสซึ่งออกแบบสวยงาม ใช้โลโก้กลุ่มว่า

“ซาบาย การจัดลำดับของผลิตภัณฑ์ มี 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับดีมาก
2. ระดับดี
3. ระดับพอใช้

การจัดระดับของผลิตภัณฑ์ โดยจัดระดับจากคุณภาพของเนื้อผ้า ส่วนฝีมือการตัดเย็บจะตัดเย็บด้วยมาตรฐานเดียวกันหมดทุกระดับ

การพัฒนาเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

- วัตถุดิบ เดิมใช้นุ่นในการผนึกกับผ้า ต่อมาใช้ใยสังเคราะห์จนถึงปัจจุบัน เพื่อสะดวกเด็กในการทำความสะดวก

- เครื่องมือ เดิมใช้มือในการเย็บผ้า ต่อมาใช้จักรเล็ก จักรถีบ และจักรอุตสาหกรรมตามลำดับ

- สถานที่ เดิมใช้บ้านประธานกลุ่มเป็นที่ทำการตัดเย็บ ต่อมาได้ย้ายที่ทำการกลุ่มมาตั้งอยู่ 19/1 11 ต. หนองสาหร่าย และเมื่อปี 2542 กลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนชุมชน (SIF) โดยสร้างอาคารตัดเย็บ จำนวน 1 หลัง อาคาร ไซ้สีนาค จำนวน 1 หลัง จักรเย็บผ้าอุตสาหกรรมจำนวน 10 หลัง เครื่องตัดผ้าไฟฟ้า จำนวน 2 เครื่อง รวมจำนวนเงิน 710,458 บาท อาคารสร้างเสร็จเมื่อเดือนพฤษภาคม 2542 และใช้เป็น สถานที่สำหรับฝึกอบรมสมาชิก และรับคณะที่มาศึกษาดูงานจนถึงปัจจุบัน

- สมาชิก สมาชิกก่อตั้ง จำนวน 34 คน เงินค่าหุ้น 76,000 บาท
- การจัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิก จัดสรรผลกำไร คิดเป็น 24% โดยปันผลให้สมาชิกกลุ่ม 12% และสะสมทุน 12%
- การจัดสวัสดิการ มีเงินทุนให้สมาชิกยืม มีโบนัสให้สมาชิกที่ทำงานปีแรก 3% ปีที่สอง 4% และปีต่อไป 5% ร่วมทำบุญให้กับหมู่บ้าน และโรงเรียน บริจาคชุดกีฬาแก่โรงเรียนที่ขอสนับสนุน บริจาคเงินต่อเติมอาคารโรงเรียน นิคมชลประทานสงเคราะห์ ทำห้องน้ำให้นักเรียน
- จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ตัดเย็บด้วยความประณีต รูปแบบสวยงาม สีสวยไม่ฉูดฉาด ใช้งานได้นาน ราคากุ๊ก

สถานที่จัดจำหน่าย

1. ที่ทำการกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง
2. ต่างจังหวัด ทุกภาคทั่วประเทศ
3. ร้านค้าตัวแทนจำหน่าย
4. ฝ่ายการตลาดของกลุ่มฯ ขายตรงกับลูกค้า
6. ด้านการจัดการภาคราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบการปกครอง ในเขตท้องที่อำเภอปากช่อง จำแนกการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ในพื้นที่อำเภอปากช่อง มีหน่วยงานราชการส่วนกลางตั้งอยู่ คือ โรงพยาบาลอำเภอปากช่อง และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอ ฝ่ายทะเบียนและบัตร สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานสสดีอำเภอ สถานีตำรวจภูธรอำเภอ สถานีตำรวจทางหลวง สำนักงานที่ดินอำเภอ สำนักงานป่าไม้ สำนักงานศึกษาธิการ และสำนักงานประถมศึกษา
3. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอปากช่องจำนวน 2 แห่ง สำนักงานประปาส่วนภูมิภาคจำนวน 1 แห่ง สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำนวน 1 แห่ง และสถานีรถไฟปากช่อง
4. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอปากช่องมีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่อำเภอปากช่องมีศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ ซึ่งดูแลครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปากช่องมีสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอปากช่อง และมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย องค์การบริหารส่วนตำบลวัง

กะทะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง องค์การบริหารส่วนตำบลจันทึก องค์การบริหารส่วนตำบลชนพระ องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งตาลอง องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง

3) เทศบาล อำเภอปากช่องมีเทศบาลจำนวน 5 แห่ง แบ่งเป็นเทศบาลเมืองจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองปากช่อง และเทศบาลตำบลจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลกลางดง เทศบาลตำบลสีมามงคล เทศบาลตำบลวังไทร และเทศบาลตำบลหมูสี

5. การปกครองท้องที่ แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช 2547 แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 12 ตำบล 217 หมู่บ้าน

7. ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ

จากการจัดเวทีอำเภอปากช่องที่ประชุมได้นำเสนอให้มีการขับเคลื่อนประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน นักวิชาการ ราชัญชาวบ้าน นักการเมือง และอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนงานปฏิรูปโคราช

ข้อเสนอแนะให้ทำงานผ่านการขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาด้านการเกษตร เนื่องจากประชากร โดยส่วนใหญ่ของอำเภอปากช่องมีอาชีพเกษตรกรรม และจะต้องมีการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณผลผลิต และให้มีการใช้พื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพของตนเอง และให้มีการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมไปสู่คนรุ่นหลังด้วย

ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอำเภอปากช่องเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญหลายสายของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกำลังมีการถูกบุกรุกจากคนภายนอกจำนวนมาก ดังนั้นประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดูแลและปกป้องทรัพยากรที่เหลืออยู่

ประเด็นที่ 3 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากพื้นที่อำเภอปากช่องมีพื้นที่ทางธรรมชาติหลายแห่งที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว และมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแต่ละปีจำนวนมาก ดังนั้นจะจัดการท่องเที่ยวอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งกับธรรมชาติและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ประเด็นที่ 4 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อกระตุ้นและสร้างสำนึกของประชาชนให้คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนทุกคนได้สัมผัสโดยตรง

ประเด็นที่ 5 การพัฒนาผังเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากพื้นที่อำเภอปากช่องมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในด้านกายภาพ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบผังเมืองให้มี ประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในชุมชน

วิยุทธ์ จำรัสพันธ์ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทและปัญหาในการพัฒนาของ ผู้นำสตรี ชนบทอีสาน พบว่า กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง สตรีประสบความสำเร็จจนได้รับเลือกให้เป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่าง ได้แก่ 1) การตัดสินใจลงสมัคร ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความสนใจส่วนตัวและต้องพิสูจน์ความสามารถของตนโดยมีบุคคลรอบข้างให้การ สนับสนุน 2) กลยุทธ์ในการหาเสียงที่ดี 3) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้สมัครซึ่งมีความพร้อมในด้านฐานะ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา ประกอบกับมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำและมีบาร์มีอีก ด้วย 4) ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขของชุมชน และได้รับแรงสนับสนุนจากชาวบ้าน รวมทั้งโอกาส และ จังหวะที่เหมาะสม โดยแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาชนบทของกำนันผู้ใหญ่บ้านสตรี การพัฒนา ชาวบ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกายและใจมีความต่อเนื่องยาวนาน เน้นการพึ่งตนเองขอชาวบ้านเป็น หลัก และการพัฒนาต้องมาจากความต้องการของชุมชนเป็นหลักบทบาทและกลยุทธ์ใน การพัฒนา ชนบทของผู้นำสตรี พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีส่วนใหญ่สามารถดำเนินการในตำแหน่ง กำนันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังใช้กลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นว่าสตรีผู้นำเหล่านี้สามารถทำงานจนประสบ ผลสำเร็จได้ดีในทุกสถานการณ์วิธีการทำงานกับชุมชนส่วนใหญ่จะใช้หลักการวางแผน โดยจัดลำดับ ความสำคัญและจำเป็นของการพัฒนา มีการประชุมหรือปรึกษาหารือกันจากทรัพยากร บุคคลทั้งใน และนอกชุมชนและประสานงานกับหน่วยราชการเอกชน รวมทั้งการใช้ความสามารถ เฉพาะตัวในการ สร้างศรัทธาและแรงจูงใจให้ชาวบ้านมาร่วมมือ สำหรับรูปแบบการพัฒนามีทั้ง โครงการพัฒนาด้าน จิตใจ พัฒนาสังคม การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา ได้แก่ แหล่งน้ำ ถนน เป็น ต้น

ประธาน คงเรืองราช (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทสตรี ในการ พัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนอุดม อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา มี วัตถุประสงค์เพื่อวิจัยบทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทาง วิธีการทำงาน พร้อมทั้งวางแผนปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสตรีในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างสตรีในตำบลโนนอุดมทั้ง 9 หมู่บ้าน จำนวน 217 คน เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางด้านสถิติ SPSS windows ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมสตรีมีบทบาทน้อย โดย สตรีมีบทบาท ในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ร้อยละ 81.5 รองลงมาคือ ด้านการ สาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 61.2 น้อยที่สุด คือ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ต่อต้านยาเสพติด ร้อยละ 21.6 เมื่อแยกเป็นรายด้าน สตรีมีบทบาทน้อย ในด้านการเมือง ด้าน เศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านการรักษาความสงบ

เรียบง่ายและต่อต้านยาเสพติด และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านที่สตรีมีบทบาทมาก ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

อัจฉรา กันทะวงศ์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนามาบทบาทสตรีของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัด กำแพงเพชร 2) หาแนวทางพัฒนามาบทบาทสตรี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัด กำแพงเพชร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิในการเลือกตั้งของ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน แบบสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนามาบทบาทสตรี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร มีดังนี้

1. ด้านการเมือง เสนอให้มีการออกกฎหมายในการกำหนดสัดส่วนหญิงชายให้มีตำแหน่งทางการเมืองการปกครองทุกระดับ โดยมีสัดส่วนหญิงชาย ที่เหมาะสม วรรณะ ประชาสัมพันธ์ กระบวนการมีส่วนร่วม ส่งเสริมบทบาทหญิงชายกับการพัฒนา พร้อมเสริมทักษะ ด้านภาวะการณเป็น ผู้นำให้แก่สตรี

2. ด้านเศรษฐกิจ เสนอให้มีการออกกฎหมายในการกำหนดสัดส่วนหญิงชาย ในตำแหน่ง หน้าที่การงานให้มีความเหมาะสม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรี เพื่อได้รับโอกาสอย่าง เท่าเทียม ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน จัดสรรงบประมาณในการลงทุนสำหรับสตรี

3. ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เสนอให้จัดสรรงบประมาณในการอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับด้านภาษา และเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง กำหนดหลักสูตรการเรียนเรื่อง พระพุทธศาสนา สัปดาห์ละ 1 วัน และกำหนดให้ผู้นำชุมชนเป็นต้นแบบในการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม

4. ด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม พร้อมช่วยเหลือเฝ้าระวังภัยพิบัติในชุมชน

5. ด้านกีฬาและนันทนาการ เสนอให้มีการแข่งขันกีฬาประเภทของสตรีให้มากขึ้นและ กระตุ้นให้สตรีเห็นถึงความสำคัญของกีฬามีประโยชน์ต่อสุขภาพและจิตใจ

6. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและต่อต้านยาเสพติด ช่วยกันเฝ้าระวังสอดส่อง ดูแล บุตรหลานอย่างใกล้ชิด ลดความรุนแรงในครอบครัว ใส่ใจทุกคนในครอบครัว ให้ความร่วมมือ กับ รัฐบาลในการลดปัญหายาเสพติด แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์ พัฒนาครอบครัวในชุมชน

7.ด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เสนอให้มีกฎหมายในการ กำหนด สัดส่วนหญิงชายให้มีตำแหน่งทางการเมืองการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลด้วยสัดส่วน 50:50 ให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง เห็นถึงความสำคัญของการรับรู้ข่าวสาร และข้อมูลข่าวสารจะสามารถถ่ายทอดได้

8. ด้านการ ได้รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร วรรณคดีประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นให้มีความ น่าเชื่อถือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและความสำเร็จของชุมชน

วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2554) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้กล่าวว่าสำหรับปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญ สำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จประกอบด้วย ปัจจัยต่างๆดังนี้

1. ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจทำการ ผลิตของแต่ละกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือโอกาสในสินค้า ที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นต้องมี แหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวกเพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิตจะช่วยให้ สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2. ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการ ผลิตการผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารองรับผลผลิตที่ผลิต ได้นั้นการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิต ได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ

3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้มีได้เป็นหน้าที่หรือความ รับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนเนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมควรมีส่วน ร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนอย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้ามาร่วมในสายการบังคับ บัญชาก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนได้กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบไว้ อย่างชัดเจน

4. ปัจจัยด้านการเงิน สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยส่วน ใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออกทรัพย์หรือการถือหุ้นเรือนหุ้นการสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงินการบัญชีการกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วนและมีระบบ ที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี

5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของ สมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมในแง่ของการ กำหนดนโยบายเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามี อำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่มอบหมายตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสนอความ คิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์

ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาปรับใช้ทั้งสิ้นด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำนี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเนื่องจากผู้นำมีบทบาทที่สำคัญในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการนอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผนตลอดจนกำหนดนโยบายต่างๆเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม

7. ปัจจัยด้านแรงงาน การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้นนอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวงได้แล้วการใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเองและที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้นั้นย่อมส่งผลให้ปัญหาครอบครัวลดลงเนื่องจากในปัจจุบันนั้นเมื่อลูกหลานเติบโตขึ้นต่างก็เข้าไปทำงานในเมืองทำให้สภาพของชีวิตครอบครัวเปลี่ยนไป ดังนั้นการที่ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมและอาชีพที่เป็นของคนในชุมชนขึ้นมาได้นั้นย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

8. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะคือการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้และหาให้พบว่าการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จากสถาบันภายนอกนั้นเป็นไปในลักษณะใดชุมชนที่สามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้างได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่างๆโดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินทุนและการพัฒนาความรู้ความสามารถตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนการได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านตลอดจนการที่ชาวบ้านมีความอดทนและพยายามสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินกิจกรรมอย่างไรก็ดีชาวบ้านที่เป็นสมาชิกก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิกโดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์กรและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่างๆที่เช่นการเข้าร่วมประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงานพร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

10. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่มโดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอมีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำสมาชิกและระหว่างกลุ่มหรือบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ๆมาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับใช้ได้กับกลุ่ม

ภัทรธิดา วัฒนาพรรณกิตติ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจ และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปางให้มีความยั่งยืน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนใน 5 กลุ่ม ที่กำหนดศึกษาจำนวน 144 ราย จากผู้ประกอบการทั้งสิ้น 233 รายโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาในรูปของการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรณีของข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปางที่กำหนดศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับ 5 ดาว ประจำปี พ.ศ. 2556 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เทียนหอมกระบอกไม้ไผ่จิราเทียนหอม ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวชีวภาพ ผลิตภัณฑ์ข้าวแตนทวีพรรณ ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมเตียงแจ้ซ้อนเสลา และผลิตภัณฑ์ผ้าปูโต๊ะน้ำมอญ มีรูปแบบการดำเนินการ และการบริหารจัดการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการเลือกบุคคลที่มีทักษะความสามารถในด้านการสร้างผลิตภัณฑ์และเป็นผู้ที่สมาชิกให้ความเคารพนับถือเป็นประธานกลุ่ม มีการแต่งตั้งบุคคลขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ในโครงสร้างของการบริหารจัดการ กรณีของปัจจัยที่สมาชิกมีความเห็นว่ามียิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินการมากที่สุด คือปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง ประกอบด้วย ผู้ประกอบการต้องมีความซื่อสัตย์และมีวินัย การดำเนินการต้องเน้นการมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันของมวลสมาชิก หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการแสวงหาตลาดและการเพิ่มคุณภาพและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินการ

สุภาพร ลอยวัฒนกุล (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดยะลา จำนวน 11 กลุ่ม ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผลการคัดสรรระดับ 3 ดาวขึ้นไป วิธีการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 100 ราย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือด้านผู้นำ รองลงมา ด้านการผลิต และเห็นด้วยในระดับมาก คือ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมด้านการเงิน และด้านการตลาด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการผลิต พบว่าเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดคุณภาพของวัตถุดิบที่จะนำมาผลิตสินค้า ด้านการตลาด พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาดอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการเงินพบว่าเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การทำบัญชีการเงินที่ชัดเจนและโปร่งใส ด้านการจัดการ พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมด้านการจัดการเช่น การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นชี้ประเด็นปัญหาและการแก้ปัญหาของกลุ่ม และด้านผู้นำเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ มีความพร้อมในการช่วยเหลือสมาชิกที่เผชิญกับปัญหาต่างๆ สำหรับด้านผู้นำเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงาน พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ ความสามารถในการนำข้อดี ข้อจำกัด โอกาส อุปสรรค และวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เพื่อพัฒนากิจการของกลุ่ม

ทักษิญา สว่างโยธิน (2560) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 16 แห่ง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากที่สุดไปหาน้อย ได้ดังนี้ ปัจจัยคั่นภาวะผู้นำ ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน ระบบการบริหารจัดการที่ดี เงินทุน การสนับสนุนจากภาครัฐ ทักษะความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ การมีตลาดรองรับที่แน่นอน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส ระบบการสื่อสาร ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ การใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม

อริยญา อุดุลย์เดช (2558). ได้ทำศึกษาความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค้งเรือง ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการซึ่งทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค้งเรืองประสบความสำเร็จ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการ และผู้แทนจากองค์กรที่ให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค้งเรือง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค้งเรืองประสบความสำเร็จ ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่ม ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำ สมาชิกมีความสามัคคี การผลิตเป็นไปตามมาตรฐาน GAP และผลผลิตมีคุณภาพดี มีตลาดที่แน่นอนประกันราคาผลผลิตได้ สมาชิกมีการจัดทำบัญชีของตนเอง และบัญชีรายได้ของกลุ่มมีความโปร่งใสตรวจสอบได้และภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการให้ความรู้ คำแนะนำ วัสดุอุปกรณ์ในการเพาะเห็ด เงินทุน และช่วยส่งเสริมการตลาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

วิโรจน์ ภูมิดี (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททั่วไปและศักยภาพของชุมชนตำบลบ้าน สหกรณ์ ศึกษาความรู้ความเข้าใจและวิถีปฏิบัติตนของสตรีในการประกอบอาชีพ และศึกษาแนวทางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้นำที่มีความรู้ (Key Informants) ที่ประกอบด้วยนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อาวุโส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำตำบล หมู่บ้านและแกนนำสตรี จำนวน 40 คน กลุ่มอาชีพสตรีที่ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม กรรมการและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 11 กลุ่ม 44 คน ได้มาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลบริบททั่วไปและ ศักยภาพของชุมชน แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิง ปริมาณ โดยใช้สถิติ บรรยาย วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และน้ำหนักค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured interview) ในการเก็บข้อมูลบริบทและศักยภาพของชุมชน วิเคราะห์ ข้อมูลใช้การพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจและวิถีปฏิบัติตนของสตรีในการประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สตรีมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและหลัก แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สตรีมีความรู้เกี่ยวกับการ ดำเนินชีวิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากใน 3 ประเด็นที่ว่า การอยู่อย่างพอกินพอใช้ ไม่ เบียดเบียนผู้อื่น ยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิตสร้างความดีและพยายามรักษาความดีนั้นให้งอก งาม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ กับการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกอาชีพ ระดับ ความรู้คะแนนเฉลี่ยปานกลางต่ำสุดในประเด็นที่ว่า การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงกันกับผู้อื่น การปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สตรีปฏิบัติตนในระดับคะแนนเฉลี่ยมากทุกด้าน ตามลำดับ คือ ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และด้านเทคโนโลยี

2. แนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้ พบว่า สตรีเรียนรู้และสนใจอาชีพที่ทำอยู่ ด้วย ตัวเองมากที่สุด ร้อยละ 70.45 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 3-5 ปี ส่วนใหญ่เคยเข้ารับ อบรม อาชีพเฉพาะสาขา ใช้เวลาอบรม 1-3 วัน แนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นการฝึก ปฏิบัติร้อยละ 65.90 นำความรู้ภาคทฤษฎีไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ ร้อยละ 70.45 เป็นที่ ปรีกษาให้แก่ สมาชิกร้อยละ 52.27 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 77.27 และได้ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติใน ชุมชนมาเป็นวัตถุดิบแปรรูป ร้อยละ 61.36 กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนา อาชีพเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีกระบวนการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับมาก 3 ประเด็น ระดับเฉลี่ยปานกลาง 4 ประเด็น ระดับเฉลี่ยมาก อันดับแรกในประเด็นที่ว่า มีความสุขที่ได้ ประกอบอาชีพที่ฝึกมา ส่วน คะแนนระดับปานกลาง ลำดับสุดท้าย คือ ได้มีการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อ ขอรับการสนับสนุนเงินทุนจาก แหล่งเงิน (ธนาคาร/หน่วยงานภาครัฐและเอกชน) สำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ข้อมูลของ

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก (2554) ได้วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลกไว้ดังนี้ 1) กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อยไม่จริงจังและแนวทางการส่งเสริมไม่ชัดเจนและต่อเนื่องอีกทั้งยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาคีหลายหน่วยงานและมีการใช้ชื่ออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกันทำให้เกิดการสับสนและเข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน 3) วิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และยังต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตและเงินทุนจากภายนอก 4) หน่วยงานภาคีในระดับ / จังหวัดยังทำงานแบบไม่บูรณาการและยังไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงานของกรมส่งเสริมการเกษตรและ 5) วิสาหกิจชุมชนบางแห่งที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เกิดจากปัญหาหรือความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงแต่มาจดทะเบียนเพื่อรับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆและเพื่อหวังกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำซึ่งมิได้ประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริง

วาริพร ชุศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขา OTOP ระดับ 5 ดาวเพื่อการเข้าสู่ตลาดอาเซียน : กรณีศึกษาจากผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนือหมู่ที่ 8 อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา Researcher Wareeporn Chusri โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขาจากผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนือ หมู่ที่ 8 อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลาในปัจจุบัน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้าชาวต่างชาติด้วยเทคนิค IPA 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขา OTOP ระดับ 5 ดาวจากผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนือหมู่ที่ 8 อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในการเข้าสู่ตลาดอาเซียน ขนากลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณจากผู้ผลิตลูกค้าชาวต่างชาติจำนวน 186 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตกรงนกเขา จำนวน 25 ตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ตัวอย่าง งานวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลลัพธ์ความคาดหวังกับความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติโดยใช้เทคนิค Importanceperformance Analysis (IPA) ด้านข้อมูลเชิงคุณภาพนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปผลและข้อเสนอแนะโดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดหมวดหมู่และจัดลำดับ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวต่างชาติที่ซื้อกรงนกเขาจากผู้ผลิต หมู่ที่ 8 บ้านหัวดินเหนือโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี เป็นลูกค้าจากประเทศมาเลเซีย รองลงมาเป็นผู้ซื้อจากประเทศอินโดนีเซีย มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รองลงมาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,001-4,000 บาท ส่วนใหญ่ใช้เงินในการซื้อกรงนกเขาแต่ละครั้งเป็นเงินจำนวน 3,001-4,000 บาท ทั้งนี้กลุ่มลูกค้าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าในอนาคตจะกลับมาซื้อกรงนกเขาจากผู้ผลิตอีกครั้ง เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติที่มีต่อผลิตภัณฑ์กรงนกเขา

ของกลุ่มผู้ผลิตหมู่ที่ 8 บ้านหัวดินเหนือ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้วยเทคนิค Importance Performance Analysis (IPA) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ในภาพลูกค้าชาวต่างชาติมีคะแนนคาดหวังและความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงตกอยู่ใน Quadrant 2 ซึ่งเป็นช่องที่แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติหมายถึง ผลสัมฤทธิ์ของงานที่ลูกค้าซื้อ ไปในครั้งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าได้ตามที่กลุ่มลูกค้าต้องการ อย่างไรก็ตามในภาพรวมของการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตกรงนกเขาบ้านหัวดินเหนือ หมู่ที่ 8 อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98 นอกเหนือจากนี้ในด้านแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

- 1) ด้านคน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการแบ่งงานกันทำสอนวิธีการจัดเก็บความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา เช่น การจัดทำคู่มือการผลิตกรงนกเขาในแบบต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้คนรุ่นลูกหลานได้ศึกษาต่อไปในอนาคต
- 2) ด้านการเงิน ควรจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีการจัดฝึกอบรมในด้านการ จัดทำงบการเงินตามหลักบัญชีที่ถูกต้อง อบรมการคำนวณต้นทุนในการผลิต ตลอดจนวิธีการตั้งราคา สินค้า และควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งบุคคลทางด้านบัญชีไปทำการวางระบบบัญชีให้กับกลุ่มผู้ผลิต
- 3) ด้านวัตถุดิบ ควรจัดจำหน่ายงานลูกค้าให้กับกลุ่มผู้ผลิต
- 4) ด้านวิธีการ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร หลักในการบริหารที่ดี การ กำหนดกรอบระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานของกลุ่ม ควรมีส่วนในการผลิตกรงนกเขา เพื่อเป็น ของที่ระลึก สอนวิธีการเย็บผ้าคลุมกรงนกเขา เป็นต้น
- 5) ด้านการตลาด ควรจัดอบรมให้ความรู้ในด้านขั้นตอนในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยัง ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มผู้ผลิตอาจต้องเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายโดยใช้ Social network ช่องทางอื่นเพิ่มเติม เช่น การสร้าง Page ของกลุ่มผู้ผลิต เป็นต้น

มนัสสรุ สรีหาพันธุ์รูป กนกอร บุญมี และร่มสน นิลงษ์ (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพดตำบลหนองเสาเล้า อำเภอ ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น จำนวน 63 คน จาก 77 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ ใช้ คือ แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์องค์ประกอบผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดีทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการและการดำเนินการด้าน

การตลาด ด้านบุคคล และด้านการเงิน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญมี 9 ประเด็นสำคัญ จาก 43 ประเด็น ได้แก่ 1) สมาชิกมีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ 2) สมาชิกมีการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 3) มีการส่งเสริมอาชีพของชุมชน ด้วยการให้ความรู้ในการจัดทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น 4) มีกองทุนสำหรับช่วยเหลือสมาชิก หรือให้กู้ยืม 5) จัดการให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น 6) ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ 7) มีการควบคุม ตรวจสอบมาตรฐานและคุณภาพในการผลิตสินค้าทุกครั้ง 8) ผลิตสินค้าได้ในปริมาณที่เพียงพอต่อการจำหน่าย 9) ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ดุชนิ นาคเรือง (2560) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 82 คน คณะกรรมการ จำนวน 101 คน และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 71 คน รวมเป็นจำนวน 254 คน สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารการตลาด และด้านคุณลักษณะของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลาตามลำดับ ดังนั้นในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดี ควรให้ความสำคัญกับการบริหารการเงินเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ การควบคุมต้นทุนการผลิตให้ลดลง และการบริหารการตลาดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน นอกจากการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการแล้ว การสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งสำคัญที่ควรพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ชนพงษ์ อารณพิศาล (2560) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยให้สะท้อนสภาพความเป็นจริงและความเป็นไปได้ของวิสาหกิจชุมชน รวมถึงปัจจัยด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่มีพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนปี 2554 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบมาก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการ และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย และเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการในการส่งเสริมการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 390 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ทดสอบสมมติฐานเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจในปัจจุบันสามารถพึ่งพาตนเองได้จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัว มี

ความหลากหลายของสินค้า โดยภาครัฐเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งสามารถสร้างเป็นเครือข่ายในชุมชนได้ การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านภาวะผู้นำด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมพบว่าทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนแบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย ที่ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าดัชนีความสอดคล้อง $GFI = 0.966$, $AGFI = 0.935$, $CFI = 0.996$, $NFI = 0.976$ และ $RMSEA = 0.023$ ซึ่งมีค่าผ่านตามเกณฑ์ทุกค่า แสดงว่ายอมรับสมมติฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการได้ร้อยละ 55

วิมลสิริ กุญชรทต และณัฐชนน มาพิจารณ์ อิสสรพร กล่อมกล่าวน และณัฐพล บ้านไร่ (2563) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนารูปการแปรรูปกล้วยตำบละหนาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรให้ประสบความสำเร็จจนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักรวม จำนวน 8 คน ทาการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงพรรณนา วิเคราะห์เนื้อหา และนำมาสรุปข้อมูลจากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนารูปการแปรรูปกล้วย ตำบละหนาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร มีการดำเนินงานที่เป็นระบบมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิตเพื่อควบคุมตรวจสอบและรับประกันคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกมีความรับผิดชอบและมีความเสียสละที่จะทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนสมาชิกในกลุ่มมีทักษะและความชำนาญในการทำงานเป็นอย่างดีอีกทั้งสมาชิกในกลุ่มมีอุดมการณ์และทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนารูปการแปรรูปกล้วยตำบละหนาน เกิดความเข้มแข็งจนสามารถพึ่งตนเองได้

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Frey et al. (2011) ศึกษาเรื่อง Community enterprises: An institutional innovation พบว่า การวิจัยการจัดการได้มุ่งเน้นในทฤษฎีของ บริษัท การศึกษาองค์กรที่แสวงหาผลกำไรที่ผลิตทรัพยากรของเอกชนขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจของการส่งเสริมจากภาครัฐในส่วนกลางและภายในขอบเขตที่ได้กำหนดเรียกวสาหกิจชุมชน ปัจจุบันมีการพัฒนาและขยายไปไกลอย่างแข็งแกร่งตามความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและมีลักษณะการผลิตของทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรให้ เป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดของวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดหลักการภายใต้แนวคิดในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเช่นทฤษฎีองค์กรเศรษฐศาสตร์ นวัตกรรม และองค์การอุตสาหกรรมArmstrong (2012) ศึกษาเรื่อง Ananalysis of the conditions for success of community based tourism

enterprises พบว่า ปัจจัยในการประสบ ความสำเร็จของผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน (CBTEs) วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว (CBT) ที่มีการบริหารโดยบุคคลหรือเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยชุมชนมีผลดีต่อชุมชนในด้านการเพิ่มโอกาสของคนในชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพของเศรษฐกิจชุมชนและลดความยากจน แต่หลักการดังกล่าวก็มักไม่ตรงกับความเป็นจริงเสมอไป จากสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง สิ่งสำคัญที่จะต้องระบุและใช้เงื่อนไขเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ จากการทบทวนการศึกษาต่างๆ พบว่าปัจจัยความสำเร็จของ CBTEs ประกอบด้วย 8 ประการด้วยกัน คือ 1) การมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน 2) ชุมชนเป็นเจ้าภาพที่มีความเข้มแข็ง 3) ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 4) ความเป็นเจ้าของ และการบริหารจัดการเอง 5) การควบคุมการวางแผนสำหรับศักยภาพในเชิงพาณิชย์ 6) การตระหนักถึงความต้องการผลิตภัณฑ์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 7) เส้นท่อของสินค้าและบริการ 8) สินค้าที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ของชุมชน การบริหารทางการเงินโปร่งใสการสนับสนุนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและการประเมินผล

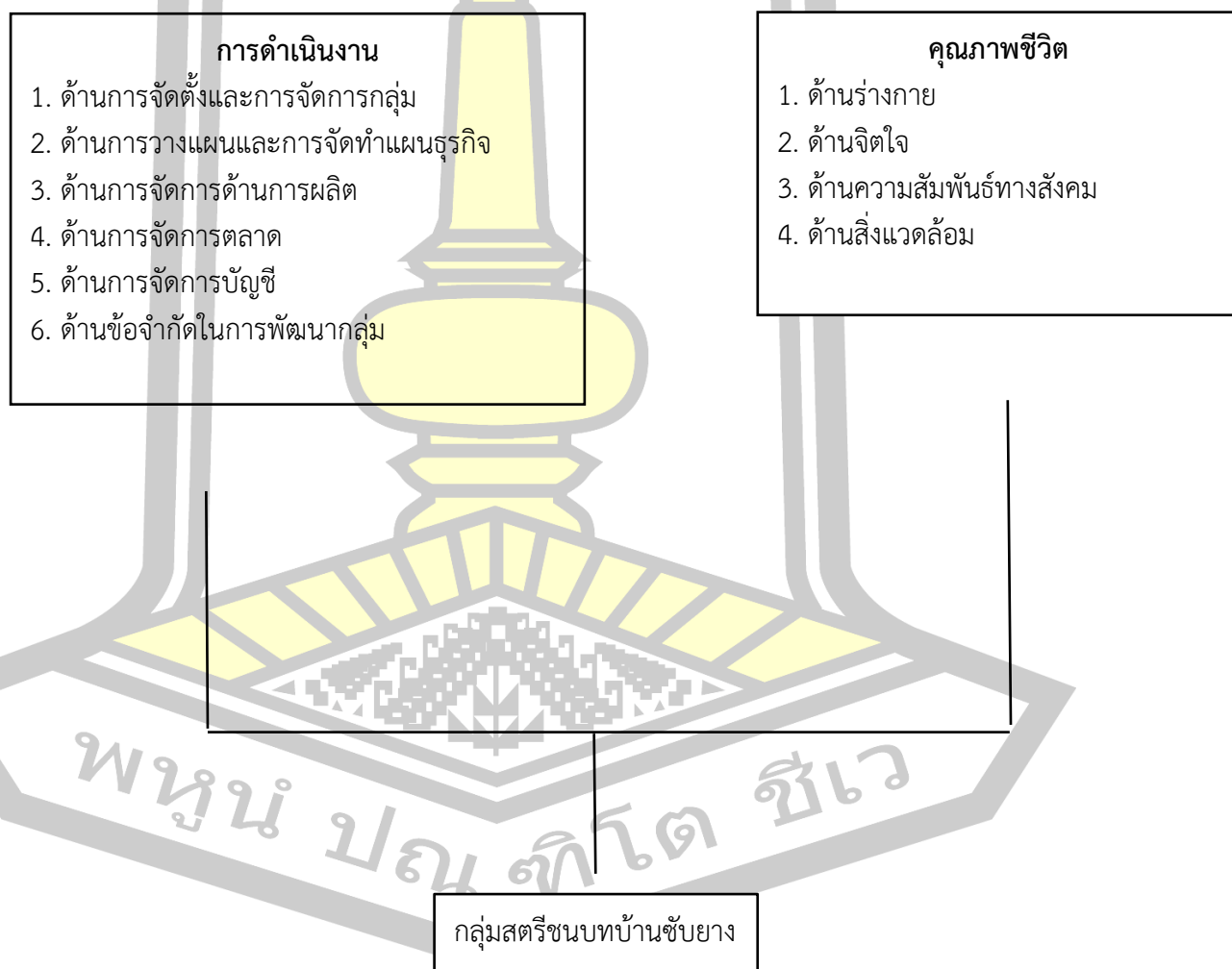
Kotas (2015) ได้ศึกษา เรื่อง Key success factors for social services organizations in Poland พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีดังนี้ 1) สมาชิกมีภาวะผู้นำโดยจะต้องมีความเสียสละ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี 2) การทำงานเป็นทีม โดยทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมมือกันในการทำงานด้วยความเต็มใจ เห็นประโยชน์ส่วนรวมจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ 3) ความผูกพันของพนักงานในองค์กร เมื่อมีแรงจูงใจในการทำงาน ย่อมมีความสุขในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความผูกพันขึ้น 4) การบริหารจัดการ โดยมีแผนปฏิบัติการตามกิจกรรมที่ทำ มีการรายงานผลที่เกิดขึ้นให้สมาชิกได้รับทราบและมีความยืดหยุ่นในการจัดการ 5) การมีส่วนร่วมคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งการติดตามประเมินผลในการปฏิบัติ 6) ความสามารถในการสื่อสาร โดยจะต้องมีการพูดคุยกันถึงการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาและวางแผนการดำเนินงาน 7) ทุน จะต้องมีการจัดหาทรัพยากรทางการเงินและนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ 8) อุปกรณ์การผลิต ต้องมีจำนวนที่เพียงพอ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา การพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ และสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยอาศัยศักยภาพของกลุ่มในพื้นที่ต้องการการพัฒนาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นชุมชนของตนเอง ให้เกิดความก้าวหน้าและมีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น รวมถึงมีตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ ได้แก่ 1. ศักยภาพโดยรวม 2. การรวมกลุ่ม 3. ผู้นำทางธุรกิจ และ 4. ทรัพยากรท้องถิ่น ในด้านแนวคิดทางกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ ในการแก้ปัญหาสิ่งที่เป็นจุดอ่อนและสนับสนุนสิ่งที่เป็นจุดเด่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะใช้กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนก็ต่อเมื่อการแข่งขันด้านราคาเดือด สินค้าไม่แตกต่างจากคู่แข่งหรือสร้างให้เกิดความแตกต่างในสินค้าและบริการได้ยาก ค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยน

สินค้าต่ำก็จะทำให้ลูกค้าไม่จงรักภักดีต่อกิจการของเรา ผู้ซื้อมีอำนาจในการต่อรองราคาสูงและเมื่อคู่แข่งรายใหม่ที่เข้ามาใช้กลยุทธ์ราคาต่ำเพื่อดึงลูกค้า ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้แล้วเลือกใช้กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะทำให้คู่แข่งไม่เข้ามาสู่สงครามราคาและสามารถลดราคาได้ต่ำกว่าคู่แข่งแต่ต้องเป็นราคาที่มีกำไรพอที่จะให้กิจการอยู่ได้

2.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำการศึกษาของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2554) การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านซับยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัยและกำหนดเป็นความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลภาคสนามในบริบทพื้นที่บ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4 การนำเสนอข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เหตุที่ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบคุณภาพเนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบ และต้องการเข้าใจถึงการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน และข้อมูลเบื้องต้นจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา
2. การศึกษาข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อความพร้อมสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามเมื่อไปปฏิบัติจริงในพื้นที่การวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด และจุดมุ่งหมายการวิจัยมาจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ในเรื่องที่ศึกษาผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) เพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยได้เจาะจงคัดเลือก (Purposive Selection) และวิธีการสโนว์บอลเทคนิค (Snow - Ball Technique)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทพื้นที่วิจัย การดำเนินงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ผู้วิจัยได้พัฒนาการสร้างแนวคำถามจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความครอบคลุมของข้อคำถาม สำนวนภาษารวมไปถึงความเหมาะสม เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และธุรกิจชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์กันหลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปฏิบัติงานควบคู่กันไปกับการเรียนรู้ จึงต้องมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์และสิ่งที่ค้นพบ มีการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสัมภาษณ์รายกลุ่ม (Group Interview) ใช้เวลาสัมภาษณ์ช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก โดยใช้การสัมภาษณ์แบบที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยการสัมภาษณ์เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) จากผู้รู้ (Key Information) มีจุดสนใจในการสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกแก่ผู้วิจัยได้ และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อความมุ่งหมายของการวิจัยมากที่สุด เป็นกลุ่มบุคคลในพื้นที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลการดำเนินงาน เศรษฐกิจชุมชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเข้าสู่การพัฒนาเป็นเศรษฐกิจของชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกลุ่ม รองประธาน เลขานุการ เภรณญิก ประชาสัมพันธ์ กรรมการ และสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง จำนวน 20 คน

ผู้ให้ข้อมูล	ลำดับที่
ประธานกลุ่ม	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1
รองประธาน	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2
เลขานุการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3
เหรณญิก	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4
ประชาสัมพันธ์	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 15
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 16
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 17
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 18
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 19
กรรมการ	ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 20

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล

3.2.3 ระยะเวลา

ในการดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2566 – พฤษภาคม 2567 โดยการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม เริ่มตั้งแต่เดือนเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 – พฤษภาคม 2567

3.2.4 พื้นที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเลือกพื้นที่การวิจัยโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีวิธีการคัดเลือกจากพื้นที่ที่มีกลุ่มพัฒนาสตรี ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่แบบเจาะจงคือเขตพื้นที่พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ บ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาโดยชุมชนที่ถูกเลือกมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่มีประวัติการตั้งหมู่บ้านมานาน มีครัวเรือนไม่น้อยกว่า 100 ครัวเรือน มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของชุมชน โดยมีความเจริญขึ้น ประชากรมากขึ้น มีการนำภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมนำมาเปลี่ยนแปลงพัฒนาตามยุคสมัยกลายเป็นธุรกิจครัวเรือน
2. เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มสตรี เพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่าย พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาสู่ธุรกิจครัวเรือนและชุมชน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ มาจัดให้เป็นหมวดหมู่ และนำข้อมูลที่ได้จากการภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ นำข้อมูลที่ได้จากจดบันทึก และบันทึกเสียงไว้มาก ถอดความโดยแยกเป็นหมวดหมู่และสรุปตามความมุ่งหมายที่ดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือ และการทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบ 2 วิธีคือ

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นำนั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลาหมายถึงถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่หมายถึงถ้าข้อมูลต่างสถานที่การจะเหมือนกันหรือไม่ และบุคคลหมายถึงถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่หรือถ้าเปลี่ยนจากปัจเจกบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มสังคม

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันเช่นใช้การสังเกต ควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่นประกอบด้วย

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) เป็นการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมมาหาความเที่ยงตรงของข้อมูลจากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม จากนั้นสรุปผลการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยโดยการเขียนบรรยาย พื้นเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.4 การนำเสนอข้อมูล

งานวิจัยนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท การนำเสนอผลการศึกษา ในแต่ละบทมีดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 คำถามของการวิจัย
- 1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 1.4 ขอบเขตของการศึกษา
- 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ
- 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 แนวคิดการรวมกลุ่ม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.4 บริบททั่วไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิด

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 การนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยปาง ตำบลหนอง
สาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

4.2 ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยปาง ตำบล
หนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปงานวิจัย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนสตรีชนบทบ้านชัยยาง อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเสนอตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย แยกข้อมูลนำเสนอ ดังนี้

4.1 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 1) การจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม
- 2) การวางแผนและการจัดทำแผนธุรกิจ
- 3) การจัดการด้านการผลิต
- 4) การจัดการตลาด
- 5) การจัดการบัญชี
- 6) ข้อจำกัดในการพัฒนากลุ่มพัฒนสตรีชนบทบ้านชัยยาง

4.2 ผลการดำเนินงานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านร่างกาย
- 2) ด้านจิตใจ
- 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

4.1 ศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพสตรีของกลุ่มพัฒนสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1) การจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนอันเป็นระบบเศรษฐกิจกระแสนองที่จะช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจและสังคมฐานราก เกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้ ดังนั้นจึงทำให้ชุมชนชนบทเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อนำ “ทุนชุมชน” ที่มีอยู่มาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการ นำรายได้เสริมมาสู่ครอบครัวและชุมชน อย่างไรก็ตามการจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม เนื่องตลอดจนการบริหารจัดการและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตกลงร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม หลังจากที่ได้จัดตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้วนั้น จะสามารถบริหารจัดการและเจริญเติบโตจนประสบความสำเร็จได้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ

หรือภาคเอกชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะได้นำเสนอถึงการจัดตั้งกลุ่มและการจัดการกลุ่ม โดยมุ่งอธิบายเหตุผลในการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการกลุ่ม และการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มโดยที่ได้จากการสัมภาษณ์ กับกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รายละเอียดต่อไป

การจัดตั้งกลุ่ม

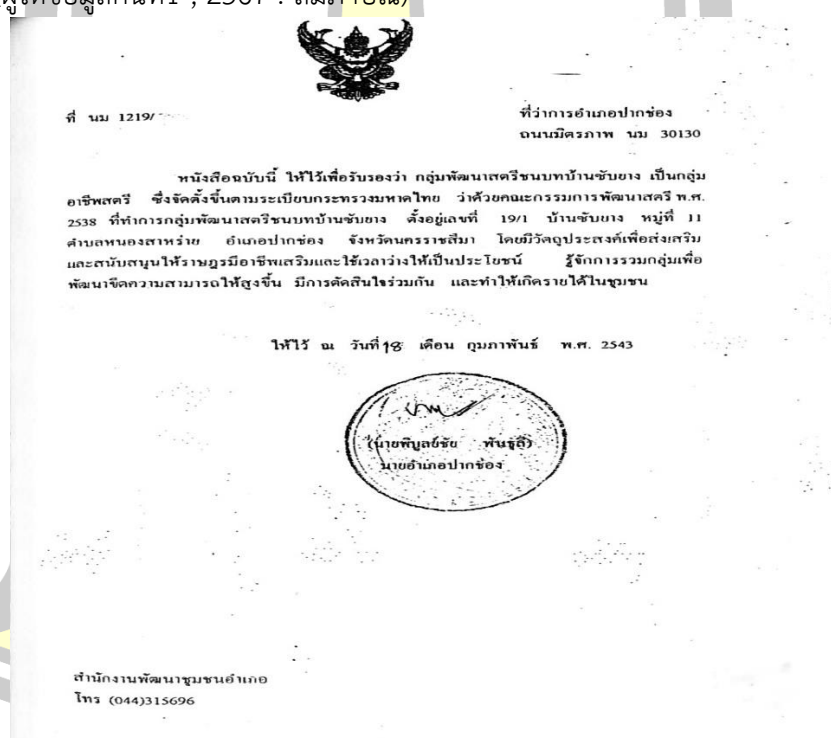
การจัดตั้งกลุ่มพัฒนาสตรีนั้นว่าเป็นกิจกรรมที่ดีและมีความเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศเนื่องจากการเริ่มต้นจาก “ชุมชน” ซึ่งนับว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดและมีจำนวนมากที่สุดของประเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ อนึ่งการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มพัฒนาสตรีนั้นควรมีขนาดที่พอเหมาะ คือไม่เล็กจนเกินไปและไม่ใหญ่จนเกินไป เพราะหากกลุ่มมีขนาดที่เล็กจนเกินไปก็จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเลือกตั้งหรือจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มได้ ในทางตรงกันข้ามหากกลุ่มมีขนาดที่ใหญ่เกินไปก็อาจจะยากต่อการบริหารจัดการกลุ่มฯ ดังนั้นสถาบันส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน (2559) จึงได้ระบุขนาดหรือจำนวนของสมาชิกในกลุ่มฯ นั้นไว้ว่าหากเป็นขนาดเล็กนั้นควรมีสมาชิกมากกว่า 15 คน แต่หากเป็นวิสาหกิจชุมชนขนาดจิ๋วควรมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 5-15 คน

ในการจัดตั้งกลุ่มนั้นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ก็คือคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มที่ควรมีพื้นฐานต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ความสนใจ ความมีจิตอาสา พื้นฐานความรู้หรือภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และมีเป้าหมายเดียวกัน คือการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีรายได้เสริมมาสู่ครอบครัวและชุมชนด้วย อนึ่งการจัดตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชนไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปแบบแน่นอนนัก แต่การจัดตั้งกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชนจะมีผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนันจะเป็นผู้จัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาสภาพปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญความต้องการของชุมชนในการที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นและความต้องการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ รวมทั้งค้นหาหรือสำรวจ “ทุนชุมชน” ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มที่เหมาะสมกับชุมชนและนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจชุมชนไปบรรจุไว้ในแผนแม่บทชุมชน (Community Plan) จากนั้นจึงระดมเงินทุนจากภายในชุมชน เช่น การเรียกเก็บเงินจากคนในชุมชนที่ต้องการที่จะรวมตัวกันเป็นสมาชิกกลุ่มฯ อาจมีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและอาจเขียนโครงการเพื่อขอการสนับสนุนเงินจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่ ต่อมาอาจมีการระดมเงินทุนจากภายนอก เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และหรือสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารออมสินและธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนี้ยังต้องมีหน่วยงานที่เข้ามาเป็นผู้ประสาน แนะนำหรือกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

สำหรับกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นั้นได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการเมื่อ ปี พ.ศ. 2537 และได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง เมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยการแนะนำของ

สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอปากช่อง ที่ได้ชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพ โดยกลุ่มจะได้รับการช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น การได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลุ่มและผลิตภัณฑ์ การหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำให้มีบทบาทกว้างไกลรวมทั้งมีเครือข่ายต่าง ๆ ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก 34 คน (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 , 2567 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เมื่อปี พ.ศ. 2540 กรมพัฒนาชุมชนได้จัดสรรงบประมาณ ตามโครงการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) โครงการกลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าประมาณ 25,000 บาท โดยได้รับจักรเย็บผ้า 1 หลัง กรรไกรตัดผ้า เข็ม ด้าย และผ้า ปี 2541 กลุ่มได้รับการสนับสนุนตามโครงการผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง จากนิคมสร้างตนเองลำตะคอง กรมประชาสัมพันธ์ จำนวนเงิน 76,000 บาท เนื่องจากได้เห็นข้อดีของการจัดตั้งกลุ่ม (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 , 2567 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 2 หนังสือรับรองการจัดตั้งกลุ่มของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การบริหารจัดการกลุ่มและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

หลังจากที่คนในชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแล้วนั้นจะมีการเรียกเก็บ เงิน ค่าธรรมเนียมกลุ่ม หรือ เก็บค่าหุ้น (แรกเข้า) เพื่อแสดงเจตจำนงถึงการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม อีก

ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกันและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนอีกด้วย การเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมกลุ่มดังกล่าวจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงอันเป็นกฎเกณฑ์ที่กลุ่มสร้างขึ้นมา กล่าวคือกลุ่มอาจจะเรียกเก็บเฉพาะเงินค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น เพื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มและเงินค่าหุ้นสำหรับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ออมทรัพย์ในแต่ละเดือนด้วย ทั้งนี้จะมีจำนวนเงินที่แตกต่างกันออกไป หลังจากที่ได้มีการรวม กลุ่ม และได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแล้วโดยมากโครงสร้างของกลุ่มก็มักจะประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน ฝ่ายตรวจสอบ เลขานุการ เภรณญิก บัญชี ประชาสัมพันธ์ การตลาด ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ คณะกรรมการ การบริหารกลุ่มและสมาชิกผู้ถือหุ้น สามารถสรุปถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งไว้ดังนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 , 2567 : สัมภาษณ์)

ประธาน ดูแลการทำงานของคณะกรรมการทั้งหมด ให้ทุกคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง โปร่งใส เป็นไปตามแผนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้รวมทั้งประสานงานระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

รองประธาน ช่วยประธานดูแลการทำงานของคณะกรรมการและเรื่องต่าง ๆ ตามที่ประธานได้มอบหมายให้ทำ

ฝ่ายตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบเอกสารทางบัญชี และการเงินและผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และข้อตกลงของกลุ่ม

เลขานุการ ทำหน้าที่ในการจดบันทึกการประชุม ช่วยประธานในการติดตามงาน ติดต่อบุคคล ต่าง ๆ ให้กับประธาน ดูแลงานเอกสารต่าง ๆ

เหรณญิก ดูแลในเรื่องการเงินทั้งหมดของกลุ่ม ตั้งแต่เก็บเงินค่าสมาชิก เก็บเงินจากการขายสินค้า และเก็บรักษาเงินของกลุ่มไว้ในที่ปลอดภัย

บัญชี ทำหน้าที่ในการบันทึกเกี่ยวกับการเงินของกลุ่มให้เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ เช่น รายรับ รายจ่าย เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกรับรู้และทำให้สินค้าและบริการของกลุ่มเป็นที่รู้จักด้วยการทำสื่อโฆษณาต่าง ๆ

การตลาด นำสินค้าไปขาย หาตลาดใหม่ ๆ ในการเสนอขายสินค้า

ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ ติดต่อซื้อวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต โดยต้องพยายามหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี และราคาถูก

คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ทำหน้าที่ในการให้นโยบาย ทิศทาง และควบคุมดูแลการทำงานของประธานและกรรมการฝ่ายงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการด้วยความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้คณะกรรมการอาจได้มาจากการแต่งตั้ง ทั้งสมาชิกกลุ่มและบุคคลนอกกลุ่มก็ได้

สมาชิกผู้ถือหุ้น สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกจึงมีหน้าที่สำคัญในการช่วยกันดูแลรักษา สอดส่องการทำงานของคณะกรรมการการดูแลผลประโยชน์ของกลุ่ม

อย่างไรก็ดี กลุ่มแต่ละกลุ่มอาจจะมีโครงสร้างที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือกลุ่มบางกลุ่มอาจมีตำแหน่งอื่น ๆ อีกตามความจำเป็นหรือบางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ อาจจะรวมบางตำแหน่งเข้าด้วยกัน เช่น เลขานุการและประชาสัมพันธ์ หรือเหรัญญิกและบัญชี เป็นต้น วาระในการดำรงตำแหน่งนั้นก็จะมีความแตกต่างกันออกไป บางกลุ่มก็มีการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่ในขณะที่บางกลุ่มอาจจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งถึง 5 ปี ในการได้มาซึ่งตำแหน่งผู้บริหารกลุ่มนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะได้มาจากการเลือกตั้งกันเองของสมาชิกกลุ่ม ผู้ที่ได้เป็นประธานกลุ่มก็มักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หรือมีภูมิปัญญาในเรื่องนั้น ๆ อย่างเด่นชัด มีความอาวุโสเป็นที่นับถือของสมาชิกและมีความคล่องแคล่วในการติดต่อประสานงานกับสมาชิกกลุ่มและหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สำหรับตำแหน่งอื่น ๆ นั้น บางกลุ่มก็จะให้ประธานเป็นคนเลือก แต่บางกลุ่มก็จะใช้การเลือกตั้งแต่ความสมัครใจของผู้ได้รับเลือกก็สำคัญเช่นกันเพราะหากผู้ได้รับเลือกไม่สะดวกที่จะรับผิดชอบตำแหน่งนั้น ๆ ก็สามารถปฏิเสธได้ ในการบริหารและจัดการกลุ่มนั้น คนเป็นปัจจัยหลักที่มีเป้าหมายเพื่อความผาสุกของคนในชุมชน ดังนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มและการจัดการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้นำกลุ่มเป็นบุคคลที่จะขาดเสียมิได้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและเป็นเจ้าของผลผลิตนั้นๆ จึงจะมีผลทำให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความเต็มใจและเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ทักษะของผู้นำในการบริหารจัดการกลุ่มมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งผู้นำต้องมีทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางด้านเทคนิค สร้างเทคนิคการตลาด การผลิตการเงินและการจัดองค์กร ทักษะด้านความคิด เป็นผู้ที่เห็นภาพรวม หรือองค์รวมของการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรื่องคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 , 2567 : สัมภาษณ์)

หลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารกลุ่มและกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการบริหารกลุ่มเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มฯ ขึ้นมาโดย เป็นการเน้นให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันตั้งกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มให้เป็นข้อตกลงที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มก็มักจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น การมีภูมิลำเนาในหมู่บ้านและมีความสามารถในการประกอบกิจกรรมที่กลุ่มทำ (กรณีที่เป็นกลุ่มทอผ้า ผู้สมัครก็ต้องสามารถทอผ้าเป็น) และสิทธิหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม เช่น การขอรับบริการต่าง ๆ ที่กลุ่มได้จัดขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมประชุม และการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่ม นอกจากนี้การทำงานของกลุ่ม ควรเป็นไปด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยมีการจดบันทึกต่าง ๆ และสื่อสารให้สมาชิกภายในกลุ่มได้รับรู้ จึงจะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเข้ารับการฝึกอบรมต่าง ๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกิจการของกลุ่ม (ผู้ให้ข้อมูล, 2567 : สัมภาษณ์)

สำหรับกลุ่มของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซำเปียง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มฯ ที่แบ่งตามตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ ประธาน รอง

ประธาน และกรรมการ แต่ละตำแหน่งคัดเลือกโดยความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละตำแหน่งงาน แต่ทั้งนี้ความสมัครใจของผู้ที่ได้รับการทาบทามให้มารับตำแหน่งนั้น ๆ กลุ่มก็ได้ให้ความสำคัญเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 , 2567 : สัมภาษณ์)

ลำดับที่	ชื่อ-ชื่อสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	หมู่บ้าน
1	นางพระ สุขสนอง	ประธานกลุ่ม	19 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
2	นางรุติพร สุภักตะ	รองประธาน	98 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
3	นางไสว ศรีอภัย	รองประธาน	29 ม.8	บ้านระเวียง ✓
4	นางทัศนียา มนเทียรอาสน์	เลขานุการ	240 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
5	นางรุ่งอรุณ ทองโคกกรวด	ผู้ช่วยเลขานุการ	13 ม.17	บ้านหัวสนาม ✓
6	นางกาญจนา หล่ออินทร์	หรือผู้ช่วย	237/1-ม.11	บ้านชัยยาง ✓
7	นางสาวสิริจนา อัครธรรม	ผู้ช่วยหรือผู้ช่วย	19/1 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
8	นางประไพ อิ่มเต็ม	ประชาสัมพันธ์	27 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
9	นางลำยอง สร้อยทอง	กรรมการ	19/1 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
10	นางสาวอัญชลิตา ศรีทองคำ	กรรมการ	19/2 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
11	นางสมนึก หินสันเทียะ	สมาชิก	183 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
12	นางสมหมาย โจมเมืองปึก	สมาชิก	197 ม.11	บ้านชัยยาง
13	นางชื่อนกสั่น ทำสวน	สมาชิก	31 ม.11	บ้านชัยยาง
14	นางสมประสงค์ นรินทร์นอก	สมาชิก	214 ม.11	บ้านชัยยาง
15	นางมยุรี คัดจ้อไผ่	สมาชิก	204 ม.11	บ้านชัยยาง
16	นางสำเนียง บุญเอิบ	สมาชิก	241 ม.11	บ้านชัยยาง
17	นางเจริญ พงษ์สวรรค์	สมาชิก	64 ม.11	บ้านชัยยาง
18	นางพนม ทำเสร็จ	สมาชิก	434 ม.11	บ้านชัยยาง
19	นางสำราญ เอมจำคุกร	สมาชิก	240 ม.11	บ้านชัยยาง
20	นางทองม้วน เอมจำคุกร	สมาชิก	251 ม.11	บ้านชัยยาง
21	นางสมอวิล เมฆา	สมาชิก	152 ม.11	บ้านชัยยาง
22	นางอานวย ทรงกลิ่น	สมาชิก	447 ม.11	บ้านชัยยาง
23	นางแดงอ่อน นวลพุทธา	สมาชิก	ม.11	บ้านชัยยาง
24	นางสว่าง แสนจันทิก	สมาชิก	237/30 ม.11	บ้านชัยยาง
25	นางวรรณิ์ การบรรจง	สมาชิก	89 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
26	นางสมใจ บุญอิง	สมาชิก	2 ม.4	บ้านชัยยาง ✓
27	นางกิตมา ศรีทองคำ	สมาชิก	91/1 ม.11	บ้านชัยยาง
28	นางอัมรินทร์ มิ่งขวัญ	สมาชิก	237/8 ม.11	บ้านชัยยาง
29	นางสุนิสา โพนเขียว	สมาชิก	197 ม.11	บ้านชัยยาง
30	นางสุนิย์ โจมเมืองปึก	สมาชิก	197/1 ม.11	บ้านชัยยาง
31	นางเจลา แก้วประพัน	สมาชิก	203 ม.11	บ้านชัยยาง ✓
32	นางสดศรี วิรวงษ์	สมาชิก	ม.20	บ้านหนองช้างค้าย
33	นางบุญรัตน์ โสคาจิตร	สมาชิก	151 ม.11	บ้านชัยยาง
34	นางศศิธร ทรพิศมญ	สมาชิก	241 ม.11	บ้านชัยยาง

ภาพที่ 3 รายชื่อสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ประธาน สมาชิกภายในกลุ่มจะคัดเลือกจากวิสัยทัศน์อีกทั้งต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความน่าเชื่อถือ เสียสละในการทำงาน ตลอดจนยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถให้คำปรึกษาแก่สมาชิกได้ วิธีคัดเลือก สมาชิกกลุ่มจะร่วมกันเสนอรายชื่อผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นประธานกลุ่ม จากนั้นจะเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนออกเสียงโดยการยกมือ ผลการคัดเลือกจะตัดสินจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก

รองประธาน สมาชิกกลุ่มจะพิจารณาจากวิสัยทัศน์ รวมถึงความรับผิดชอบต่องานอีกทั้งต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติให้คำปรึกษาได้ดีสามารถตัดสินใจแทนประธานกลุ่มได้ เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น

เลขานุการ จะเลือกคนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการได้ดี รวมถึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกลาง มีความสามารถในการประสานงาน มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และมีความน่าเชื่อถือ

เหรียญก สมาชิกกลุ่มจะแต่งตั้งขึ้นตามโครงสร้าง จะต้องเป็นผู้รับรู้สถานภาพการเงินของกลุ่ม ๖ ทั้งหมด และมีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินบัญชีของกลุ่ม ร่วมกับเลขานุการ และรองประธานด้วย

ประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกรับรู้และทำให้สินค้าและบริการของกลุ่มเป็นที่รู้จัก

กรรมการกลุ่ม ทำหน้าที่ในการให้นโยบาย ทิศทาง และควบคุมการทำงานของประธานและฝ่ายงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการด้วยความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

กฎระเบียบของกลุ่ม

สำหรับกฎระเบียบ และข้อปฏิบัติของกลุ่มนั้น ได้มาจากการตกลงร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลุ่มซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 , 2567 : สัมภาษณ์)

- 1) จัดโครงสร้างแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม
- 2) ระดมทุน
- 3) ประชุมสมาชิก
- 4) แบ่งผลกำไร 15 วัน ต่อ 1 ครั้ง (เดือนละ 2 ครั้ง)
- 5) สมาชิกหมุนเวียนทำความสะอาด
- 6) สมาชิกต้องแต่งตัวสะอาดเรียบร้อย
- 7) สมาชิกต้องแบ่งเวลาช่วยเหลืองานในชุมชน
- 8) ตราสัญลักษณ์ที่ใช้ในกลุ่ม ห้ามนำไปใช้เป็นการส่วนตัว

ประการสำคัญ กลุ่มก็ได้มีการกำหนดบทลงโทษกรณีที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตาม กล่าวคือ หากสมาชิกรายใดไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ จะถูกกล่าวตักเตือนในที่ประชุม เพื่อให้รับทราบและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 , 2567 : สัมภาษณ์)

การประชุมกลุ่ม

กลุ่มจะมีการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อติดตามการดำเนินงาน ประเด็นในการประชุมได้แก่ เรื่องการเงินการทำบัญชี การบริหารจัดการ การวางแผนในการจัดซื้อวัตถุดิบ การแจ้งข่าวสาร การออกงานจำหน่ายสินค้า การอบรมต่าง ๆ ในการประชุมทุกครั้งจะมีการจดบันทึกการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ เป็นการจดบันทึกแบบย่อลงในสมุดเล่มเล็กก่อน จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปบันทึกแบบละเอียดลงในสมุดบันทึกการประชุมเล่มใหญ่อีกครั้ง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 , 2567 : สัมภาษณ์)

การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

ในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของภายในกลุ่มแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้างกลุ่ม ซึ่งแบ่งตามตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ ประธานกรรมการ รองกรรมการ ตำแหน่งดังกล่าวแบ่งตามความถนัด และความเหมาะสมของ ส่วนที่ 2 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการผลิต สมาชิกกลุ่มฯ ทุกคนต้องสามารถอยู่ในทุกกระบวนการผลิตได้ทุกผลิตภัณฑ์ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 , 2567 : สัมภาษณ์)

2) การวางแผนและการจัดทำแผนธุรกิจ

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มและได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มตลอดทั้งได้มี การกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกันให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามแล้วก็นับว่าได้กลุ่มที่มีความพร้อมในการเริ่มต้นที่จะผลิตสินค้าออกสู่ตลาดได้ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อผลิตสินค้าออกจำหน่ายนั้นการวางแผนการผลิตก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กลุ่มจะต้องคำนึงถึง เพราะจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนำมาซึ่งความสำเร็จได้ในที่สุดได้ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง นั้นอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการผลิตเป็นอย่างยิ่งโดยสิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือการที่กลุ่มได้มีการเขียนแผนธุรกิจ (Business Plan) ขึ้นเพื่อใช้เป็น แนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ดังนั้นในผู้วิจัยจึงจะได้นำเสนอเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต โดยเริ่มต้นด้วยการวางแผนการผลิต ซึ่งจะได้นำกล่าวถึงความหมายของการผลิต การวางแผนเกี่ยวกับการผลิตและเป้าหมายของการวางแผนการผลิต รวมทั้งจะได้นำเสนอถึงการจัดทำแผนธุรกิจโดยจะได้กล่าว ถึงความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนแผนธุรกิจ พร้อมทั้งอธิบายถึงลักษณะของแผนธุรกิจที่ดีพร้อมทั้งนำเสนอแผนธุรกิจของกลุ่มกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา อีกด้วยดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 , 2567 : สัมภาษณ์)

1) การวางแผนการผลิต

การวางแผนการผลิตมีความสำคัญมากสำหรับการผลิตสินค้าออกสู่ตลาด อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการผลิตนั้น การอธิบายถึงความหมายของ “การผลิต” ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเสียก่อนเพื่อให้เห็นภาพรวมของปัจจัยต่าง ๆ และผลิตผลที่ได้รับที่ทำให้เกิดการสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาจากการใช้ทรัพยากรหรือ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ โดยปัจจัยการผลิตในที่นี้หมายถึงรวมถึง เงิน (Money) บุคลากร (Man) วัสดุ (Material) และเครื่องจักร/อุปกรณ์ (Machine/Equipment) และผลที่ได้จากการผลิตคือผลิตภัณฑ์ (Product) หรือหากพิจารณาถึงการวางแผนการผลิตนั้นโดยมากก็มักจะมีรายละเอียดโดยคำนึงถึงวิธีการในการผลิตว่า “จะใช้วิธีการใดในการผลิตบ้าง” ความสามารถและปริมาณในการผลิตว่า “มีความสามารถในการผลิตอะไรบ้างและผลิตได้เท่าไร” ปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน แรงงาน วัตถุดิบ ๆ และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ว่า “มี

สภาพเป็นอย่างไร มีเท่าไร เพียงพอไหม” และนอกจากนี้ ยังคำนึงไปถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตและต้นทุนในการผลิตว่า “มีอะไรบ้างและ เป็นเท่าไร” เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเป้าหมายสำคัญของการวางแผนการผลิตก็เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของกลุ่มในด้านต่าง ๆ เช่น สถานภาพทางการเงิน วัตถุดิบและอุปกรณ์รวมทั้งแรงงานอันจะทำให้ คาดคะเนถึงความสามารถในการผลิตได้ ยิ่งไปกว่านั้น เป้าหมายการวางแผนการผลิตที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่จะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตและการประหยัดเวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอีกด้วย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 , 2567 : สัมภาษณ์)

2) การจัดทำแผนธุรกิจ

ดังที่ได้ทราบไปแล้วว่าการวางแผนการผลิตมีความสำคัญมากเพราะจะทำให้ได้ทราบถึงทิศทางในการดำเนินงานและศักยภาพของกลุ่มในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการคาดคะเนความสามารถในการผลิตในอนาคตได้

ความหมายของแผนธุรกิจ

แผนธุรกิจเป็นผลสรุปหรือผลรวมแห่งกระบวนการคิดพิจารณาและตัดสินใจของผู้ประกอบการ ออกมาเป็นโอกาสทางธุรกิจ เป็นแผนที่ช่วยชี้แนะการดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆ ในการก่อตั้งและ ดำเนินกิจการ/โครงการและเป็นแผนที่ให้รายละเอียดต่าง ๆ ทางด้านการตลาด การแข่งขัน กลยุทธ์ การประมาณทางการเงินโดยชี้ให้เห็นประเด็นจุดอ่อนและข้อพึงระวัง ในการจัดทำแผนธุรกิจนั้นมักจะเขียนเพียงครั้งเดียวเมื่อมีการเริ่มต้น ที่จะทำธุรกิจเท่านั้น จากนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการในการติดตามและคอยปรับเปลี่ยนแผน ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของตน

ความสำคัญของแผนธุรกิจ

แผนธุรกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจต่าง ๆ และธุรกิจทุกประเภทจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนธุรกิจ แผนธุรกิจมีความสำคัญเพราะเป็นการให้รายละเอียดการเริ่มต้นธุรกิจ/โครงการ เพื่อชี้แนะเป้าหมายที่ชัดเจนให้แก่ผู้ประกอบการ เป็นเครื่องมือในการหาแหล่งที่มาของเงินทุน จากผู้ร่วมทุน กองทุนและสถาบันการเงินต่าง ๆ รวมทั้งให้รายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดหาเงินทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด เป็นแผนธุรกิจเป็นแผนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนากลุ่มสตรีแบบก้าวหน้า เพราะแผนธุรกิจจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของกระบวนการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การตลาด องค์กร การจัดการและการเงิน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารหรือประธานกลุ่มพัฒนาสตรีได้มองเห็นภาพรวมและวางแผนต่อไปได้หรือธุรกิจในอนาคต เปรียบเสมือนแผนที่ทำให้สามารถทำธุรกิจได้อย่างมีทิศทาง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 , 2567 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ความสำคัญของแผนธุรกิจที่มีต่อการทำธุรกิจชุมชนให้ก้าวหน้า หากผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตมีแผนธุรกิจก็จะทำให้ชุมชนสามารถทำงานได้อย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการทำธุรกิจชุมชนนั้นเป็นการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนที่ได้มี

การร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมประโยชน์อันเป็นประโยชน์ ต่อตนเองและชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีที่จะต้องมีการจัดการกลุ่มอย่างเป็นแบบแผนที่ดี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและยั่งยืน (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 , 2567 : สัมภาษณ์)

ดังนั้นจากความสำคัญของแผนธุรกิจจึงสามารถสรุปได้ว่าแผนธุรกิจเปรียบเสมือนแนวทางที่วางไว้สำหรับในอนาคตที่ควรจะต้องคาดการณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ช่วยให้สามารถคิดวางแผนอย่างเป็นระบบ รอบคอบรอบด้าน อีกทั้งยังช่วยให้เห็นภาพเป้าหมายที่ต้องการจะไปให้ถึงทั้งของกลุ่ม และของชุมชน รวมทั้งแผนก็จะระบุถึงวิธีการที่ดีที่ประหยัดทางลัดที่เหมาะสมที่จะไปยังเป้าหมายดังกล่าว อย่างเป็นระบบอีกด้วย ตัวอย่างเช่น แผนธุรกิจจะช่วยให้สามารถกำหนดการแบ่งหน้าที่กันที่ชัดเจนให้คน จำนวนมากทำและช่วยกันทำงานอีกด้วย นอกจากนี้แผนธุรกิจยังทำให้ทราบถึงสถานการณ์ทางการเงิน ที่จะมีกำไรหรือขาดทุนในการทำกิจการ ระบุถึงการใช้เงินทุน วัตถุดิบ และแรงงาน การคาดคะเน ถึงต้องการประสิทธิภาพและบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 , 2567 : สัมภาษณ์)

องค์ประกอบของแผนธุรกิจ

นักวิชาการหลายท่านได้ระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของแผนธุรกิจ ซึ่งก็มีทั้งที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย เมื่อศึกษาโดยละเอียดก็พบว่า องค์ประกอบสำคัญของแผนธุรกิจที่ นักวิชาการเหล่านั้นได้ระบุไว้ไม่ได้มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด เพียงแต่นักวิชาการบางท่านสรุปและเลือก เฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญจริง ๆ ที่แผนธุรกิจจำเป็นต้องมีเพื่อที่จะได้เห็นทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจ ซึ่งเป็นการสื่อทิศทางเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจให้แก่บุคคลหรือองค์กรที่สามารถจัดสรรเงินทุนให้ได้ทราบ รวมทั้งยังเพื่อเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการอีกด้วยอันเป็นเหตุผลสำคัญสำหรับผู้ประกอบการที่จำเป็นต้องจัดทำแผนธุรกิจ ในขณะที่นักวิชาการบางท่านได้เพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ ลงไปเพื่อให้แผนธุรกิจมีความละเอียดมากขึ้น อย่างไรก็ตามแผนธุรกิจสำหรับการประกอบการธุรกิจชุมชนนั้นจะเลือกโดยมุ่งเน้น ไปที่องค์ประกอบที่สำคัญและเหมาะสมกับการเขียนแผนธุรกิจสำหรับธุรกิจชุมชนเท่านั้น องค์ประกอบสำคัญที่เหมาะสมกับการเขียนแผนธุรกิจชุมชนว่ามี 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ สรุปสาระสำคัญสำหรับผู้บริหาร แผนการผลิต แผนการตลาด แผนองค์กรและการจัดการ รวมทั้งแผนการเงิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ผู้ให้ข้อมูล 6, 2567 : สัมภาษณ์)

พูน ปณ จิต ชเว

แผนธุรกิจ

กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. บทสรุปผู้บริหาร

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนธุรกิจชุมชน

เพื่อเป็นคู่มือในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อกลุ่ม กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง
2. บ้านเลขที่ เลขที่ 19/1 หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัด

นครราชสีมา

3. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ - ชุดเครื่องนอน (ที่นอน ผ้าห่ม ปลอกหมอน)
- ชุดนักเรียน (เสื้อ กางเกง กระโปรง ผ่ากันเปื้อน)

4. ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม/แรงจูงใจในการทำผลิตภัณฑ์

แต่เดิมสตรีในหมู่บ้าน ประมาณ 10 ครีวเรือน ได้นำเศษผ้ามาเย็บต่อกันเป็นผ้าห่ม ปลอกหมอน ใช้กันเองในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็นำมาจำหน่ายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อปี พ.ศ. 2538 ทุกหมู่บ้านได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัฒนาสตรี พ.ศ. 2538 โดยมีคณะกรรมการ 10 คน ต่อมาในปี 2540 กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอาชีพสตรี ตามโครงการนโยบาย กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กน.) โครงการกลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า งบประมาณ 25,000 บาท โดยได้รับจักรเย็บผ้า 1 หลัง กรรไกรตัดผ้า เข็ม ด้าย และผ้า เนื่องจากกลุ่มสตรียังไม่มีคามชำนาญในเรื่องการออกแบบ และการตัดเย็บเท่าที่ควร จึงได้เชิญ อาจารย์โรงเรียนนิคมชลประทานสงเคราะห์ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านมาเป็นที่ปรึกษากลุ่ม ฝึกสอนเกี่ยวกับการออกแบบและวิธีการตัดเย็บรูปแบบต่าง ๆ และได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรี โดยใช้ชื่อ “กลุ่ม พัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง” ตั้งแต่นั้นมา (ฐิติพร สุภักตะ, 2567 : สัมภาษณ์)

ปี พ.ศ. 2541 กลุ่มได้รับการสนับสนุนตามโครงการผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง จากนิคมสร้างตนเอง ลำตะคอง กรมประชาสัมพันธ์ จำนวนเงิน 76,000 บาท เพื่อนำมาเป็นทุนในการดำเนินงานแต่ยังขาดทุนขยาย การดำเนินงาน จึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นที่ปรึกษา

แรงจูงใจในการผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์) เนื่องจากอากาศในเขตอำเภอปากช่องค่อนข้างหนาวเย็น และชาวบ้านซึ่งมีอาชีพหลักคือการทำไร่ ประสบปัญหาฝนแล้ง ไม่มีผลผลิตส่งขาย ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือน จึงได้ผลิตผ้าห่มนวมออกขาย ต่อมาประสบปัญหาการตลาดเนื่องจากผ้าห่มคุณภาพดีมาก ไม่ขาดง่าย การตลาดขายได้น้อยลง จะผลิตได้ดีปีละ 2-3 เดือนช่วงหน้าหนาว รายได้ไม่พอค่าครองชีพจึงได้ทำการผลิตที่นอนปิกนิกเด็กนักเรียน โดยมุ่งเน้น

การตลาดไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในอำเภอ ต่างอำเภอ ต่างจังหวัด และทั่วประเทศในปัจจุบัน (ฐิติพร สุภักตะ, 2567 : สัมภาษณ์)

ผลการดำเนินงาน

ปี พ.ศ.2566 สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566

จำนวนสมาชิก	38	คน
ยอดจำหน่าย	2,450,546	บาท
กำลังการผลิตของกลุ่ม	5,000-10,000	ชิ้น/เดือน

2. แผนการตลาด

2.1 ข้อดีหรือลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

- ผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)
- ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์มาตรฐานจังหวัดนครราชสีมา
- ตัดเย็บด้วยความประณีต สีไม่ตก สีสวย ใช้งานได้นาน

2.2 ปัญหา/จุดอ่อนของกลุ่ม

- แหล่งเงินทุนสนับสนุน
- การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

2.3 กลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้ใครบ้าง

- 1) กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน
- 2) หน่วยงานราชการ

2.4 กลุ่มขายผลิตภัณฑ์ในลักษณะใด

- 1) ขายส่ง
- 2.) ขายปลีก

2.5 กลุ่มนำผลิตภัณฑ์ไปขายที่ไหนบ้าง/แหล่งจำหน่ายสินค้า ได้แก่

- 1) ที่ทำการกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง
- 2) ต่างจังหวัด ทุกภาคทั่วประเทศ
- 3) ร้านค้าตัวแทนจำหน่าย
- 4) ฝ่ายการตลาดของกลุ่มฯ ขายตรงกับลูกค้า

2.6 ส่งเสริมการขาย เช่น โฆษณา ประชาสัมพันธ์ กิจกรรม ลด แลก แจก แถม ใช้เพื่อให้

ลูกค้า ได้รู้จัก สินค้าและเป็นการกระตุ้นการขาย มีอะไรบ้าง

- 1) นามบัตร แผ่นพับ (Brochure)
- 2) อินเทอร์เน็ต
- 3) บรรจุภัณฑ์ ถุงกระดาษ ป้ายและกล่อง
- 4) ลดราคา
- 5) กิจกรรมส่งเสริมการตลาดของแต่ละ ๆ หน่วยงาน

3. แผนการผลิต

1) ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่ม คือ การผลิตที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์)

2) ขั้นตอนการผลิต

วัตถุดิบ

- ผ้าทอมือ, ผ้าพิมพ์ลาย, ผ้าไหม, ผ้าทุกชนิด
- ใยสังเคราะห์
- ด้าย, เครื่องมือในการตัดเย็บ

วิธีการผลิต

- ที่นอนปิกนิกเด็ก (เครื่องนอนใยสังเคราะห์) มีขั้นตอนดังนี้
- คัดเลือกผ้าตามที่ลูกค้าชอบและต้องการ
- ตัดใยสังเคราะห์ให้ได้ขนาดเหมาะกับผ้า
- ผืน (เย็บ) แผ่นใยกับผ้าเข้าด้วยกัน
- ตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อนำออกจำหน่าย
- บรรจุที่นอนปิกนิกเด็กเพื่อจำหน่ายโดยใช้ถุงพลาสติกใส

3) รายได้/รายรับของกลุ่ม

- ผลผลิตที่ได้ 2,000 – 5,000 ชิ้น/เดือน
- ราคาต่อหน่วย 135 – 200 บาท/ชิ้น
- รายรับเฉลี่ย 250,000 – 600,000 บาท/เดือน

4) ต้นทุนการผลิต

ตาราง 1 ต้นทุนเฉลี่ยต่อเดือน

ที่	รายการ	รวมเงิน
1	วัตถุดิบ	150,000
2	ค่าไฟ, ค่าไฟ	10,000
3	ค่าขนส่ง	2,000
4	ค่าน้ำมัน	3,000
5	ค่าอื่นๆ	1,000
	รวมทั้งสิ้น	166,000

ตารางที่ 2 ต้นทุนเฉลี่ยต่อเดือน

5) การตั้งราคาสินค้า โดยวิธีการ ต้นทุน+กำไรที่ต้องการ

ต้นทุนสินค้าต่อหน่วย = 100 – 140 บาท/ชิ้น

กำหนดราคาสินค้าบวกกำไร = 135 – 200 บาท/ชิ้น

ตั้งราคาต้นทุนบวกกำไรที่ต้องการ = 135 – 200 บาท/ชิ้น

5) แผนการเงิน

แหล่งเงินทุน

- กลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนชุมชน (SIF) โดยสร้างอาคารตัดเย็บ จำนวน 1 หลัง อาคาร โชว์สินค้า จำนวน 1 หลัง จักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม จำนวน 10 หลัง เครื่องตัดผ้าไฟฟ้า จำนวน 2 เครื่อง รวมจำนวนเงิน 710,458 บาท
- กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอาชีพสตรี ตามโครงการนโยบาย กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กน.) โครงการกลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า งบประมาณ 25,000 บาท
- การสนับสนุนตามโครงการผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง จากนิคมสร้างตนเอง ลำตะคอง กรมประชาสัมพันธ์ จำนวนเงิน 76,000 บาท
- สมาชิกก่อตั้ง จำนวน 34 คน เงินค่าหุ้น 76,000 บาท

1.3 การจัดการด้านการผลิต

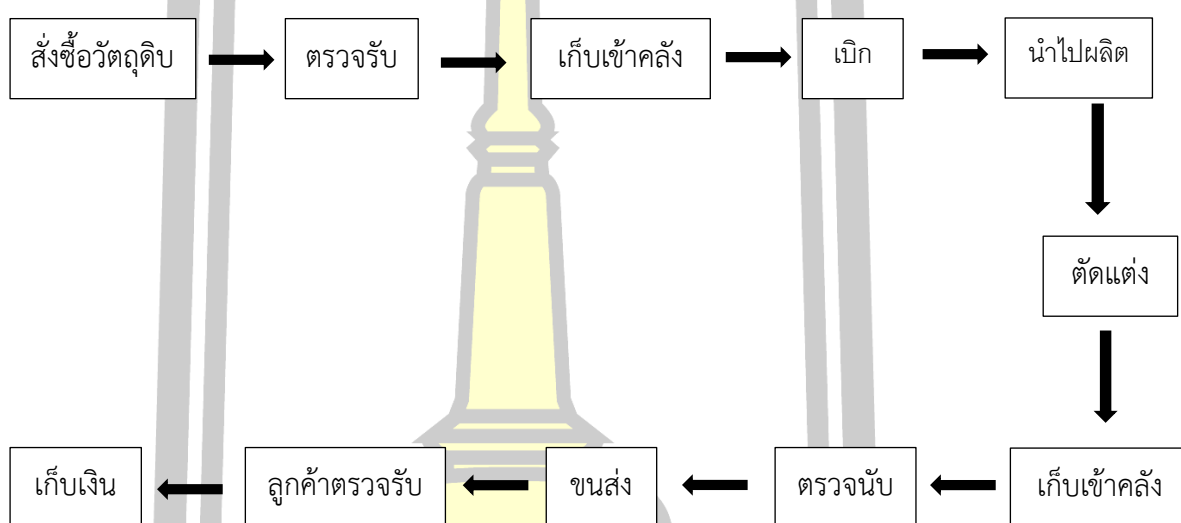
การวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำกลุ่มพัฒนาสตรีนั้นไปสู่ความสำเร็จได้ หลังจากที่ได้มีการวางแผนการผลิตและจัดทำแผนธุรกิจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กลุ่มพัฒนาสตรีจะต้องเริ่มทำการผลิตสินค้าและบริการนั้น ๆ การผลิตสินค้าและบริการนั้นเป็นการแปรสภาพทรัพยากรและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ให้กลายเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อสนองความต้องการให้กับลูกค้า ดังนั้นการจัดการและการพัฒนาด้านการผลิตสินค้าจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องรู้และเข้าใจ ผู้วิจัยจึงได้อธิบายถึงการจัดการด้านการผลิตดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดการด้านการผลิตสินค้าและบริการเป็นสิ่งที่กลุ่มฯ ต้องคำนึงถึง เพราะในการประกอบกิจการ นั้นกลุ่มฯ มีความจำเป็นที่จะต้องมีการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่สามารถสนองความต้องการของผู้ซื้อได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในการจัดการด้านการผลิตสินค้าและบริการนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จากต้นน้ำสู่ปลายน้ำ การผลิตสินค้าและบริการไว้ว่า การผลิตนั้นต้องมีการจัดการให้ถูก ขั้นตอน ถูกวิธีการ ถูกต้อง ถูกเวลา เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพดี ต้นทุนต่ำ และส่งมอบผลิตภัณฑ์ตรงเวลาตามสัญญาโดยได้เสนอแนะถึงวิธีการจัดการการผลิตสินค้าหรือบริการให้ได้มีคุณภาพ ถูกต้องตรงเวลา แก้ปัญหาได้ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ผู้ให้ข้อมูล, 2567 : สัมภาษณ์)

สำหรับกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางนั้น การวางแผนการผลิตนั้นโดยมากก็มักจะมีรายละเอียดโดยคำนึงถึงวิธีการในการผลิต ใช้วิธีการผลิตด้วยสมาชิกภายในกลุ่ม ปัจจุบันกำลังการผลิตที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มมีจำนวน 34 คน ทำหน้าที่เป็นแรงงานหลักในการผลิตสินค้า มีส่วน

ร่วมในการผลิตทุกขั้นตอน แต่ทั้งนี้กลุ่มได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความชำนาญและความสมัครใจของสมาชิกเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้มาตรฐานและสามารถจัดส่งให้ผู้ซื้อได้ตามเวลาที่กำหนด (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, 2567 : สัมภาษณ์)

ผังขั้นตอนการทำงาน เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ดีที่ช่วยให้กลุ่มคนที่ทำงาน เข้าใจขั้นตอนการทำงาน และเห็นความเชื่อมโยง รวมทั้งสามารถช่วยกำหนดผู้รับผิดชอบมอบหมายงาน คำนวณ จำนวนคน เวลาที่ใช้ สถานที่ อุปกรณ์ วัสดุดิบ เครื่องจักร ที่จะต้องมีในแต่ละขั้นตอนอีกด้วย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 , 2567 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4 แผนผังขั้นตอนการทำงาน

2) กำลังการผลิต (แรงงาน)

กำลังการผลิตส่วนใหญ่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มทำหน้าที่เป็นแรงงานภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำหน้าที่ในกระบวนการผลิตที่หลักในกระบวนการผลิตสินค้า มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนและทุกผลิตภัณฑ์ แต่ทั้งนี้กลุ่มได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความชำนาญและความสมัครใจของสมาชิก เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้รวดเร็วและสามารถจัดส่งให้ผู้ซื้อได้ตามเวลาที่กำหนด สำหรับกำลังการผลิตที่ไม่ใช่สมาชิกภายในกลุ่ม หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นแรงงานเสริมนั้นเป็นแรงงานที่กลุ่มได้ว่าจ้างคนในชุมชนเดียวกันและชุมชนใกล้เคียงมาเป็นแรงงานเสริมเพื่อช่วยในกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างมีความต้องการสินค้าจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, 2567 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 5 การตัดเย็บเสื้อ

3) ที่มาของวัตถุดิบ

วัตถุดิบหลักในการผลิตของกลุ่ม ได้แก่ ผ้าใยสังเคราะห์ ผ้าทอมือ ผ้าพิมพ์ลาย ผ้าไหม โดยผ้าที่ใช้นั้นจะเป็นผ้าสำเร็จที่รับซื้อโรงงานที่กลุ่มฯ ได้ส่งวัตถุดิบเป็นประจำจากโรงงานในพื้นที่และต่างจังหวัด (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 , 2567 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 6 การรีดผ้าเพื่อจัดส่งให้ลูกค้า

4) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง

ผลิตภัณฑ์ภายใต้กลุ่มกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง คือ ที่นอน เสื้อผ้า กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องนอน

ภาพที่ 7 ที่นอนปิกนิกสำหรับเด็ก

ภาพที่ 8 ที่ปิกนิกนอนพับได้

พูน ปรุ ทิโต ชีเว

ภาพที่ 9 ที่นอนปิกนิกลายการ์ตูน

ภาพที่ 10 ที่นิกปิกนิกพร้อมหมอน

กลุ่มผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า

ภาพที่ 11 เสื้อเชิ้ตลายสก๊อตสีเขียว

ภาพที่ 12 ผ้ากันเปื้อนสำหรับเด็ก

ภาพที่ 13 ชุดครุยสีแถบเขียว

ภาพที่ 14 เสื้อเชิ้ตลายสก๊อตสีฟ้า

ภาพที่ 15 ชุดครุยแถบสีชมพู

ภาพที่ 16 ชุดพละสีชมพู

ภาพที่ 17 ชุดนักเรียนสีม่วง

ภาพที่ 18 ชุดพลະสีส้ม

ภาพที่ 19 ชุดนักเรียนสีแดง

ภาพที่ 20 ชุดนักเรียนมีเนกไท

1.4 การจัดการตลาด

การจัดการด้านการตลาดก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นต่าง ๆ เพราะเมื่อวัตถุดิบได้ผ่านกระบวนการผลิตจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจะส่งต่อถึงผู้บริโภคหรือผู้ซื้อได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดการด้านการตลาดที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคหรือผู้ซื้อได้ทั่วถึง และตรงกลุ่มเป้าหมายที่ได้วางแผนการผลิตไว้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการตลาดของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง โดยได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ การกำหนดราคาช่องทางการจำหน่ายผลการวิจัยพบว่า (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

1) การกำหนดราคา

การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์นั้น กลุ่มจะพิจารณาจากต้นทุนการผลิตเป็นหลักแล้วจึงกำหนดกำไรที่ต้องการ โดยเริ่มจากการคำนวณต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ต่อสินค้า 1 ชิ้น จากนั้นจึงเพิ่มผลกำไรที่ต้องการขึ้นละ 100 – 150 บาท ซึ่งในการกำหนดราคาทุกครั้งนั้น จะต้องได้รับการพิจารณาและเห็นชอบจากสมาชิกภายในกลุ่มฯ ด้วย อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากหรือที่เรียกว่าการขายส่งนั้น กลุ่มจะปรับลดราคาราคาลงประมาณ 80-100 บาท ต่อการสั่งซื้อนั้น ๆ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

2) ช่องทางการจำหน่าย

สำหรับช่องทางการจำหน่ายนั้น กลุ่มฯ ได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านหลายช่องทางด้วยกัน ได้แก่ การจำหน่ายราคาส่งให้กับพ่อค้าที่มาสั่ง การจำหน่ายให้กับลูกค้ารายย่อยที่เดินทางมาสั่งสินค้าที่กลุ่มฯ ด้วยตนเอง รวมถึงการจำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานราชการ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, 2567 : สัมภาษณ์)

1.5 การจัดการบัญชีและตรวจสอบ

การจัดการด้านการเงินและการทำบัญชีของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง เป็นประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาในการจัดการกลุ่มฯ เพราะการจัดการการเงินและการทำบัญชีนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจตั้งแต่แรกเริ่มของการก่อตั้งกลุ่ม ที่จะต้องมีการใช้เงินเพื่อเป็นทุนในการเริ่มต้นกิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นเมื่อกลุ่มเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาก็จะต้องมีเงินทุนที่กลุ่มฯ มีไว้สำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อวัตถุดิบ การเดินทางเพื่อซื้อวัตถุดิบ เพื่อขายและเพื่อส่งสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังจะมีค่าใช้จ่ายอีกประการที่เกี่ยวข้องอีกด้วย การจัดทำบัญชีก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะทำให้กลุ่มฯ ได้ทราบหรือเห็นรายละเอียดเกี่ยวกับรายรับและรายจ่าย หนี้สิน ทรัพย์สินตลอดจนยอดคงเหลือของกลุ่มอีกด้วย ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนธุรกิจต่อไปในอนาคตอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินของวิสาหกิจชุมชนโดยเริ่มด้วยการอธิบายถึงการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ ทั้งแหล่งเงินทุนจากภายในและภายนอกชุมชนดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 2567 : สัมภาษณ์)

การทำบัญชีเป็นกระบวนการจัดการในส่วนของบันทึกรายการทางการเงินการค้า ได้แก่ การเขียนบันทึก รายการทางการเงินการค้า การจำแนกแยกประเภทหมวดหมู่ทางการเงินการค้า การสรุปผลการดำเนินงาน รวมไปถึงการวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลของนักบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางการเงินการค้า เพื่อให้เจ้าของกิจการได้ทราบว่าช่วงเวลานั้น ๆ มีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของอยู่เป็น จำนวนเท่าใดและอย่างไร เพื่อเป็นปัจจัยหนึ่งประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของนักธุรกิจและประกอบ การตัดสินใจในการบริหารของเจ้าของกิจการ เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและการสูญหายของสินทรัพย์ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายและเพื่อเป็นเครื่องมือนำมาใช้ในการคำนวณภาษีที่จะต้องจ่ายแก่รัฐ ซึ่งล้วนแล้วแต่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการทั้งสิ้น

การทำบัญชีนั้นค่อนข้างมีรายละเอียดมากและซับซ้อน ตลอดจนยากต่อความเข้าใจและทำให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านวับยาง ต่างก็เกิดความสับสนเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมองว่าการทำบัญชีตามรายละเอียดข้างต้นมีความเหมาะสมสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น สำหรับการบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมียละเอียดมากมายดังข้างต้น เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้มากมาย ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกกลุ่มฯ บางรายไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีเท่าใดนัก ดังนั้นกลุ่มฯ มักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการทำบัญชีรายรับ และรายจ่ายของกลุ่มฯ เท่าใดนัก จึงเลือกที่จะไม่ทำบัญชีกันหรือหากมีการจัดทำบัญชีก็มักจะเลือกที่จะทำบัญชีอย่างง่าย ๆ ที่แสดงเพียงรายการที่เป็นรายรับ รายจ่ายและหนี้สินของกลุ่มฯ เท่านั้นทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบสถานะของกลุ่มและสามารถนำมาเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อดำเนินกิจการต่อไปได้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 2567 : สัมภาษณ์)

1.6 ข้อจำกัดในการพัฒนากลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านวับยาง

จากเอกสารงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านวับยาง ที่ทำให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยจำกัดส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการกลุ่มฯ ที่จะต้องประสบกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการ อาทิ การผลิต การตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดการเงินและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจัดทำบัญชี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการผลิต

สำหรับปัญหาด้านการผลิตที่ค้นพบนั้นมักจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนวัตถุดิบ ข้อจำกัดของวัตถุดิบ กระบวนการผลิต คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การขาดแคลนวัตถุดิบ

การขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิตเป็นปัญหาที่กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านวับยางต้องประสบอยู่เสมอ ๆ ทั้งนี้ก็ล้วนแล้วแต่มาจากหลายสาเหตุด้วยกันคือ การไม่จัดการกลุ่มด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการผลิตตามแผนธุรกิจที่ได้จัดทำไว้ กล่าวคือไม่ได้ผลิตวัตถุดิบเองเนื่องจากมีความเห็นว่าเป็นการเสียเวลาจะทำให้ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทันความต้องการของผู้บริโภค และเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิต ดังนั้นกลุ่มฯ จึงต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากแหล่งผลิตต่าง ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มฯ ยังไม่ได้นำแผนธุรกิจมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการกลุ่ม เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญและเห็นว่าการวางแผนการผลิตบางครั้งต้องมีการใช้เงินทุนซื้อวัตถุดิบเก็บไว้รอการผลิต ซึ่งในบางครั้งอาจจะส่งผลต่อความสามารถของกลุ่มในการกระทำได้กล่าวเพราะขาดแคลน เงินทุนหมุนเวียน นอกจากนี้ ผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งของการที่ซื้อวัตถุดิบมาผลิตก็คือ การที่ไม่สามารถควบคุมราคาของวัตถุดิบได้เพราะราคาของวัตถุดิบเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันที่จะต้องใช้ในการขนส่งสินค้าส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีต้นทุนที่สูงอีกด้วยเมื่อมีการขึ้นราคาน้ำมันตามกระแสโลก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 2567 : สัมภาษณ์)

สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการผลิตที่ดีจึงทำให้ไม่สามารถเตรียมวัตถุดิบที่สำคัญต่อการผลิตได้เพียงพอทั้งนี้ก็เพราะผู้ผลิตซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพหรือผลิตเพื่อพอกินพอใช้กันเองในครอบครัวและชุมชนมาเป็นการผลิตเพื่อการพาณิชย์ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, 2567 : สัมภาษณ์)

กระบวนการผลิต

กระบวนการในการผลิตของผลิตภัณฑ์จากกลุ่มพัฒนาศรีบ้านชัยยาง โดยมากมักจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างจะซ้ำ ๆ ทำให้เสียเวลาในการผลิต เช่น การผลิตปลอกหมอนและผ้ากันเปื้อน ที่ทำให้ในบางครั้งต้องทำงานซ้ำ ๆ ทำให้เสียเวลาในการผลิตสินค้า ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบก็คือการทำงานของผู้ผลิตมักจะไม่มีความแน่นอนเพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างจากการทำการเกษตร และการดูแลครอบครัวดังนั้นจึงทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องในการผลิตและไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการผลิตได้ส่งผลต่อการผลิตตามการรับสั่งซื้อ (Order) จากลูกค้า (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12 , 2567 : สัมภาษณ์)

ปริมาณ

ปัญหาปริมาณของการผลิตไม่แน่นอน อันมีผลทำให้ไม่ทันต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งนี้เป็นสาเหตุมาจากการที่กลุ่มผู้ผลิตเหล่านี้ผลิตสินค้าภายใต้แนวคิดกลุ่มพัฒนาศรีเป็นอาชีพเสริมเท่านั้นดังนั้นจึงต้องใช้เวลาว่างจากการทำงานหลักในภาคเกษตรกรรมมาผลิตสินค้าทำให้ไม่มีเวลาการผลิตและจำนวนชั่วโมงการผลิตที่แน่นอน ส่งผลต่อปริมาณการผลิตได้ไม่เพียงพอและไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้าในช่วงที่ลูกค้าต้องการสินค้าจำนวนมาก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 20, 2567 : สัมภาษณ์)

2) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มพัฒนาศรีชนบทบ้านชัยยางเป็นการประกอบการโดยการรวมกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ซึ่งสมาชิกกลุ่มฯ ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นผู้ที่มีความสนใจและความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์เท่านั้น ในการบริหารจัดการกลุ่มฯ นั้นกลุ่มผู้ผลิตยังไม่สามารถบริหารจัดการเองได้ ดังนั้นจึงต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัญหาประการต่อมาที่มักพบคือปัญหาอันเกิดจากผู้นำกลุ่ม กล่าวคือผู้นำขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็น

อย่างยิ่งในการบริหารจัดการ เช่น การทำแผนการตลาด รวมทั้งการผลิตและการเงินและการทำบัญชี ตลอดจนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมกับงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม และขาดทั้งความสามารถในการจัดการที่มีระบบและความต่อเนื่องในการทำธุรกิจ รวมทั้งขาดแนวคิดในด้านการทำธุรกิจต่าง ๆ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14, 2567 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ปัญหาด้านการบริหาร อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจากวัฒนธรรมไทยที่มักจะมองว่าจงพ้อใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ หรือมักเกรงใจกัน จึงทำให้เกิดปัญหาที่คาดไม่ถึง ส่วนใหญ่ผู้นำกลุ่มเกรงใจหรือกลัวสมาชิกจะไม่เลือกเป็นประธานกลุ่มอีก ดังนั้นจึงมักจะทำให้กลุ่มขาดระเบียบและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ มีความไว้วางใจประธานกลุ่มมากจึงให้ประธานกลุ่มรับผิดชอบทุกเรื่อง ทั้งเรื่องการผลิต การตลาด การเงิน หากได้ประธานที่ซื่อสัตย์ แต่ประธานก็ต้องเหนื่อยมากลูกน้องสบาย ในทางตรงกันข้ามหากได้ประธานที่ไม่ซื่อสัตย์ ประธานก็คงจะเพเลิดเพเลินกับการหาผลประโยชน์ใส่ตน และสาเหตุสุดท้ายอันนำมาซึ่งปัญหาด้านการบริหารก็คือ การที่หลายกลุ่มชุมชนมีปัญหาเรื่องการถ่ายทอด และฝึกฝนพัฒนาทักษะในการทำงาน ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสินค้างานฝีมือในบางกลุ่ม มีผู้เชี่ยวชาญจริงไม่กี่คน การตัดเย็บผ้าบางแบบของกลุ่มฯ มีคนทำเป็นเพียงคนเดียว หากปล่อยเลยตามเลยไม่มีการฝึกคนใหม่ขึ้นมารับช่วงอาจก่อให้เกิดความเสียหายที่คาดไม่ถึง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, 2567 : สัมภาษณ์)

3) ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดคือ ราคา ช่องทางการจำหน่ายและการส่งเสริมการขายดังรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งราคานั้น กลุ่มฯ ให้ความสำคัญกับการตั้งราคา แต่สิ่งที่น่าเป็นกังวลก็คือกลุ่มฯ ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งราคาเท่าที่ควร กล่าวคือมิได้รวมค่าแรงเป็นต้นทุนในการผลิตเนื่องจากมองว่าการนำค่าแรงมาเป็นต้นทุนนั้นจะทำให้ผลิตภัณฑ์มีราคาที่สูงขึ้นจะเป็นการยากต่อการจำหน่ายทั้งยังเห็นว่าการผลิตสินค้าให้แก่กลุ่มเพื่อนำไปจำหน่ายนั้นเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และทำให้มีเวลาได้อยู่กับครอบครัว ชุมชนเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 2567 : สัมภาษณ์)

ช่องทางการจำหน่าย (Place)

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับช่องทางการจำหน่ายก็คือ การมีช่องทางการจำหน่ายน้อยซึ่งทำให้ต้องจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่ม นอกจากนี้ปัญหาการตลาดยังรวมถึงการที่กลุ่มฯ ขาดความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องต่อแนวคิดทางธุรกิจ ขาดความชัดเจนในการสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งลูกค้า ไม่มีจุดขายหรือที่ตั้งชัดเจน ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ เมื่อพิจารณาถึงช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเว็บไซต์ต่าง ๆ นั้นก็ได้พบว่ากลุ่มเหล่านี้ยังขาดความรู้และทักษะ ตลอดจนความเข้าใจในการจำหน่ายผ่านเว็บไซต์เนื่องจากการจำหน่ายผ่านช่องทางดังกล่าวต้องอาศัยทักษะสำคัญ เช่น การใช้ภาษาในการสื่อสาร การใช้คอมพิวเตอร์ การจัดเก็บสินค้า การตรวจสอบคงคลังสินค้า การจัดส่งและเรียกเก็บเงิน ดังนั้นจึงทำให้ช่องทางดังกล่าวไม่ได้รับความนิยม(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, 2567 : สัมภาษณ์)

การส่งเสริมการขาย (Promotion)

ในการส่งเสริมการขายนั้น ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มฯ ไม่มีการส่งเสริมการขายเท่าใดนัก เพราะขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการ “ทำตลาด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการตลาดสมัยใหม่ที่ได้รวมเสนอสินค้าที่หลากหลาย เพื่อยืดลูกค้าให้อยู่กับตนอย่างยาวนาน การเน้นการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะตัว มากขึ้นทั้งด้านข่าวสารและสิ่งที่นำเสนอให้ลูกค้า และการเน้นในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าที่มีศักยภาพและโอกาสในการทำกำไรสูงให้กับธุรกิจโดยกิจการต้องการให้ลูกค้า อยู่กับกิจการอย่างยาวนานโดยเน้นกิจกรรมทางการตลาดต้องนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ภายใต้การแข่งขันที่สูง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

4) ปัญหาด้านการเงิน

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง พบว่าปัญหาของเงินทุนของกลุ่มฯ คือการขาดแหล่งเงินทุนในการให้กู้ยืมหรือช่วยเหลือเพื่อนำมาผลิตสินค้าของกลุ่ม การมีเงินทุนสำรองน้อย และการขาดเงินทุนหมุนเวียน แม้ว่ารัฐจะให้การช่วยเหลือก็ตาม แต่โดยมากก็มักจะเป็นอุปสรรคมากกว่าเรื่องเงิน และการขาดแหล่งเงินทุนที่แน่นอน ส่งผลให้กรณีที่กลุ่มได้รับยอดการสั่งซื้อ (Order) เข้ามาเป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถซื้อวัตถุดิบมาผลิตได้ ทำให้บางครั้งไม่สามารถรับการสั่งซื้อได้หรือผลิตไม่ทันตามการสั่งซื้อทำให้ลูกค้าปรับนอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนเงินถึงยังเกี่ยวกับการที่เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ ขึ้นอยู่กับปริมาณการจำหน่ายผลิตสินค้า ดังนั้นหากกลุ่มฯ ขายผลิตสินค้าได้มากก็จะทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนมาก แต่ในทางตรงกันหากกลุ่มฯ จำหน่ายสินค้าได้น้อยก็จะมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 2567 : สัมภาษณ์)

5) ปัญหาด้านการทำบัญชี

กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง มักจะไม่ค่อยได้มีการทำบัญชี เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจในการทำบัญชี ไม่เข้าใจวิธีการจดบันทึกที่ต้องชัดเจน ไม่มีการบันทึกรายรับ รายจ่าย ให้ถูกต้อง ส่งผลถึงต้นทุนของสินค้า การไม่บันทึกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการผลิตให้ถูกต้อง ทำให้ไม่รู้จักรวบรวมแผนการผลิต หรือการวางแผนการซื้อวัตถุดิบ ทำให้สินค้ามีต้นทุนสูงและเมื่อลูกค้ามีความคาดหวังว่าสินค้าชุมชนเป็นสินค้าชาวบ้านไม่น่าราคาแพง จึงจำเป็นต้องขายในราคาถูก ทำให้ไม่ทราบถึงผลกำไร หรือการขาดทุนของกลุ่มผู้ผลิต อีกทั้งยังไม่มีความพร้อมในการทำบัญชี สมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่สูงนัก ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ทำให้ไม่สามารถทำบัญชีที่เป็นระบบได้ อีกทั้งเป็นผู้สูงอายุที่มักจะมีสายตาไม่ค่อยจะดี จึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกได้ถูกต้องนัก ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มฯ เลือกที่จะทำบัญชีอย่างง่ายเพื่อให้ทราบถึงรายรับและรายจ่ายของกลุ่มเท่านั้น (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, 2567 : สัมภาษณ์)

4.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มสตรีมีความคาดหวังจะคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการมีกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง การประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีของชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางมีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ก่อนที่จะมีการเริ่มกิจกรรมกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางอย่างต่อเนื่อง และพัฒนากิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในพื้นที่ที่รับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นผลพวงจากความพยายามในการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง มีความคาดหวังจะคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการมีกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยางในช่วงที่ผ่านมา มี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 2567 : สัมภาษณ์)

1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของสมาชิกในกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้สมาชิกสามารถพัฒนาตนเองและเติบโตในทุกด้านของชีวิตได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนั้นผลที่ได้จากการพัฒนาด้านร่างกายสามารถแบ่งออกเป็นผลด้านบวกและผลด้านลบได้ดังนี้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 18, 2567 : สัมภาษณ์)

1) ความพึงพอใจในการนอนหลับและมีกำลังพอที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน: การมีระเบียบการนอนหลับที่ดีและพอใจในสุขภาพร่างกายช่วยให้สมาชิกมีพลังและกำลังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความพึงพอใจในภาวะสุขภาพของตนเอง: การรู้สึกสบายใจและมีสุขภาพที่ดีช่วยเพิ่มความมั่นใจและความสุขในชีวิตประจำวัน

3) การพัฒนาอาชีพเดิมที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว การมีสุขภาพร่างกายที่ดีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างรายได้เพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัว

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 16, 2567 : สัมภาษณ์)

1) มีการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาชีวิตอย่างมีคุณภาพ การเข้าร่วมกลุ่มช่วยให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและปรับปรุงสภาพชีวิตของตนให้ดียิ่งขึ้น

2) มีความมั่นใจในตนเอง สมาชิกได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นให้มีความมั่นใจในความสามารถและความเป็นอิสระในการพัฒนาตนเอง

3) มีเพื่อนร่วมสนับสนุน การมีเพื่อนร่วมกลุ่มที่สนับสนุนกันเป็นสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความสุขในชีวิตประจำวัน

4) กล้าแสดงบทบาทและความสามารถ สมาชิกมีความกล้าหาญในการแสดงบทบาทและความสามารถของตนเพื่อสร้างการพัฒนาในชีวิต

3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

การพัฒนาด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยางในตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างชุมชนที่แข็งแกร่งและเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมองเป็นรูปแบบของชุมชนที่มีความสามารถในการรับมือกับทั้งความท้าทายและโอกาสต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพทั้งทางส่วนบุคคลและทางสังคม การติดต่อสื่อสารระหว่างสตรีในชุมชนทุกระดับเป็นฐานสำคัญที่สร้างสรรค์ความร่วมมือและความเข้าใจในกลุ่ม เสริมสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การแสดงความคิดเห็นทางสังคมสตรีและกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างชุมชนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเป็นทางการ โดยที่สมาชิกสามารถแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและประคองชีวิตของกันและกัน การพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบกลุ่มอาชีพช่วยส่งเสริมให้สมาชิกสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว โดยการร่วมมือกันในการเลือกทำกิจกรรมหรือการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมีตลาดต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มรายได้และพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกันภายในกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีการรับรู้และเข้าใจความต้องการของกันและกัน และมีการร่วมมือกันเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคนในกลุ่ม (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, 2567 : สัมภาษณ์)

4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีและสมดุลในชีวิตประจำวันของบุคคล โดยเฉพาะในที่อยู่อาศัยของพวกเขา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพและความเต็มใจของผู้อยู่อาศัยในภาพรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่สมาชิกในกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยางตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีความคุ้มค่าและมีคุณภาพที่ดี ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่มนี้มีความพึงพอใจและมั่นใจในการอยู่อาศัยอย่างมาก เรื่องของสภาพแวดล้อมที่อยู่

อาศัยเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของบุคคล ในที่นี้ สมาชิกในกลุ่มได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่ดีในพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ ที่มีอากาศบริสุทธิ์และสะอาด และมีพื้นที่สีเขียวเพียงพอซึ่งสามารถสนับสนุนการออกกำลังกายและการพักผ่อนได้อย่างเหมาะสม การคมนาคมและการเดินทางในพื้นที่ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต สมาชิกในกลุ่มสามารถเดินทางไปใช้บริการสาธารณสุขหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย เมื่อมีความจำเป็น ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีความมั่นใจและรู้สึกสบายใจในการอยู่ในพื้นที่นี้ การมีเงินหรือรายได้นำมาใช้จ่ายตามความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญที่สนับสนุนให้มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคง และให้ความสะดวกสบายในการรับมือกับความต้องการในชีวิตประจำวัน อีกทั้งการรู้สึกว่ามีชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวันเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นใจและสุขภาพใจในการอยู่ในพื้นที่ ซึ่งการไม่รู้สึกละเลยหรือมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากพื้นที่ที่ตนเองพักอาศัย ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความพึงพอใจและมั่นใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มที่ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 19, 2567 : สัมภาษณ์)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทและการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการเสริมสร้างอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับสตรีในชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1) การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม

การรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มพัฒนาสตรีนั้น นอกจากจะมาจากการทำเดประชาคมของคนในชุมชนเพื่อหาความต้องการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับชุมชน และได้รับการส่งเสริมต่อยอดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นผู้ประสาน แนะนำหรือกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งมักจะมี ความใกล้ชิดกับชุมชนและได้รับการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย

หลังจากที่ชาวบ้านในชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแล้วนั้นก็จะมีการเรียกเก็บ “เงิน ค่าธรรมเนียมกลุ่ม” เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งยังใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนอีกด้วย ในการบริหารจัดการกลุ่มนั้น จะเป็นลักษณะของคณะกรรมการบริหารกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน ฝ่ายตรวจสอบ เลขานุการ เจริญกิจ บัญชี ประชาสัมพันธ์ การตลาด ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ คณะกรรมการบริหารกลุ่ม และสมาชิกผู้ถือหุ้น

สำหรับกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง นั้นได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการเมื่อ ปี พ.ศ. 2537 และได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง เมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยการแนะนำของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางช่อง โดยกลุ่มจะได้รับการช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น การได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ การหาช่องทางทางการตลาดเพื่อจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำให้มีบทบาทกว้างไกลรวมทั้งมีเครือข่ายต่าง ๆ ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก 34 คน

หลังจากที่คนในชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแล้วนั้นจะมีการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมกลุ่ม (แรกเข้า) เพื่อแสดงเจตจำนงถึงการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม กลุ่มก็จะได้คัดเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่ต่างๆ ซึ่งตำแหน่งต่างๆ ภายในกลุ่มนั้นส่วนใหญ่แล้วจะได้มาจากการเลือกตั้งกันเองของสมาชิกกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน ฝ่ายตรวจสอบ เลขานุการ เภรณญิก บัญชี ประชาสัมพันธ์ การตลาด ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ คณะกรรมการ การบริหารกลุ่มและสมาชิกผู้ถือหุ้น หลังจากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม กลุ่มก็จะได้ตกลงกฎระเบียบ และข้อปฏิบัติของกลุ่มซึ่งได้มาจากการตกลงร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มฯ จะมีการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อติดตามการดำเนินงาน ประเด็นในการประชุม ได้แก่ เรื่องการเงินการทำบัญชี การบริหารจัดการ การวางแผนในการจัดซื้อวัตถุดิบ ในการประชุมทุกครั้งจะมีการจดบันทึกการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ

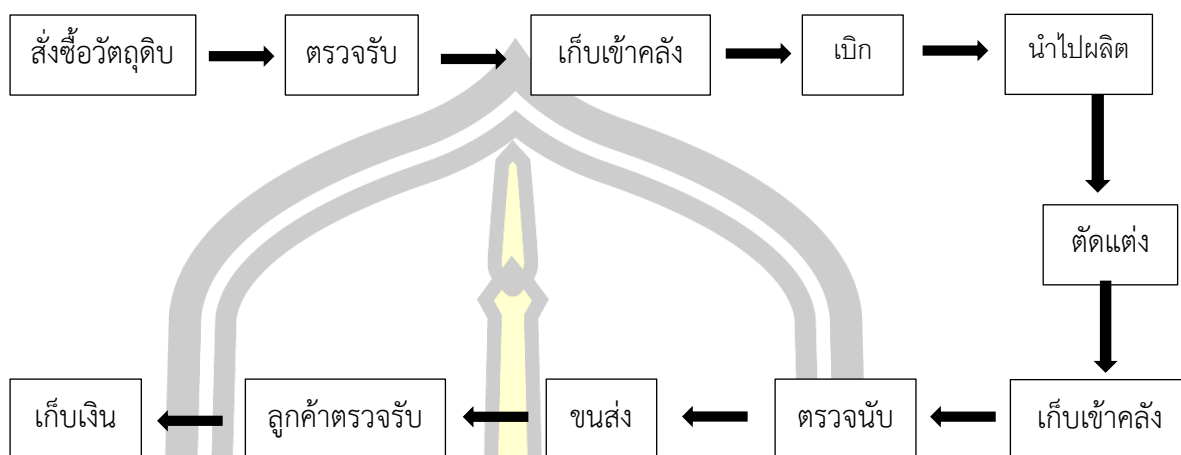
การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของภายในกลุ่มแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้างกลุ่ม ส่วนที่ 2 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการผลิต สมาชิกกลุ่มฯ ทุกคนต้องสามารถอยู่ในทุกกระบวนการการผลิตได้ทุกผลิตภัณฑ์

การวางแผนและการจัดทำแผนธุรกิจ

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มและได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม ตลอดจนทั้งได้มี การกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกันให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามแล้ว การผลิตสินค้าออกจำหน่ายนั้นการวางแผนการผลิตก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง กลุ่มได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการผลิตเป็นอย่างยิ่งโดยสิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือการที่กลุ่มได้มีการเขียนแผนธุรกิจ ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม นอกจากนี้แผนธุรกิจยังทำให้ทราบถึงสถานการณ์ทางการเงิน ที่จะมีกำไรหรือขาดทุนในการทำกิจการระบุถึงการใช้เงินทุน วัตถุดิบ และแรงงาน การคาดคะเน ถึงต้องการประสิทธิภาพและบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

การจัดการด้านการผลิต

การจัดการด้านการผลิตสินค้าและบริการเป็นสิ่งที่กลุ่มคำนึงถึง เพราะในการประกอบกิจการ นั้นกลุ่มมีความจำเป็นที่จะต้องมีการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่สามารถสนองความต้องการของผู้ซื้อได้ สำหรับการวางแผนการผลิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางนั้นโดยมากก็มักจะมีการละเอียดโดยคำนึงถึงวิธีการในการผลิต ใช้วิธีการผลิตด้วยสมาชิกภายในกลุ่ม ปัจจุบันกำลังการผลิตที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มมีจำนวน 34 คน ทำหน้าที่เป็นแรงงานหลักในการผลิตสินค้า มีส่วนร่วมในการผลิตทุกขั้นตอน แต่ทั้งนี้กลุ่มได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความชำนาญและความสมัครใจของสมาชิกเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้มาตรฐานและสามารถจัดส่งให้ผู้ซื้อได้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผังการผลิตดังนี้

การจัดการตลาด

การจัดการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ เพราะเมื่อวัตถุดิบได้ผ่านกระบวนการผลิตจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์เป็นผลิตภัณฑ์ ที่พร้อมจะส่งต่อถึงผู้บริโภคหรือผู้ซื้อได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดการด้านการตลาดที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคหรือผู้ซื้อได้ทั่วถึง และตรงกลุ่มเป้าหมายที่ได้วางแผนการผลิตไว้ สำหรับการกำหนดราคา กลุ่มจะพิจารณาจากต้นทุนการผลิตเป็นหลักแล้วจึงกำหนดกำไรที่ต้องการ โดยเริ่มจากการคำนวณต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ต่อสินค้า 1 ชิ้น จากนั้นจึงเพิ่มผลกำไรที่ต้องการขึ้นละ 100 – 150 บาท ในกรณีที่มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากหรือที่เรียกว่าการขายส่งนั้น กลุ่มจะปรับลดราคาลงประมาณ ผืนละ 80-100 บาท ต่อการสั่งซื้อนั้นๆ ส่วนช่องทางการจำหน่าย กลุ่มได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังนี้ การจำหน่ายราคาส่งให้กับพ่อค้าที่มาสั่ง การจำหน่ายให้กับลูกค้ารายย่อยที่เดินทางมาสั่งสินค้าที่กลุ่มด้วยตนเอง รวมถึงการจำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานราชการ

การจัดการบัญชีและตรวจสอบ

การจัดการด้านการเงินและการทำบัญชีของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง เป็นประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาในการจัดการกลุ่มๆ เพราะการจัดการการเงินและการทำบัญชียิ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบการธุรกิจตั้งแต่แรกเริ่มของการก่อตั้งกลุ่มที่จะต้องใช้เงินเพื่อเป็นทุนในการเริ่มต้นกิจกรรมต่าง ๆ การทำบัญชีเป็นกระบวนการจัดการในส่วนของการบันทึกรายการทางการเงินการได้แก่ การเขียนบันทึก รายการทางการเงิน การจำแนกแยกประเภทหมวดหมู่ทางการเงิน การสรุปผลการดำเนินงาน รวมไปถึงการวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลของนักบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางการเงินเพื่อให้เจ้าของกิจการได้ทราบว่าช่วงเวลานั้น ๆ มีสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของอยู่เป็นจำนวนเท่าใดและอย่างไร การทำบัญชียิ่งขึ้นนั้นค่อนข้างมีรายละเอียดมากและซับซ้อน ตลอดจนยากต่อความเข้าใจและทำให้สมาชิกกลุ่มต่างก็เกิดความสับสนเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมองว่าการทำบัญชีตามรายละเอียดข้างต้นมีความเหมาะสมสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น

สำหรับการทำบัญชีของกลุ่มนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมียละเอียดมากมายดังข้างต้น เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้มากมาย ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกกลุ่มบางรายไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีเท่าใดนัก ดังนั้นกลุ่มจึงเลือกที่จะทำบัญชีอย่างง่าย ๆ ที่แสดงเพียงรายการที่เป็นรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของกลุ่มเท่านั้นทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบสถานะของกลุ่มและสามารถนำมาเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อดำเนินกิจการต่อไปได้

ข้อจำกัดในการการพัฒนากลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง

ปัญหาด้านการผลิต

การขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิตเป็นปัญหาที่กลุ่มต้องประสบอยู่เสมอ กลุ่มยังไม่ได้นำแผนธุรกิจมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการกลุ่ม เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญและเห็นว่ากรวางแผนการผลิตบางครั้งต้องมีการใช้เงินทุนซื้อวัตถุดิบเก็บไว้รอการผลิต นอกจากนี้ผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือ การที่ไม่สามารถควบคุมราคาของวัตถุดิบได้เพราะราคาของวัตถุดิบเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันที่จะต้องใช้ในการขนส่งสินค้า ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีต้นทุนที่สูงอีกด้วยเมื่อมีการขึ้นราคาน้ำมันตามกระแสโลก ในการผลิตสินค้าจากกลุ่มโดยมากมักจะเป็นสินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างจะช้า ๆ ทำให้เสียเวลาในการผลิต ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบก็คือการทำงานของผู้ผลิตมักจะไม่มีความแน่นอนเพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างจากการทำการเกษตร และการดูแลครอบครัว ดังนั้นจึงทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องในการผลิตและไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ส่งผลต่อปริมาณการผลิตได้ไม่เพียงพอและไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้าในช่วงที่ลูกค้าต้องการสินค้าจำนวนมาก

ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางเป็นการประกอบการโดยการรวมกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่นั้นจะเป็นผู้ที่มีความสนใจและความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์เท่านั้น กลุ่มผู้ยังไม่สามารถบริหารจัดการเองได้ ดังนั้นจึงต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัญหาประการต่อมาที่มักพบคือปัญหาอันเกิดจากผู้นำกลุ่ม กล่าวคือผู้นำขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการ เช่น การทำแผนการตลาดรวมทั้งการผลิตและการเงินและการทำบัญชี ตลอดจนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมกับงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม และขาดทั้งความสามารถในการจัดการที่มีระบบและความต่อเนื่องในการทำธุรกิจ รวมทั้งขาดแนวคิดในด้านการทำธุรกิจต่าง ๆ

ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดคือ ราคา ช่องทางการจำหน่ายและการส่งเสริมการขายดังรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งราคาดังนั้น กลุ่มฯ ให้ความสำคัญกับการตั้งราคา แต่สิ่งที่น่าเป็นกังวลก็คือกลุ่มฯ ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งราคาเท่าที่ควร กล่าวคือมิได้รวมค่าแรงเป็นต้นทุนในการผลิตเนื่องจากมองว่าการนำค่าแรงมาเป็นต้นทุนนั้นจะทำให้ผลิตภัณฑ์มีราคาที่สูงขึ้นจะ

เป็นการยากต่อการจำหน่ายทั้งยังเห็นว่าการผลิตสินค้าให้แก่กลุ่มเพื่อนำไปจำหน่ายนั้นเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และทำให้มีเวลาได้อยู่กับครอบครัว ชุมชนเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้

ปัญหาด้านการเงิน

การขาดแหล่งเงินทุนในการให้กู้ยืมหรือช่วยเหลือเพื่อนำมาผลิตสินค้าของกลุ่ม การมีเงินทุนสำรองน้อย และการขาดเงินทุนหมุนเวียน แม้ว่ารัฐจะให้การช่วยเหลือก็ตาม แต่โดยมากก็มักจะเป็นอุปสรรคมากกว่าเรื่องเงิน และการขาดแหล่งเงินทุนที่แน่นอน ส่งผลให้กรณีที่กลุ่มได้รับยอดการสั่งซื้อเข้ามาเป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถซื้อวัตถุดิบมาผลิตได้ ทำให้บางครั้งผลิตไม่ทันตามการสั่งซื้อ

ปัญหาด้านการทำบัญชี

กลุ่มมักจะไม่ค่อยได้มีการทำบัญชี เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจในการทำบัญชี ไม่เข้าใจวิธีการจดบันทึกที่ต้องชัดเจน ไม่มีการบันทึกรายรับ รายจ่าย ให้ถูกต้อง อีกทั้งไม่มีความพร้อมในการทำบัญชี สมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่สูงนัก ทำให้ไม่สามารถทำบัญชีที่เป็นระบบได้ อีกทั้งเป็นผู้สูงอายุที่มักจะมีสายตาไม่ค่อยจะดีจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกได้ถูกต้องนัก

2) ผลการการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา จากการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก พบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายของสมาชิกมีความพึงพอใจกับการนอนหลับ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องการทำงานหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน) มีความพึงพอใจกับภาวะสุขภาพของตนเอง โดยการเจ็บป่วย ตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหรือการทํากิจกรรมต่างๆ มีการพัฒนาอาชีพเดิมที่ตนเองเคยปฏิบัติสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา สมาชิกรู้สึกเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความมั่นใจตนเองกล้าแสดงบทบาท ความสามารถของตนเองให้เกิดการพัฒนา และสมาชิกรู้สึกมีเพื่อนร่วมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง

การพัฒนาด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองทราย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสตรีในชุมชนทุกระดับ มีการแสดงความคิดเห็นทางสังคมสตรี ก่อให้เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างความสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบกลุ่มอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว แบ่งปันผลประโยชน์สู่

สังคมที่สตรีอาศัยอยู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนพอใจกับการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น พอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ ภายในกลุ่ม เนื่องจากสภาพการเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มสตรีบ้านชัยยางตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา อยู่แบบพี่แบบน้อง พึ่งพาอาศัยกัน และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐานใน การดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ดีต่อสุขภาพ การคมนาคมสัญจรในพื้นที่มีความสะดวก เมื่อเจ็บป่วยสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น อีกทั้งมีเงินหรือรายได้นำมาใช้จ่ายตามความจำเป็น และรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน จึงไม่รู้สึกว่าไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากพื้นที่ที่ตนเองพักอาศัย

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมาจากการศึกษามีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1)การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา

การจัดตั้งกลุ่ม กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการเมื่อ ปี พ.ศ. 2537 และได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง เมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยการแนะนำของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางแพ ที่ได้ชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพ โดยกลุ่มจะได้รับการช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น การได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลุ่มและผลิตภัณฑ์ การหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำให้มีบทบาทกว้างไกลรวมทั้งมีเครือข่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เมื่อปี พ.ศ. 2540 กรมพัฒนาชุมชนได้จัดสรรงบประมาณ ตามโครงการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) โครงการกลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าประมาณ 25,000 บาท โดยได้รับจักรเย็บผ้า 1 หลัง กรรไกรตัดผ้า เข็ม ด้าย และผ้า ปี 2541 กลุ่มได้รับการสนับสนุนตามโครงการผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง จากนิคมสร้างตนเองลำตะคอง กรมประชาสัมพันธ์ จำนวนเงิน 76,000 บาท เนื่องจากได้เห็นข้อดีของการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาวิ ฤกษ์ณฤติ (2559) ได้อธิบายไว้ว่า การรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นนอกจากจะมาจากการทำเวทีประชาคมของคนในชุมชนเพื่อหาความต้องการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ค้นหามุมปัญหาและวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มที่เหมาะสมกับชุมชน และได้รับการส่งเสริมต่อยอดโดย

หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นผู้ประสาน แนะนำหรือกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังมีการจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบด้วยกัน

การจัดการการผลิต พบว่า กลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการผลิต แต่เป็นการวางแผนการผลิตแบบง่ายไม่เป็นทางการ ผ่านการประชุมกลุ่ม เนื่องจากมองว่าการจัดทำแผนธุรกิจเป็นเรื่องไกลตัว มีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการจัดทำ ทั้งนี้กลุ่มจะให้ความสำคัญกับการผลิตในช่วงที่ก่อนเปิดภาคการศึกษาประจำปีของนักเรียน ซึ่งจะมีความต้องการของผู้บริโภคสูงกว่าปกติ โดยกลุ่มจะมีการประชุมเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต และการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อารยา ญาณพิบูลย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดหนองบัวลำภูสู่การเป็นธุรกิจเพื่อสังคม ที่ได้อธิบายไว้ว่า กลุ่มไม่มีการวางแผนการผลิตและไม่ได้มีการจัดทำแผนธุรกิจ แต่กลุ่มได้วางแผนการผลิตแบบง่าย ๆ และไม่เป็นทางการ โดยผ่านการประชุมกับสมาชิกกลุ่มในทุก 15 วัน ประการสำคัญ กลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตประเภทต่าง ๆ จากหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งมีความครอบคลุมหลากหลายด้านเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มฯ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณ การสนับสนุนด้านองค์ความรู้ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต

การจัดการการตลาด พบว่า กลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อแปรรูปให้มีความหลากหลายและแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์เดิมของกลุ่ม ฯ หรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่น ๆ ที่มีลักษณะการดำเนินกิจการคล้ายคลึงกันส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ขาดอัตลักษณ์ ตลอดจนกลุ่มมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่าย ทำให้มีแต่ฐานลูกค้าเดิมเพราะกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ประการสำคัญขาดความรู้ในการจัดการในการทำตลาดออนไลน์ เช่น การขาดบุคลากรที่มีความรู้มาทำหน้าที่ดูแลการตลาดช่องทาง Facebook ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์ดังกล่าว ทำให้กลุ่ม ฯ ต้องประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาคนดูแลและรับผิดชอบทำการตลาดออนไลน์ เพราะสมาชิกกลุ่มขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลและจัดการการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อารยา ญาณพิบูลย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดหนองบัวลำภูสู่การเป็นธุรกิจเพื่อสังคม ที่ได้อธิบายไว้ว่า ในการกำหนดราคาทุกครั้งนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาและเห็นชอบจากสมาชิกกลุ่มด้วย อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากหรือที่เรียกว่าการขายส่งนั้น กลุ่มจะปรับลดราคาลงประมาณกิโลกรัมละ 1-2 บาท ต่อการสั่งซื้อนั้น ๆ สำหรับช่องทางการจำหน่าย กลุ่มได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านหลายช่องทางด้วยกัน ได้แก่ การจำหน่ายราคาส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง การจำหน่ายให้กับลูกค้ารายย่อยที่เดินทางมาซื้อสินค้าที่กลุ่มด้วยตนเอง รวมถึงการออกงานจำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานราชการ หรือการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook และ Line อีกด้วย อย่างไรก็ตามกลุ่มได้มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการ

ขายใน 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ การให้ทดลองรับประทานสินค้า (การชิม) การลดราคา และการให้ผลิตภัณฑ์เพิ่ม (การแถม) เมื่อซื้อครบตามจำนวนที่กลุ่มตั้งไว้

การจัดการการเงินและบัญชี พบว่า กลุ่มมีเพียงการทำบัญชีแบบเดิม ซึ่งมีเพียงข้อมูลการทำรายรับรายจ่ายเท่านั้นเพราะสมาชิกกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องอย่างเต็มรูปแบบ ถึงแม้จะมีสมาชิกกลุ่มบางรายได้รับโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้จากการฝึกอบรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ แต่สมาชิกกลุ่มรายอื่น ๆ ก็ยังไม่สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการทำบัญชีที่ฝ่ายบัญชีจัดทำขึ้นได้ ทำให้กลุ่มต้องหันกลับไปทำบัญชีแบบดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ญาณพิบูลย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดหนองบัวลำภูสู่การเป็นธุรกิจเพื่อสังคม ที่อธิบายไว้ว่า กลุ่มได้มีการจดบันทึกกิจกรรมทางการเงินหรือการจัดทำบัญชีแบบไม่เป็นทางการ โดยมีการระบุเพียงแค่ รายรับและรายจ่าย จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเท่านั้น

ข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการพัฒนากลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางในหลายด้านต่าง ๆ พบว่า 1) ด้านการผลิต การขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิต การวางแผนธุรกิจที่ไม่ชัดเจน ควบคุมราคาวัตถุดิบไม่ได้ การผลิตสินค้าที่มีกระบวนการที่ซ้ำซ้อน และความไม่แน่นอนในการทำงานของผู้ผลิต 2) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการ ขาดทั้งความสามารถในการจัดการที่มีระบบและความต่อเนื่อง และขาดแนวคิดในด้านการทำธุรกิจ 3) ด้านการตลาด การขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งราคา การขาดการค้ำค่าแรงมาเป็นต้นทุนในการผลิต และการขาดการประเมินค่าของชุมชน 4) ปัญหาด้านการเงิน การขาดแหล่งเงินทุนในการผลิต การขาดเงินทุนสำรองและการขาดเงินทุนหมุนเวียน 5) ด้านการทำบัญชี ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ค่องยได้มีการทำบัญชี การขาดความรู้และความเข้าใจในการทำบัญชี การไม่มีการบันทึกรายรับรายจ่าย ให้ถูกต้อง และขาดความพร้อมในการทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาวี กลุณยะภูดี (2559) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การประกอบธุรกิจชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพราะคนในชุมชนสามารถนำ “ทุนชุมชน” ที่มีอยู่มาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ เสริมให้กับชุมชนโดยการใช้เวลาร่วมจากการทำงานภาคเกษตรทั้งการทำไร่และการทำนา นอกจากนี้ยังทำให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น ทำให้ลดปัญหาคนว่างงาน ลดปัญหาการหย่าร้างและทำให้คนด้อยโอกาสทางสังคม เช่น คนชรา เด็ก สตรี ผู้เลิกลาเสพติด ได้รับ การพิจารณาในการมาทำงานเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลายกลุ่มเช่นกัน ที่ประสบความสำเร็จและประสบความสำเร็จด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป

2) ผลการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ

ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สานิต ศิริวิศิษฐกุล ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ และคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีมีความคาดหวังจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการมีกลุ่มพัฒนาสตรี การประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งการประเมิน สถานการณ์และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย พบว่าคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของสมาชิกมีความพึงพอใจกับการนอนหลับ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องการทำงานหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน) มีความพึงพอใจกับภาวะสุขภาพของตนเอง โดยการเจ็บป่วย ตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหรือการทำกิจกรรมต่างๆ มีการพัฒนาอาชีพเดิมที่ตนเองเคยปฏิบัติสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ อนรรฆ อีสเฮาะ ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สมาชิกรู้สึกเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความมั่นใจตนเองกล้าแสดงบทบาท ความสามารถของตนเองให้เกิดการพัฒนา และสมาชิกรู้สึกมีเพื่อนร่วมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2549) ได้วิจัยเรื่อง โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน 4 จังหวัด 4 ภาค) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญได้แก่ ความกล้าแสดงออก ปัจจัยด้านการเมืองได้แก่ ความรู้ด้านการเมือง ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารหรือแนวทางการพัฒนาของอบต. และการประชาสัมพันธ์ตัวเอง ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ (1) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (2) ความรู้สึกอยากพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (3) ความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม (4) การรับรู้ว่ามีคนในชุมชนให้โอกาสและยอมรับผู้หญิงมากขึ้น และ (5) การสนับสนุนจากครอบครัว

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างสตรีในชุมชนทุกระดับ มีการแสดงความคิดเห็นทางสังคมสตรี ก่อให้เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างความสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบกลุ่มอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรีและครอบครัว แบ่งปันผลประโยชน์สู่สังคมที่สตรีอาศัยอยู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนพอใจกับการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น พึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ ภายในกลุ่ม เนื่องจากสภาพการเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มสตรีบ้านชัยยางตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อยู่แบบพื้แบบน่อง พึ่งพาอาศัยกัน และให้ความ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐานใน การดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ สอดคล้องกับ วรรณดี เกตแก้ว (2552) ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบคุณลักษณะ ของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้ ผลการศึกษาวิจัยพบว่าคุณลักษณะมีของผู้นำการบริหาร มี 2 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลมี ด้านความร่วมมือ ด้านวิชาการ ด้านเอาใจใส่ต่อผู้ตาม ด้านการเปลี่ยนสภาพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะผู้นำสตรี ที่เอื้อต่อความสำเร็จด้านการให้ความอิสระแก่ผู้ตามการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การแบบอย่างการสอน การประเมินผลของการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน การประชุมเพื่อพูดคุยและทบทวนการสอน การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ตามการทำตนให้ เป็นที่เคารพศรัทธาและไว้ใจ การอธิบายทิศทางเป้าหมาย

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ดีต่อสุขภาพ การคมนาคม สัญจรในพื้นที่ที่มีความสะดวก เมื่อเจ็บป่วยสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น อีกทั้งมีเงินหรือรายได้ นำมาใช้จ่ายตามความจำเป็น และรู้สึกว่าการใช้ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน จึงไม่รู้สึกว่าไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากพื้นที่ที่ตนเองพักอาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญเพชรสุศิริ (2549) ได้วิจัยเรื่อง โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน 4 จังหวัด 4 ภาค) ที่อธิบายว่า สอดคล้องกับ ออมทิพย์ เมฆรักษาวานิช และคณะ ได้วิจัยเรื่องบทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษามีพบว่า บทบาทการสื่อสารที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิงได้แก่ 1) การเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ 2) การเป็นช่องทางการรับรู้ข่าวสาร 3) การกลั่นกรองข้อมูล 4) การเป็นตัวช่วยในกระบวนการตัดสินใจ 5) การเป็นกลไกการเร่ง กระบวนการพบปะแสดงความความคิดเห็น 6) การเป็นตัวเชื่อมต่อการสื่อสารในแนวนอน 7) การเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใส 8) การเป็นเวทีสื่อสารทางความคิด 9) การสร้างการมีส่วนร่วม 10) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง 11) การเป็นปากเสียงให้กลุ่มต่าง ๆ และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน 12) การรวบรวมความสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ด้านร่างกาย ควรส่งเสริมการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพร่างกายของสมาชิก เช่น การจัดกิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ หรือการสนับสนุนในการพัฒนาทักษะทางกายภาพ เพื่อให้สมาชิกสามารถรักษาสุขภาพและความพึงพอใจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านจิตใจ ควรสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการที่สามารถช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตใจและความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม โดยเน้นไปที่การให้ความรู้ การส่งเสริมการพัฒนา

ทักษะด้านจิตใจ เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก หรือการให้การปรึกษาทางจิตใจและส่งเสริมสุขภาพจิต

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชน โดยเน้นไปที่การพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบกลุ่มอาชีพ ซึ่งสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพในชุมชนได้ เช่น การสร้างเครือข่ายทางสังคม การให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพและการส่งเสริมสุขภาพจิต

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ควรสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการรักษาและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีในพื้นที่ เช่น โครงการดูแลรักษาสีเขียวเพื่อให้น้ำใจว่าสภาพแวดล้อมในพื้นที่ยังคงดีและเหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการสนับสนุนในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่อาจมีการเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการปกป้องและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนในด้านการเงิน เพื่อช่วยในการสร้างโอกาสให้สตรีสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจหรือโครงการส่วนตัว

3.2 ข้อเสนอแนะต่อการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาทักษะความรู้และทักษะทางอาชีพที่จำเป็นให้กับสตรีในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ การจัดการธุรกิจ หรือการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเอง

2. ควรมีวิจัยการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย สนับสนุนให้สตรีสามารถเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายกับผู้อื่นในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และโอกาสในการพัฒนา

3. ควรมีวิจัยส่งเสริมให้สตรีเข้าร่วมการตัดสินใจ สนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้พวกเขารู้สึกมั่นใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. สำนักงาน
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กฤษฎากมล ชื่นอิม. (2555). คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อมในชุมชน
จังหวัด สมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลเวช
ปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัษคริเตียน.
- กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2547). วิสาหกิจชุมชน. สำนักพัฒนาเกษตรกรรมส่งเสริม
การเกษตร. เข้าถึงได้จาก : www.doae.go.th [22 กันยายน 2566].
- จตุพร เสถียรคง. (2557). กลยุทธ์แห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการภาครัฐของไทย. ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จักรี สว่างไพร. (2552). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการ การอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะรัฐศาสตร์และ นิติศาสตร์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการ
บริหารจัดการ.
- จันทนา ศรีธรรมมา. (2538). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชนบท จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนพงษ์ อาภรณ์พิศาล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนใน
ภาคกลางของประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
สยาม.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ (2547). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครราชสีมา: เอเชียสาส์น.
- ชุมพร น้าแสงและคณะ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาลศูนย์
การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก. นครนายก:
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โชติ แยมแสง. (2556). กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัด
ปทุมธานี. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์. (2548). วิสาหกิจชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1
จังหวัด ชัยนาท (เอกสารวิชาการ). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ดอกจันทร์ คำมรัตน์, บุญทัน ดอกไธสง, และ อิมรอน มะลูลิ้ม. (2552). กลยุทธ์ในการบริหารของ
บริษัท เอ็นอีซี โทคิน อิเล็กทรอนิกส์(ประเทศไทย) จำกัด. คนเมื่อ 16 มกราคม 2567,
จาก<http://www.grad.vru.ac.th/download4/141.pdf>
- ดุษฎี นาคเรือง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา.
วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา, 9(17): 69-77.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2554). หลักการบริหารจัดการ. พี เอ็น เค แอนด์ สกาย พรินต์, กรุงเทพฯ

มหานคร.

- ทรงศักดิ์ ทองพันธ์. (2555). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจภูธรบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2560). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน.วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 12(2): 11-24
- ทิพย์วัลย์ เรืองขจร. (2554). วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- นงนุช สุระเสน. (2561). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- นัฐพงศ์ เทพจารี. (2549). เอกสารการประกอบสัมมนาประมวลวิสัยทัศน์สงขลา. (สงขลา : มปท, 2549).
- นิพนธ์ คันธเสวี. (2525). เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติเรื่อง ภาวะสังคมไทย. กรุงเทพฯ. 2525.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย
- ปณิศา มีจินดา. (2554). กลยุทธ์การตลาดและการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:บริษัทธรรมสาร
- มุสดี ทิพทัส and others. (2549) สถาปัตยกรรมหลัง พ.ศ.2540: วิฤตการณ์และทางเลือกของสถาปนิกไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2549). โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders) ต่อการมี ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 จังหวัด 4 ภาค, รายงานวิจัย, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์. (2554). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการใสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์ม น้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเจ้าจังหวัดชุมพร.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2526). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบันในการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

- ภัทรธิดา วัฒนาพรรณกิตติ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 10(2): 17-26.
- ภัทรธิดา สุขสง่า และ พรรณทิพา ศักดิ์ทอง. (2557). การทดสอบเบื้องต้นแบบประเมินผลลัพธ์ด้าน การใช้ยาที่ได้ จากการรายงานของผู้ป่วยสำหรับคุณภาพชีวิตด้านยาโดยมใช้วิธีเชิง ผสมผสาน. วารสารไทยเภสัชศาสตร์ และวิทยาการสุขภาพ, 9(4), 203-212.
- มนัสสรุสา ศรีหาพันธุ์รูป กนกอร บุญมี และรมณ นิลพงษ์. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ปลุกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้าง เสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC”. 864-874.
- มนัสสรุสา ศรีหาพันธุ์รูป กนกอร บุญมี และรมณ นิลพงษ์. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ปลุกหม่อน เลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด ขอนแก่น การประชุมวิชาการและ นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรม ไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC”. 864- 874.
- ยุวดี ลีลัคณาวิระ. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับคุณภาพชีวิตเด็กวัยก่อนเรียน. ใน แรงงานย้ายถิ่น เขตอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต (พยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรรณดี เกตุแก้ว. (2552). การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้, ปริญญา การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ กุฎีเกียรติกุล. (2546). การพัฒนาชนบทกับการส่งเสริมการเกษตร. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการ เกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- วาริพร ชูศรี. (2560). แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขา OTOP ระดับ 5 ดาว เพื่อการ เข้าสู่ตลาดอาเซียน กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนือ หมู่ที่ 8 อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสงขลา[ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. วารสารจัดการสมัยใหม่. 15(2), 45-55
- วาริพร ชูศรี. (2560). แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้ากรงนกเขา OTOP ระดับ 5 ดาว เพื่อการเข้าสู่ตลาดอาเซียนกรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตบ้านหัวดินเหนือ หมู่ที่ 8 อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสงขลา, Modern Management Journal. 15(2): 45-56; กรกฎาคมธันวาคม, 2560.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- วิภาวี ฤกษ์นฤต. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิมลสิริ กุญชรนท, ณัฐชนน มาพิจารณ์,อิสราพร กล่อมกล้านุ่ม และณัฐพล บ้านไร่. (2563). การ

พัฒนา วิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ:กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร.รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ (CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ 19 (น. 671-678).ลำปางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2549).แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ. คนเมื่อ มกราคม 2553, จาก <http://www.wiruch.com/articles>

วิโรจน์นิติ. (2551). การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบล สหกรณ์ กิ่งอำเภอมะเอน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.

ศราวุธ สังข์วรรณะ. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดสุพรรณบุรี. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ (ปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

सानิต ศิริวิศิษฐกุล. (2550). คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี: วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, รายงาน การวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สุกัญญา มาลาอี. (2547). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุธี ขวัญเงิน. (2559). หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 10. ซีเอ็นยูเคชั่น, กรุงเทพมหานคร.

สุภาพร ลอยวัฒนกุล. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน. วารสารราชชนกรินทร์, 13(29): 251-258.

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. (2540). เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด, โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่, 2540.

เสรี พงศ์พิศ. (2552). คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ : พลัญญา.

เสรีพงศ์พิศ,วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์แรกพินิจ. (2544). วิสาหกิจชุมชน:แผนแม่บทแนวคิดแนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญาไทย.

แสวง รัตนมงคลมาศ. (2534). ทฤษฎีสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ชมรมนักพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อริยญา อุดลย์เดช. (2558). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องไคร้รุ่งเรือง ตำบลรัง กำใหญ่ อำเภอยี่มาย จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 .2087-2094.

ออมทิพย์ เมฆรักษาวานิช และคณะ. ชุดโครงการสื่อสารเพื่อชุมชน : บทบาทการสื่อสารการ

เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น, รายงานวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

อารยา ญาณพิบูลย์. (2562). แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดหนองบัวลำภูสู่การเป็นธุรกิจเพื่อสังคม, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Frese, M. (2000). Success and failure of microbusiness owners in Africa: A psychological approach. Westport, CT: Greenwood.

Frey, Bruno S. and Luethi, Roger and Osterloh, Margit, Community Enterprises - An Institutional Innovation (April 29, 2011). CESifo Working Paper Series No. 3428, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1831123> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1831123>

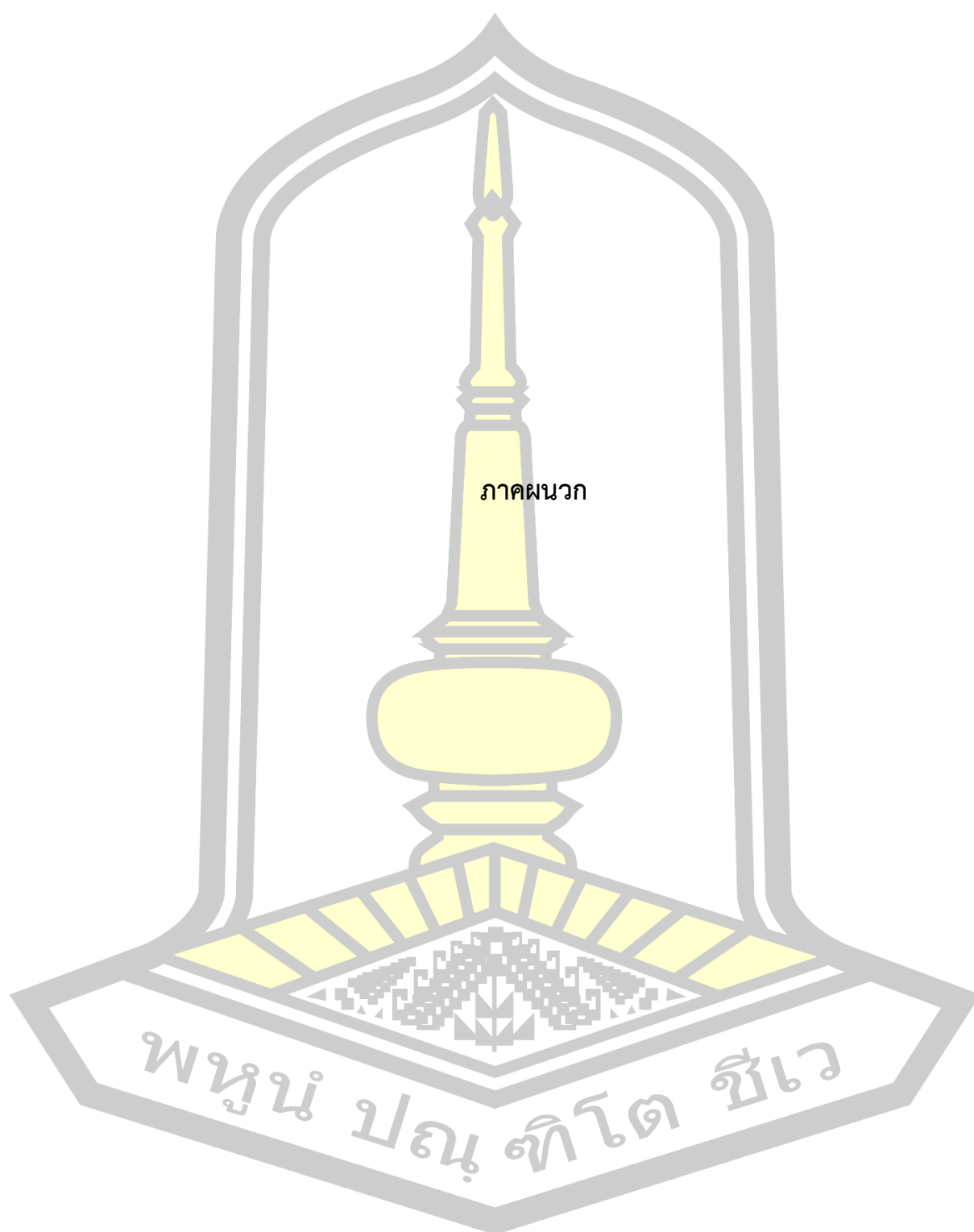
Kotas, M. (2015). Key success factors for social services organizations in Poland. Management, 19(2), 122-135.

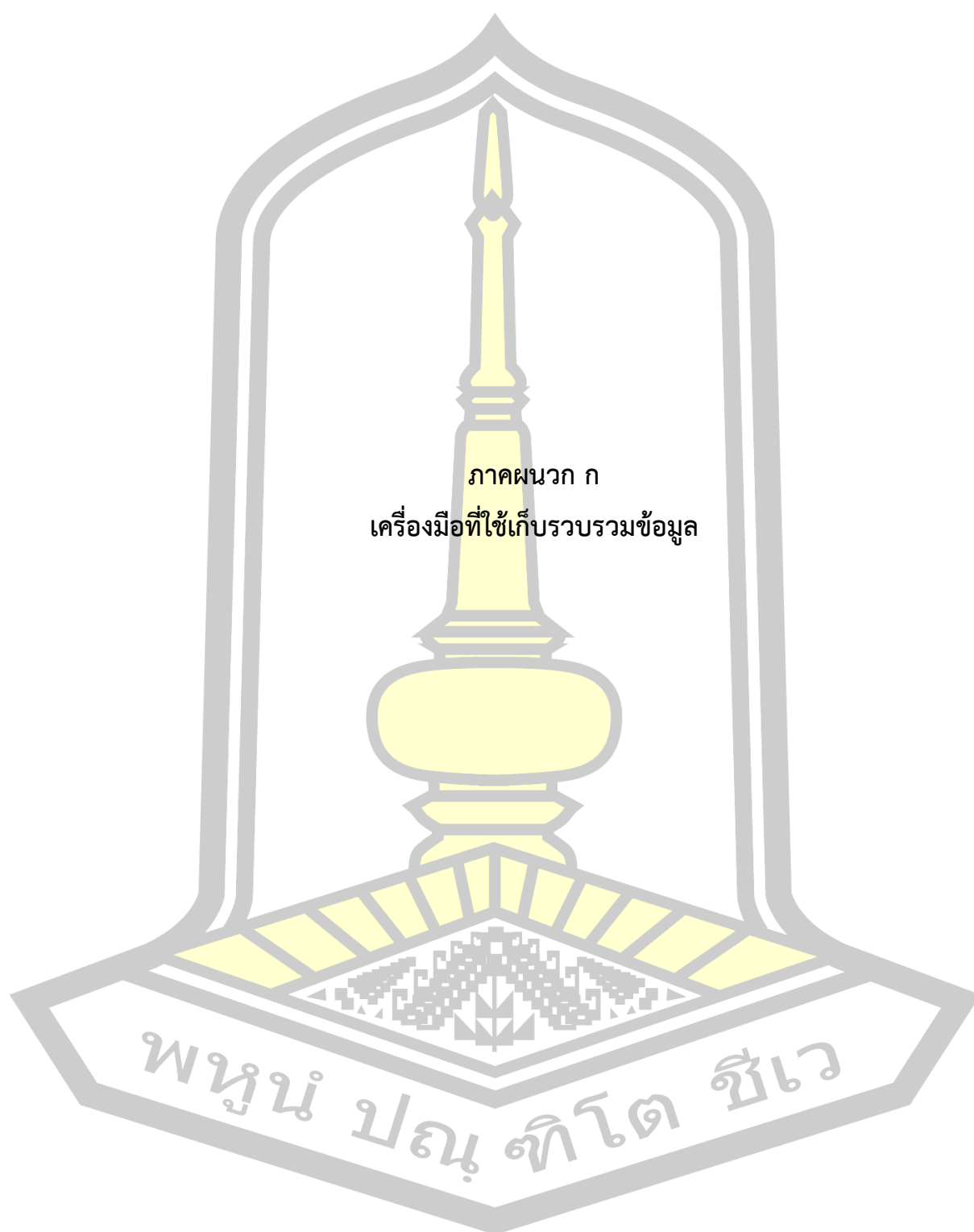
Pearce, J.A & Robinson, R.B. (2000). Strategic management. NJ : McGraw-Hill. Pitts, Robert A. and Lei, David. (2000). Strategic Management: Building and Sustaining Competitive Advantage. 2nd U.S.A: South-Western Publishing.

Robbins and Coulter. (2007). Organization Theory: Structure, Design, and Applications. New Jersey: Prentice-Hall. based tourism enterprise. International Centre for Responsible Tourism (ICRT) Occasional Paper, 21, 1-52.

Schermerhorn, (1999). Information Sharing as an Interorganizational Activity. Academy of Management Journal, 21: 148-153.

Tumma, K. (2014). Guidelines for occupation group development: A case study of occupation group adaptation of reed, Baan wa village, Baan wa sub-district, Mueng Khonkaen, Khonkaen province. Proceeding of the 4th Rethink: Social development for sustainability in ASEAN community national and international conference 2014 (pp. 164-170).

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ในกาานนี้ผู้วิจัยใครขอความร่วมมือจากท่านผู้รู้โปรดร่วมสนทนาและตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง โดยบทสนทนาและการสัมภาษณ์ของท่านจะเป็นความลับ และจะถูกใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....ที่อยู่.....

ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....

ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินงานของของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านซับยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 การจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มฯ เป็นมาอย่างไร

.....

2.2.2. โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มฯ เป็นอย่างไร

.....

2.2.3 กลุ่มฯ มีการคัดเลือกสมาชิกมาเข้ามาทำงานในกลุ่มสตรีอย่างไร

2.2.4 กลุ่มฯ มีการพิจารณาแบ่งงานตามคุณสมบัติและความถนัดของแต่ละคนว่า
เหมาะสมกับตำแหน่งใด เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ หรือไม่ อย่างไร

2.2.5 กลุ่มฯ มีปัญหาด้านการจัดการองค์กรหรือไม่ อย่างไร

2.2 ด้านการวางแผนและการจัดทำแผน

2.2.1 ในกลุ่มฯ ของท่านมีการวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าหรือไม่ อย่างไร

2.2.2 การวางแผนในแต่ละครั้งมีการระดมความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อรวบรวมปัญหา
ความต้องการในกลุ่มฯ หรือไม่ อย่างไร

2.2.3 กลุ่มฯ มีการนำข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน และข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน
(จปฐ.) มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร

2.2.4 กลุ่มฯ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำงาน แผนงาน โครงการ และ
กิจกรรมอื่นๆตามที่กลุ่มฯ กำหนดหรือไม่ อย่างไร

2.2.5 กลุ่มฯ มีการนำเสนอแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาตำบล 5 ปีและแผนพัฒนาตำบลประจำปีหรือไม่ อย่างไร

2.2.7 กลุ่มฯ มีปัญหาในการวางแผนหรือไม่ อย่างไร

2.3 ด้านการจัดการการผลิต

2.3.1 กลุ่มฯ มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ขั้นตอน แผนการผลิต และกิจกรรมที่ได้กำหนดหรือไม่ อย่างไร

2.3.2 กลุ่มฯ มีการผลิตร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

2.3.3 กลุ่มฯ มีการประสานงานกลุ่มสตรีกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ด้านวิชาการ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ หรือไม่ อย่างไร

2.3.4 กลุ่มฯ ปัญหาด้านการผลิตหรือไม่ อย่างไร

พหุบัณฑิต ชีว

2.4 ด้านการตลาด

2.4.1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ในปัจจุบันมีอะไรบ้าง อย่างไร

2.4.2 ตลาดที่รับซื้อสินค้าของกลุ่มฯ ที่แน่นอนมีแหล่งใดบ้าง

2.4.3 กลุ่มลูกค้าที่ซื้อสินค้าของกลุ่มฯ เป็นกลุ่มใดบ้าง

2.4.4 การจัดจำหน่ายและช่องทางการจำหน่ายของกลุ่มฯ เป็นอย่างไร

2.4.5 กลุ่มมีวิธีในการกำหนดราคาสินค้าอย่างไร

2.4.6 จุดยืนทางการตลาดของกลุ่มฯ อย่างไร (ขายเพื่อให้กำไรสูงสุด ขายถูกกำไรน้อยเพียงแค่นี้มีเงินทุนเวียน เน้นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง ขายราคาต่ำเพื่อให้ขายได้ปริมาณมาก

2.5 การจัดการบัญชี

2.5.1 การเข้าร่วมกลุ่มฯ ของสมาชิกมีค่าใช้จ่ายหรือไม่ อย่างไร

2.5.2 แหล่งที่มาเงินทุนของกลุ่มฯ ได้มาจากที่ใดบ้าง อย่างไร

2.5.3 กลุ่มฯ มีการวางแผนการวางแผนการตลาด อย่างไร

2.5.4 กลุ่มฯ มีวิธีการในการจัดสรรกำไรหรือขาดทุนอย่างไร

2.5.5 ผลตอบแทนกรรมการกลุ่มฯ มีหรือไม่ อย่างไร

2.6 ด้านการปรับปรุงและแก้ไข

2.6.1 กลุ่มฯ มีการนำผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จตามแผนงานมาจัดทำเป็นมาตรฐานเพื่อเป็นหลักในการทำงานครั้งต่อไปหรือไม่ อย่างไร

2.6.2 กลุ่มฯ มีการนำผลการดำเนินงานที่ไม่ประสบความสำเร็จมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำอีกหรือไม่ อย่างไร

2.6.3 กลุ่มฯ มีการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคการดำเนินงาน เพื่อประสิทธิภาพของกลุ่มฯ หรือไม่ อย่างไร

2.6.4 กลุ่มฯ มีปัญหาด้านการปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางได้มีส่วนช่วยเสริมให้คนในชุมชนมีงานทำ มีอาชีพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

3.2 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านร่างกายหรือไม่ อย่างไร

3.3 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านจิตใจหรือไม่ อย่างไร

3.4 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

3.5 การดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยางมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม

3.6 กลุ่มควรพัฒนาการดำเนินในด้านใดให้มากขึ้นเพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	กวินทรา พรมสุวรรณ
วันเกิด	23 มีนาคม 2542
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21 ซอยสามัคคี ถนนเทศบาล 38 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานจ้าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2554 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาการ) พ.ศ.2557 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาการ) พ.ศ.2560 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาการ) พ.ศ.2564 ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ.2567 บริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาบริหารรัฐกิจและ นโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณ ภัโต ชีเว